

REPUBLIKA HRVATSKA
Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja

Godišnje izvješće
o radu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja
iz područja tržišnog natjecanja za 2004. godinu

listopad 2005.

SADRŽAJ

PREDGOVOR	1
1. UVOD	6
2. ZAKONODAVNI OKVIR	8
2.1. Razlozi za daljnje usklađivanje zakonodavstva iz područja tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ (nakon stupanja na snagu i primjene Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja).....	8
2.1.1. Uredbe Vlade Republike Hrvatske iz područja tržišnog natjecanja.....	9
2.1.1.1. Uredba o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta.....	10
2.1.1.2. Uredba o sporazumima male vrijednosti.....	12
2.1.1.3. Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije (tzv. "vertikalni sporazumi").....	14
2.1.1.4. Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila.....	16
2.1.1.5. Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije (tzv. "horizontalni sporazumi").....	19
2.1.1.6. Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika.....	22
2.1.1.6.1. Naputak Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u svezi s postupkom ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika.....	24
3. AKTIVNOSTI AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA U 2004. GODINI	26
4. POSLOVI IZ OSNOVNOG DJELOKRUGA AGENCIJE – ZAŠTITA TRŽIŠNOG NATJECANJA U UŽEM SMISLU	29
4.1. Ocjene sporazuma između poduzetnika.....	28
4.1.1. Izabrani predmet 1. Ocjena Ugovora o generalnoj distribuciji između poduzetnika EUROLINE d.o.o., Zagreb i SMART GmbH, SR Njemačka.....	32
4.1.2. Izabrani predmet 2. Ocjena Ugovora o poslovnoj suradnji između poduzetnika EUROPLAKAT - PROREKLAM d.o.o., Zagreb i Grada Zaprešića.....	33
4.2. Ocjena koncentracija poduzetnika.....	34
4.2.1. Izabrani predmet 3. Koncentracija poduzetnika EUROPAPRESS HOLDING d.o.o., Zagreb i SLOBODNA DALMACIJA d.d., Split.....	38
4.3. Zlouporebe vladajućeg položaja.....	47
4.3.1. Izabrani predmet 4. ORACLE HRVATSKA d.o.o., Zagreb protiv HRVATSKE NARODNE BANKE.....	49
4.3.2. Izabrani predmet 5. AUTORAD HRVATSKA d.o.o., Zagreb protiv P.Z. AUTO d.o.o., Velika Gorica.....	49

5. AKTIVNO PROMICANJE PRAVA I POLITIKE TRŽIŠNOG NATJECANJA	51
5.1. Izabrani predmet 6. Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o trgovini	53
5.2. Izabrani predmet 7. Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji.....	55
5.3. Izabrani predmet 8. Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o medijima.....	55
5.4. Izabrani predmet 9. Mišljenje o Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika	57
6. MEĐUNARODNA SURADNJA	60
6.1. Europska unija	60
6.1.1. CARDS program Europske unije.....	60
6.2. Bilateralna i multilateralna suradnja	61
6.3. Stručno usavršavanje kroz sudjelovanje na međunarodnim seminarima	63
7. USTROJSTVO AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA.....	64
8. PRORAČUN AGENCIJE I ISPOSTAVLJENE UPRAVNE PRISTOJBE	67
9. REFORMA EU ZAKONODAVSTVA	68
10. ZAKLJUČAK	71

PRILOZI

Prilog 1. Analiza obrađivanih predmeta u 2004. godini.....	73
Prilog 2. Broj i struktura zaposlenika Agencije	100
Prilog 3. Proračun Agencije i ispostavljene upravne pristojbe	104

PREDGOVOR

Zaštita tržišnog natjecanja je ustavna kategorija koja svim poduzetnicima osigurava jednak pravni položaj na tržištu, a poduzetnička i tržišna sloboda su temelji gospodarskog ustrojstva Republike Hrvatske.

Suvremeno tržišno gospodarstvo ne može uspješno funkcionirati bez njegovog osnovnog mehanizma zaštite koju čine propisi iz područja tržišnog natjecanja. Značajan utjecaj prava tržišnog natjecanja za gospodarski razvoj je prepoznat u pravnoj i ekonomskoj teoriji, ali isto tako i potvrđen u gospodarskoj praksi najrazvijenih zemalja svijeta. Propisi iz područja zaštite tržišnog natjecanja, odnosno njihova učinkovita provedba, su uvjet optimalne alokacije resursa i eliminacije extra profita koji nije rezultat uspješnosti poslovanja poduzetnika, već njihovog povlaštenog položaja na tržištu. Drugim riječima, učinkovito tržišno natjecanje je najbolji poticaj poduzetnicima za proizvodnju kvalitetnih proizvoda uz razvijanje tehnoloških inovacija i posljedično racionalizaciju proizvodnje i distribucije uz smanjivanje troškova što im omogućuje razvoj i distribuciju novih, jeftinijih i kvalitetnijih proizvoda. Navedeno dovodi do povećanja konkurentnosti, kako na domaćem tako i na inozemnom tržištu.

Pravo tržišnog natjecanja, ali još važnije njegova učinkovita provedba, kao odlučujući čimbenik gospodarskog rasta ne razvija se automatski, opredjeljenjem države za tržišno gospodarstvo, već je neophodno provoditi i odgovarajuću politiku tržišnog natjecanja kojoj je cilj razvijanje gospodarske učinkovitosti i konkurentnosti u cilju zaštite interesa samih poduzetnika, ali i jednako važne zaštite interesa potrošača.

Učinkovita primjena propisa o tržišnom natjecanju djeluje na strukturu samog tržišta i na ponašanje poduzetnika koji se nalaze na tom tržištu. Poduzetnici su prisiljeni svoja ponašanja na tržištu uskladiti s pravilima koja onemogućuju zlouporabe njihovog vladajućeg položaja ili stvaranje monopola, sprječavaju ih u stvaranju kartela koji u pravilu imaju za posljedicu dogovore o cijenama ili podjelu tržišta, odnosno zabranjuju im pripajanja, spajanja ili druge oblike koncentracija poduzetnika koje bi mogle imati za posljedicu značajne štetne učinke na tržišno natjecanje ili interese potrošača. Posljedično, potrošači dobivaju mogućnost izbora između većeg spektra ponuđenih proizvoda i usluga na tržištu, od većeg broja ponuditelja, po nižim cijenama i bolje kvalitete.

Nakon sklapanja Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica, s jedne strane i Republike Hrvatske s druge strane ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 14/01; u daljnjem tekstu: SSP), za Republiku Hrvatsku prvi korak u izvršenju obveza prioritetnog i potpunog usklađivanja propisa iz područja tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom Europskih zajednica (*acquis communautaire*), bio je donošenje Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 122/03; u daljnjem tekstu ZZTN). ZZTN je usvojen u Hrvatskom saboru 15. srpnja 2003., stupio na snagu 7. kolovoza 2003., a u primjeni je počevši od 1. listopada 2003. Toga dana prestao je važiti *Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja* ("Narodne novine", broj 48/95, 52/97 i 89/98), *prvi propis* koji je u hrvatski pravni sustav uveo pravila zaštite tržišnog natjecanja.

Stupanjem na snagu ZZTN-a hrvatski propisi o zaštiti tržišnog natjecanja potpuno su usklađeni s primarnim izvorom prava tržišnog natjecanja u Europskoj uniji (u daljnjem tekstu: EU), tj. s odredbama Ugovora o osnivanju Europskih zajednica (u daljnjem

tekstu: Ugovor EZ). Riječ je o članku 81. Ugovora EZ-a, kojim se uređuje područje zabranjenih sporazuma između poduzetnika i mogućnosti izuzeća od takve zabrane, članku 82. Ugovora EZ-a kojim se uređuje područje zlorabiranja vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu te članku 86. Ugovora EZ-a kojim se uređuje primjena prava tržišnog natjecanja na pravne ili fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti od posebnog interesa te uživaju posebna prava u EU.

Rad na izradi nacrtu prijedloga rečenog zakona obilježio je aktivnosti Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Agencija) u razdoblju od 2001. do 2003. godine, a aktivnosti Agencije u ovom izvještajnom razdoblju (2004. godini) bile su u značajnoj mjeri koncentrirane na izradi nacrtu prijedloga uredbi koje, temeljem odredbi ZZTN-a, donosi Vlada RH, na prijedlog Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Vijeće), a kojima se osigurava daljnje usklađivanje propisa iz područja tržišnog natjecanja sa sekundarnim zakonodavstvom EZ-a, odnosno s ostalim izvorima prava EZ-a (engl. izvorik: "soft law").

Pod sekundarnim zakonodavstvom EZ-a podrazumijevaju se uredbe, smjernice, odluke, preporuke i mišljenja koje donosi Europska komisija ili Vijeće E-a, a kojima se detaljnije uređuju odredbe iz Ugovora o osnivanju EZ-a iz područja tržišnog natjecanja.

Radi detaljnijeg uređenja odredbi ZZTN-a koje pojedine oblike narušavanja tržišnog natjecanja uređuju samo na načelnoj osnovi, bilo je neophodno da Vlada RH, u što kraćem roku, donese podzakonske akte (uredbe).

Slijedom iznietoga, Vlada RH je, na prijedlog Vijeća, tijekom 2004., od ZZTN-a predviđenih osam uredbi, donijela sedam uredbi, od kojih je šest stupilo na snagu u 2004. i to:

- Uredba o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta (NN, br. 51/04),
- Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika (NN, br. 51/04),
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (NN, br. 51/04),
- Uredba o sporazumima male vrijednosti (NN, br. 51/04),
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila (NN, br. 105/04),
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (NN, br. 158/04).

Navedenim uredbama osigurano je, s jedne strane detaljnije uređenje pojedinih instituta koji su predviđeni ZZTN-om, što omogućuje pravilnu primjenu istih u praksi, odnosno harmonizaciju ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, posebice sa sekundarnim zakonodavstvom EZ-a, a s druge strane, pravnu sigurnost adresata rečenih uredbi, jer će sami daleko lakše razumjeti i prepoznati kriterije, standarde i način na koji postupa ova Agencija u konkretnim slučajevima. Pored navedenoga, donošenje uredbi kojima se detaljnije uređuju odredbe ZZTN-a bilo je neophodno i zbog ZZTN-om utvrđene obveze Agencije da u postupcima koje vodi primjenjuje kriterije i standarde EZ-a i instrumente za njihovo tumačenje.

Agencija je učinila tijekom 2004. i daljnji korak kako bi približila pravnu stečevinu EZ-a iz ovog područja adresatima hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. U suradnji s

Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija prevedene su sve europske uredbe, smjernice i priopćenja s kojima su usklađeni hrvatski propisi iz ovog područja. Svi prijevodi objavljeni su na web stranici Agencije: [www.crocompet.hr/tržišno natjecanje/uredbe Vlade RH i pravna stečevina EZ/](http://www.crocompet.hr/tržišno_natjecanje/uredbe_Vlade_RH_i_pravna_stečevina_EZ/) i tako postali dostupni javnosti.

Pored opisanog intenzivnog rada u svezi s usklađivanjem zakonodavstva s pravnom stečevinom EZ-a, Agencija je u ovom izvještajnom razdoblju okončala 74% od ukupno zaprimljenih predmeta te je, unatoč činjenici da je i danas njezin broj zaposlenika značajno ispod potrebnog broja za učinkovitu provedbu ZZTN-a, zadržala i u 2004. godini visok stupanj ažurnosti. Većina predmeta u 2004. godini odnosila se na kontrole koncentracija poduzetnika te davanje mišljenja o sukladnosti nacрта prijedloga zakona i drugih propisa sa ZZTN-om, a na prijedlog ministarstava i drugih državnih tijela. Manji broj predmeta odnosio se na ocjene sporazuma, upravo zbog donošenja novih uredbi koje predviđaju prijelazni period za usklađenje postojećih sporazuma s novim propisima, ali i zbog činjenice da sporazume koji ispunjavaju uvjete za skupno izuzeće više nije potrebno podnositi Agenciji na ocjenu.

Agencija je i tijekom 2004. godine uložila značajne napore u provođenje aktivne politike promicanja tržišnog natjecanja, tzv. "kulture tržišnog natjecanja". Podizanje razine svijesti i znanja te informiranosti poduzetnika, potrošača, vladinih i ostalih državnih tijela, pravosuđa te šire javnosti o važnosti i ulozi politike i prava tržišnog natjecanja za daljnji razvitak tržišnog gospodarstva u našoj zemlji, stalan je zadatak ove Agencije. U tu svrhu organizirano je više seminara i radionica, modernizirana je web stranica Agencije koja se kontinuirano ažurira novostima o radu Agencije, objavljuju se odluke koje Agencija donosi te presude Upravnog suda Republike Hrvatske po tužbi povodom rješenja Agencije, a nakon svake sjednice Vijeća objavljuju se i priopćenja za tisak.

Značajan dio aktivnosti Agencije u 2004. godini bio je usmjeren i na uspostavljanje odnosno unaprijeđivanje suradnje s tijelima koja su u 2004. godini bila nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja u određenim djelatnostima temeljem posebnih propisa (tzv. "sektorski regulatori"). Agencija je u ožujku 2004. sklopila Sporazum o suradnji na području zaštite tržišnog natjecanja na tržištu energije sa Vijećem za regulaciju energetske djelatnosti. Također, inicirala je i izmjenu propisa koji uređuju energetske djelatnosti koja je rezultirala vraćanjem u nadležnost Agencije odlučivanja o svim pitanjima tržišnog natjecanja u tim djelatnostima s eksplicitnom zakonskom obvezom Agencije za regulaciju energetske djelatnosti da ovoj Agenciji u postupcima koje ona vodi pruži tehničku pomoć u obliku stručnih mišljenja i analiza.

Uspostavljena je i neformalna suradnja s Hrvatskom agencijom za telekomunikacije, Vijećem za elektroničke medije i Vijećem za poštanske usluge, a nastavljena je i dobra suradnja s Hrvatskom narodnom bankom. U trenutku izrade ovoga izvješća jedino je zaštita tržišnog natjecanja u bankarskom sektoru u cijelosti izvan nadležnosti ove Agencije.

Osjetno su povećane aktivnosti Agencije i u području međunarodne suradnje u 2004. godini, vezane uz proces približavanja Europskoj uniji odnosno uz suradnju s Općom upravom za tržišno natjecanje Europske komisije, zatim uz projekte tehničke pomoći EU kojih je Agencija korisnica, kao i uz rastuću i neophodnu bilateralnu i multilateralnu suradnju, prije svega s tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja u državama članicama EU, ali i sa zemljama regije, te uz sudjelovanje zaposlenika Agencije na međunarodnim seminarima i konferencijama.

Nakon donošenja svih podzakonskih akata koje predviđa ZZTN (posljednje dvije uredbe, Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije i Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju stupile su na snagu početkom 2005. godine) proces usklađivanja i prilagodbe zakonodavstva u ovom području privremeno je okončan. Međutim, kako je riječ o pravnoj problematici koja se i u EU mijenja i dopunjava, praćenje i prilagođavanje hrvatskog zakonodavstva pravnoj stečevini EZ-a, bit će stalan i neprekidan proces i zadatak sve do stjecanja članstva u EU. Drugi zadatak bit će primjena i provedba usvojenih pravila na način koji će utjecati na uspostavu tržišnog gospodarstva u kojem će ista pravila vrijediti za sve gospodarske subjekte na hrvatskom tržištu bez obzira na njihovu tržišnu snagu i moć. Pritom jačanje pravila tržišne utakmice nije samo sebi svrha, već je krajnji cilj tih mjera i uvođenja novih instrumenata, poticanje konkurencije na unutarnjem tržištu koja će pomoći razvitak i rast onih poduzetnika, koji nude ili mogu ponuditi niže cijene, bolju kvalitetu, nove proizvode i veće mogućnosti izbora potrošačima, a time i postati konkurentni i na jedinstvenom europskom tržištu. U tom pogledu najveću odgovornost snosit će Agencija, ali i sudovi koji odlučuju o zakonitosti njezinih odluka (Upravni sud Republike Hrvatske), odnosno sudovi koji temeljem odluka Agencije izriču kazne za povrede odredbi ZZTN-a (prekršajni sudovi i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske).

Stoga je neophodno potrebno sucima koji sude u predmetima iz ovoga područja osigurati hitnu i stalnu edukaciju jer oni već danas, kad odlučuju o zakonitosti odluka Agencije i izricanju kazni, trebaju pored hrvatskih propisa poznavati i primjenjivati i sudsku praksu Europskog suda pravde, koja je sastavni dio pravne stečevine EU i važan interpretativni instrument i za primjenu hrvatskih propisa.

U srednjoročnom razdoblju (od 2006. do 2008. godine) Agencija planira uspostaviti suradnju s Ministarstvom pravosuđa u cilju izmjene važećeg ZZTN-a i Zakona o sudovima kako bi se otklonile slabosti sadašnjeg uređenja sudske zaštite protiv odluka Agencije o čemu smo već u godišnjem izvješću za 2003. izvijestili Hrvatski sabor. Zakonsko rješenje koje omogućuje jednom sudu da odlučuje o zakonitosti odluka Agencije bez mogućnosti izricanja kazni (Upravni sud Republike Hrvatske), a drugom sudu (prekršajnim sudovima) izricanje kazni temeljem odluka Agencije (o žalbama protiv rješenja prekršajnih sudova odlučuje Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske), ne osigurava punu učinkovitost provedbe propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Brojne su slabosti takvog zakonskog uređenja. Primjerice, dugotrajnost upravnih sporova bez mogućnosti izricanja kazni, prekidanje postupka od strane prekršajnih sudova do odluke Upravnog suda Republike Hrvatske (odnosno do pravomoćnosti rješenja Agencije), neizricanje kazni od strane prekršajnih sudova zbog zastare, nemogućnost, ali jednako tako i neekonomičnost i nesvršishodnost edukacije tako velikog broja sudaca u odnosu na relativno mali broj vrlo kompleksnih predmeta iz ovoga područja o kojima će isti odlučivati (svi suci za prekršaje u RH i svi suci Upravnog suda RH).

U većini zemalja EU-a samo jedan sud odlučuje o zakonitosti odluka tijela srodnih Agenciji uključujući i o visini kazne koje su izrekla ta tijela. Kako bi se otklonile slabosti sadašnjeg sustava cilj je ove Agencije da u suradnji s Ministarstvom pravosuđa pokrene inicijativu za izmjenu važećeg ZZTN-a na način da se Agencija ovlasti i za izricanje kazni. Također, izmjenama i dopunama ZZTN-a trebalo bi osigurati da samo jedan sud odlučuje o zakonitosti odluka Agencije, te da je istovremeno nadležan i za izricanje kazni.

Zaključno, područje tržišnog natjecanja posebno je poglavlje pregovora o punom stjecanju članstva Republike Hrvatske u EU (Poglavlje VIII). Njegova važnost proizlazi iz činjenice da je provedba *acquis communautaire* iz ovog poglavlja jedan od ključnih čimbenika, odnosno *conditio sine qua non* stvaranja jedinstvenog unutarnjeg tržišta EZ-a. Stoga će rad i aktivnosti Agencije, i to ne samo na usvajanju i transpoziciji pravne stečevine EZ-a u hrvatsko zakonodavstvo, već i njegova pravilna primjena, biti od presudne važnosti za ocjenu napretka Republike Hrvatske u pregovorima. Da bi Agencija bila u mogućnosti osigurati i izvršiti tako postavljene zadaće, nužno je njeno kontinuirano institucionalno jačanje, kako u povećanju broja zaposlenika, tako i u osiguranju uvjeta za njihov rad.

Predsjednica Vijeća za
zaštitu tržišnog natjecanja

Olgica Spevec

1. UVOD

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Agencija) izradila je Godišnje izvješće o radu za 2004. godinu u smislu odredbi članka 36. ZZTN-a¹. Ovo je drugo² po redu izvješće o radu Agencije koje je strukturirano i izrađeno polazeći od metodologije izrade takvih godišnjih izvješća Europske komisije.

Predmetno izvješće obuhvaća pregled rada Agencije samo u području zaštite tržišnog natjecanja koje Agencija obavlja sukladno odredbama ZZTN-a. Godišnje izvješće o radu Agencije u području državnih potpora i godišnje izvješće o državnim potporama za 2004. godinu Agencija je izradila kao zasebno izvješće i dostavila Hrvatskom saboru u smislu odredaba Zakona o državnim potporama.³

Ovo Izvješće sadrži pregled aktivnosti te analizu stanja i postupaka pokrenutih u Agenciji, temeljem odredaba ZZTN-a, u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2004.

O zakonodavnom okviru iz područja tržišnog natjecanja te razlozima za njegovo daljnje usklađivanje s pravnom stečevinom EZ-a nakon stupanja na snagu ZZTN-a i početka njegove primjene, odnosno novim podzakonskim aktima neophodnim za njegovu provedbu - uredbama Vlade RH - kojima se detaljnije uređuju pojedina područja uređena tim zakonom opširnije se izvješćuje u zasebnom poglavlju pod brojem 2., na stranicama od 8. do 25.

Tijekom 2004. godine otvoreno je ukupno 239 predmeta, a od toga 82 upravna predmeta. Tri su osnovne kategorije upravnih predmeta koje Agencija vodi iz svog djelokruga. To su ocjene sporazuma, utvrđivanje zlouporaba vladajućeg položaja i ocjene dopuštenosti koncentracija. Detaljni pregled aktivnosti Agencije u 2004. godini te pregled rada Agencije iz tri spomenute osnovne kategorije upravnih predmeta, kao i opis izabраниh predmeta iz pojedine kategorije obrađuje se u poglavljima pod brojevima 3. i 4., na stranicama od 26. do 50.

Agencija je i tijekom 2004. godine uložila značajne napore u provođenje aktivne politike promicanja tržišnog natjecanja, tzv. "kulture tržišnog natjecanja".

Važno područje djelovanja Agencije u razvijanju kulture tržišnog natjecanja su stručni poslovi koje Agencija obavlja u okviru svoje nadležnosti, prije svega davanje mišljenja o sukladnosti nacрта prijedloga zakona i drugih propisa s odredbama ZZTN-a. U izvještajnom razdoblju Agencija je na zahtjev ministarstava i drugih državnih tijela zaprimila 24 zahtjeva o sukladnosti nacрта prijedloga zakona i drugih propisa s odredbama ZZTN-a. Također, Agencija kao institucija *sui generis* nadležna za provedbu ZZTN-a daje i prethodna stručna mišljenja na zahtjev adresata tog zakona vezana uz tumačenje odredbi ZZTN-a i provedbenih propisa. U 2004. zaprimljeno je ukupno 68 takvih zahtjeva. Detaljniji pregled aktivnosti Agencije u svezi s opisanim stručnim

¹ Čl. 36. ZZTN: «Vijeće je dužno jednom godišnje za proteklu kalendarsku godinu podnijeti Hrvatskom saboru izvješće o radu Agencije.»

² Prvo godišnje izvješće koje je bilo strukturirano i izrađeno polazeći od metodologije izrade takvih godišnjih izvješća Europske komisije bilo je Godišnje izvješće o radu Agencije iz područja tržišnog natjecanja za 2003. godinu.

³ "Narodne novine", broj 47/03 i 60/04.

poslovima, kao i opis izabranih predmeta te ostalih djelatnosti Agencije koji doprinose razvijanju kulture tržišnog natjecanja u RH obrađuje se u poglavlju pod brojem 5. na stranicama od 51. do 59.

Osjetno su povećane aktivnosti Agencije i u području međunarodne suradnje u 2004. godini, vezane uz proces približavanja Europskoj uniji odnosno uz suradnju s Općom upravom za tržišno natjecanje Europske komisije. Poslovi međunarodne suradnje su povećani i zbog realizacije projekata tehničke pomoći Europske unije kojih je Agencija korisnica, kao i zbog rastuće, ali neophodne bilateralne i multilateralne suradnje, prije svega s tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja u državama članicama EU, ali i sa zemljama regije, te sudjelovanja zaposlenika Agencije na međunarodnim seminarima i konferencijama radi njihove neophodne edukacije o pravnoj stečevini EZ-a iz područja tržišnog natjecanja. Slijedom iznijetog, u 2004. godini je ukupno otvoreno 60 predmeta vezanih uz međunarodnu suradnju. Poslovi Agencije iz područja međunarodne suradnje detaljno se obrađuju u poglavlju pod rednim brojem 6., na stranicama od 60. do 63.

Ustrojstvo Agencije i problemi vezani uz institucionalno jačanje Agencije detaljnije se opisuju u poglavlju pod rednim brojem 7., a proračun Agencije u poglavlju pod rednim brojem 8., na stranicama od 64. do 66.

Novosti koje je donijela posljednja velika reforma prava tržišnog natjecanja u EU obrađene su u poglavlju pod rednim brojem 9., na stranicama od 68. do 70., a zaključna razmatranja vezana uz probleme u provedbi prava i politike tržišnog natjecanja u RH, odnosno rješenja za uočene nedostatke te izazovi i prioriteti koji stoje pred Agencijom u cilju učinkovite provedbe i aktivnog promicanja ove grane prava, detaljno su obrađeni u 10. poglavlju, na stranicama 71. i 72.

2. ZAKONODAVNI OKVIR

Zakonodavni okvir u području tržišnog natjecanja čine Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja ("Narodne novine", broj 122/03; u daljnjem tekstu: ZZTN) koji se primjenjuje počevši od 1. listopada 2003. i podzakonski akti potrebni za njegovu provedbu. U 2004. godini Vlada RH je, na prijedlog Vijeća, od ZZTN-om predviđenih osam podzakonskih akata - uredbi - donijela sedam (od tih je šest stupilo na snagu u 2004.), a dvije uredbe stupile su na snagu početkom 2005.⁴

2.1. Razlozi za daljnje usklađivanje zakonodavstva (nakon stupanja na snagu i početka primjene Zakona o zaštiti tržišnog natjecanja)

Obveza RH da svoje zakonodavstvo uskladi s pravnom stečevinom EZ-a (*acquis communautaire*) proizlazi iz članka 69., u svezi s člankom 70. i člankom 40. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Republike Hrvatske ("Narodne novine – Međunarodni ugovori", broj 14/01; u daljnjem tekstu: SSP).

Iako je SSP stupio na snagu tek 1. veljače 2005. obveza usklađivanja zakonodavstva za Republiku Hrvatsku nastala je već samim potpisivanjem rečenog sporazuma (29. listopada 2001.). Potrebno ju je potpuno ispuniti u roku od šest godina od dana potpisivanja SSP-a .

Jedno od prioriternih područja, ne samo usklađivanja našeg pravnog sustava s pravnom stečevinom EU-a, već i ubrzane primjene pravila koja vrijede u EU je i područje tržišnog natjecanja. Naime, do stupanja na snagu SSP-a, na snazi je od početka 2002. godine bio Privremeni Sporazum o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima⁵, sukladno kojem su već od 1. siječnja 2002. godine na snagu stupile odredbe koje uređuju način međusobne trgovine i druga trgovinska pitanja, kao i odredbe o tržišnom natjecanju, te odredbe o intelektualnom, industrijskom i trgovačkom vlasništvu sadržajno istovjetne odredbama SSP-a. Privremeni Sporazum primjenjivao se sve do 1. veljače 2005. godine, kada je nakon provedenog procesa ratifikacije u svim zemljama članicama EU-a, na snagu stupio SSP.

Kao što proizlazi iz spomenutih odredbi SSP-a, Hrvatska se obvezala razvijati i primjenjivati pravila zaštite tržišnog natjecanja po uzoru na ona koja vrijede u EU, i to ne samo u pogledu primjene primarnog⁶ već i sekundarnog zakonodavstva⁷ te sudske

⁴ Riječ je o Uredbi o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije ("Narodne novine", broj 2/05) i Uredbi o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju ("Narodne novine", broj 54/05).

⁵ Zakon o potvrđivanju Privremenog sporazuma o trgovinskim i s njima povezanim pitanjima između Republike Hrvatske i Europske zajednice, ("Narodne novine - Međunarodni ugovori", broj 15/01), sklopljen dana 29. listopada 2001., privremeno se primjenjivao počevši od 1. siječnja 2002., stupio na snagu 1. ožujka 2002., a u primjeni bio sve do stupanja na snagu SSP-a, odnosno do 1. veljače 2005.

⁶ Glava VI - "Zajednička pravila o tržišnom natjecanju, oporezivanju i ujednačavanju zakona", poglavlje 1. - "Pravila o tržišnom natjecanju", članak 81., članak 82., i članak 86. Amsterdamskog sporazuma kao konsolidirane verzije Ugovora o osnivanju europske zajednice. Riječ je o primarnom izvoru prava tržišnog natjecanja EU-a, a na rečenim odredbama temelje se propisi o zaštiti konkurencije država-članica EU-a, ali i odredbe ZZTN-a (Official Journal C 340, 10/11/1997; www.europa.eu.int).

⁷ Pod sekundarnim zakonodavstvom EZ-a podrazumijevaju se uredbe, smjernice, odluke, preporuke i mišljenja koje donosi Europska komisija ili Vijeće EZ.

prakse EZ. Istodobno, Hrvatska se obvezala i na izgradnju institucionalnog okvira kojim će se taj sustav i pravila primijeniti u našoj zemlji uključivo osiguranje operativnog neovisnog tijela koje će morati imati sve ovlasti za učinkovitu provedbu tih pravila.

U osnovi, pravo tržišnog natjecanja u užem smislu u EU uređuje sljedeće:

- zabranu sklapanja sporazuma između poduzetnika koji utječu ili bi mogli utjecati na trgovinu između zemalja članica, i koji za cilj ili posljedicu imaju sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja unutar zajedničkog tržišta (članak 81. Ugovora o osnivanju EZ-a),
- zabranu zlouporaba vladajućeg položaja jednog ili više poduzetnika na zajedničkom tržištu (članak 82. Ugovora o osnivanju EZ-a),
- zabranu mjera koje su u suprotnosti s navedenim Ugovorom, osobito člankom 12. i člancima 81. do 89., a odnose se na javna poduzeća i poduzeća kojima države članice daju posebna ili isključiva prava.

Valjanim tumačenjem treba se uzeti u obzir i treći imenovani oblik narušavanja tržišnog natjecanja, odnosno koncentracije. Svaka koncentracija se u osnovi temelji na nekom sporazumu između poduzetnika, pa su pod navedenom točkom sporazuma obuhvaćene i koncentracije u pravu tržišnog natjecanja u užem smislu u EU.

ZZTN usklađen je u cijelosti s člancima 81.⁸, 82⁹. i 86¹⁰. Ugovora o osnivanju EZ-a koji čine primarni izvor prava tržišnog natjecanja u užem smislu u EU. Međutim, ZZTN samo načelno uređuje spomenute imenovane oblike narušavanja tržišnog natjecanja. Radi detaljnijeg uređenja tih odredbi i pravilne primjene istih u praksi (po uzoru na komparativno pravo EZ-a) bilo je neophodno u što kraćem roku (koji je izričito propisan ZZTN-om) donijeti podzakonske akte (uredbe) koji su u cijelosti usklađeni sa sekundarnim zakonodavstvom EZ-a. Pored navedenoga, donošenje uredbi kojima se detaljnije uređuju odredbe ZZTN-a¹¹ bilo je neophodno i zbog ZZTN-om utvrđene obveze Agencije da u postupcima koje vodi primjenjuje kriterije i standarde EZ-a i instrumente za njihovo tumačenje.

2.1.1. Uredbe Vlade Republike Hrvatske iz područja tržišnog natjecanja

U 2004. godini Vlada RH je, na prijedlog Vijeća, od ZZTN-om predviđenih osam podzakonskih akata - uredbi - donijela sedam (od tih je šest stupilo na snagu u 2004.), a dvije uredbe stupile su na snagu početkom 2005.¹²

---

⁸ Članak 81. Ugovora o osnivanju EZ-a uređuje zabranjene sporazume i mogućnost izuzeća od te zabrane odnosno ekstenzivnim tumačenjem i koncentracije poduzetnika.

⁹ Članak 82. Ugovora o osnivanju EZ-a uređuje područje zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika na tržištu.

¹⁰ Članak 86. Ugovora o osnivanju EZ-a uređuje primjenu prava tržišnog natjecanja na pravne ili fizičke osobe koje obavljaju djelatnosti od posebnog interesa te uživaju posebna prava u EU.

¹¹ Članak 35. stavak 3. ZZTN-a propisuje da u ocjeni oblika sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja koji mogu utjecati na trgovinu između Republike Hrvatske i Europskih zajednica, Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja, u skladu s člankom 70. Sporazuma o stabilizaciji i pridruživanju između Europskih zajednica i njihovih država članica i Republike Hrvatske ("Narodne novine" - Međunarodni ugovori, broj 14/01), primjenjuje na odgovarajući način kriterije koji proizlaze iz primjene pravila o tržišnom natjecanju u Europskim zajednicama.

¹² Riječ je o Uredbi o skupnom izuzeću sporazuma o prijenosu tehnologije ("Narodne novine", broj 2/05) i Uredbi o skupnom izuzeću sporazuma o osiguranju ("Narodne novine", broj 54/05).

Tijekom 2004. stupile su na snagu sljedeće uredbe Vlade RH:

- Uredba o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta (NN, br. 51/04),
- Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika (NN, br. 51/04),
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (NN, br. 51/04),
- Uredba o sporazumima male vrijednosti (NN, br. 51/04),
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila (NN, br. 105/04),
- Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (NN, br. 158/04).

Navedenim uredbama osigurano je, s jedne strane detaljnije uređenje pojedinih instituta koji su predviđeni ZZTN-om, što omogućuje pravilnu primjenu istih u praksi, odnosno harmonizaciju ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, posebice sa sekundarnim zakonodavstvom EZ-a, a s druge strane, pravnu sigurnost adresata rečenih uredbi, jer će sami daleko lakše razumjeti i prepoznati kriterije, standarde i način na koji postupa ova Agencija u konkretnim slučajevima.

Agencija je učinila tijekom 2004. i jedan daljnji korak kako bi približila pravnu stečevinu EZ-a iz ovog područja adresatima hrvatskih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. U suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija prevedene su sve europske uredbe, smjernice i priopćenja s kojima su usklađeni hrvatski propisi iz ovog područja. Svi prijevodi objavljeni su na web stranici Agencije: www.crocompet.hr i tako postali dostupni javnosti.

U nastavku se ukratko obrazlažu novosti koje nam donosi svaka pojedina uredba.

2.1.1.1. Uredba o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta

Uredbom o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta¹³ osigurana je harmonizacija ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, prije svega s Priopćenjem Europske komisije o definiranju mjerodavnog tržišta u smislu Zakona EZ-a o konkurenciji¹⁴.

U primjeni propisa iz područja zaštite tržišnog natjecanja polazni i prvi korak je utvrđivanje mjerodavnog tržišta o kojem je riječ u svakom konkretnom slučaju ograničavanja, sprječavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja. Određivanje proizvodne i zemljopisne dimenzije tržišta pripada najbitnijim radnjama u svakom konkretnom predmetu koji se nađe pred Agencijom.

---

¹³ Temeljem prijedloga Vijeća, Vlada RH je donijela Uredbu o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta ("Narodne novine", broj 51/04, od 21. travnja 2004.) koja je stupila na snagu 29. travnja 2004.

¹⁴ Official Journal C 372, 09/12/ 1997; www.europa.eu.int. u izvorniku na engleskom jeziku i na [www.crocompet.hr/tržišno natjecanje/uredbe Vlade RH i pravna stečevina EZ/](http://www.crocompet.hr/tržišno_natjecanje/uredbe_Vlade_RH_i_pravna_stečevina_EZ/) u prijevodu na hrvatskom jeziku.

Mjerodavno tržište u proizvodnom smislu obuhvaća sve proizvode za koje potrošači, odnosno kupci smatraju da su međusobno zamjenjivi s obzirom na njihove bitne značajke, cijenu ili način uporabe¹⁵. Pritom se smatra da je neki proizvod zamjenjiv (supstitut) kada se može pretpostaviti da će kupci odnosno potrošači mjerodavnog proizvoda prihvatiti drugi, na tržištu već raspoloživ i prisutan proizvod kao odgovor ili reakciju na hipotetički malo (5-10%) povećanje cijena mjerodavnog proizvoda, odnosno da će kupci mjerodavnog proizvoda prihvatiti istovjetan ili srodan proizvod drugog dobavljača kao odgovor ili reakciju na spomenuto povećanje cijena mjerodavnog proizvoda. Opisana metoda utvrđivanja mjerodavnog tržišta razvijena je u SAD-u, a danas se primjenjuje u gotovo svim zemljama koje razvijaju nacionalno zakonodavstvo u ovom području.

Uredbom je uređeno da mjerodavno tržište u zemljopisnom smislu obuhvaća cjelokupan ili dio teritorija Republike Hrvatske, a u iznimnim slučajevima ono može biti utvrđeno na međunarodnoj ili svjetskoj razini¹⁶. Pritom je bitno istaknuti da u analizi svih dimenzija mjerodavnog tržišta u zemljopisnom smislu, Agencija u svakom konkretnom slučaju, osobitu pozornost posvećuje i uvjetima pristupa tržištu, a posebice troškovima prijevoza, mogućnosti pristupa kanalima distribucije i s tim povezanim troškovima, navikama i običajima potrošača, itd.

Donošenje Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta kojom se detaljnije uređuju zakonske odredbe koje institut mjerodavnog tržišta utvrđuju samo na načelnoj osnovi (riječ je samo o jednom zakonskom članku¹⁷) bilo je od iznimne važnosti.

Temeljna svrha utvrđivanja mjerodavnog tržišta je izračunavanje tržišnih udjela koje imaju određeni poduzetnici u postupcima ocjene sporazuma, utvrđivanja zlouporabe vladajućeg položaja ili ocjene koncentracija. Prema tome, detaljnije određivanje proizvodne i zemljopisne dimenzije tržišta propisane rečenom Uredbom omogućit će, s jedne strane, Agenciji pravilniju primjenu zakona, a s druge strane, poduzetnicima i svim drugim adresatima rečene Uredbe da i sami procijene što je mjerodavno tržište u konkretnom slučaju, da procijene svoj tržišni udjel na tom tržištu, da prepoznaju tko su im stvarni konkurenti, a tko potencijalni konkurenti, koji proizvodi i usluge se mogu smatrati zamjenskim proizvodima i uslugama, koje su zapreke pristupa konkretnom mjerodavnom tržištu i slično.

Slijedom iznijetog, pored usklađenja ovog propisa s pravnom stečevinom EZ-a, osigurana je i pravna sigurnost poduzetnika na koje će se primjenjivati ZZTN, jer će po prvi put i oni, polazeći od odredbi ove Uredbe, sami daleko lakše razumjeti i prepoznati kriterije i način na koji tijela za zaštitu tržišnog natjecanja određuju mjerodavno tržište za svaki konkretan proizvod i/ili uslugu. Takva saznanja bit će im od pomoći pri donošenju vlastitih internih poslovnih odluka. Primjerice, kad razmatraju mogućnost neke akvizicije, zajedničkih ulaganja, sklapanja određenih sporazuma i slično.

---

¹⁵ Čl. 5. Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta.

¹⁶ Čl. 6. Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta.

¹⁷ Članak 7. stavak 1. ZZTN-a propisuje da se u smislu tog Zakona mjerodavno tržište određuje kao tržište određene robe i/ili usluga koje su predmet obavljanja djelatnosti poduzetnika na određenom zemljopisnom području.

2.1.1.2. Uredba o sporazumima male vrijednosti

Uredbom o sporazumima male vrijednosti¹⁸ osigurana je harmonizacija ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, prije svega s Priopćenjem Europske komisije o sporazumima male vrijednosti koji bitno ne ograničavaju tržišno natjecanje prema članku 81 (1) Ugovora o osnivanju EZ-a (de minimis).¹⁹

Rečena Uredba propisuje da se sporazumom male vrijednosti smatra sporazum u kojem je zajednički tržišni udjel sudionika sporazuma i poduzetnika pod njihovom kontrolom neznatan²⁰, pod uvjetom da ne sadrži odredbe koje unatoč neznatnom tržišnom udjelu dovode do sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja. Ovdje u cijelosti dolazi do izražaja u doktrini prava konkurencije poznato pravilo razumne primjene²¹ jer se predmnijeva da sporazum koji ima neznatan tržišni udjel ima i neznatan učinak na tržišno natjecanje, odnosno da takav sporazum ne može imati značajne negativne učinke na mjerodavnom tržištu. Takvi sporazumi nisu sporni s aspekta prava tržišnog natjecanja, pa se ne smatraju zabranjenim sporazumima. Poduzetnici ih mogu slobodno sklapati i ne trebaju ih prijavljivati na ocjenu Agenciji.

Međutim, i sporazumi u kojima je zajednički udio sudionika sporazuma i poduzetnika pod njihovom kontrolom neznatan neće se smatrati sporazumima male vrijednosti ako sadrže odredbe koje se smatraju teškim ograničenjima tržišnog natjecanja propisane ovom Uredbom.

---

¹⁸ Temeljem prijedloga Vijeća, Vlada RH je, sukladno članku 13. stavku 3. ZZTN-a, donijela Uredbu o sporazumima male vrijednosti ("Narodne novine", broj 51/04, od 21. travnja 2004.) koja je stupila na snagu 29. travnja 2004.

¹⁹ Official Journal C 368/07, 22/12/ 2001; www.europa.eu.int. u izvorniku na engleskom jeziku i na www.crocomp.hr/tržišno_natjecanje/uredbe_Vlade_RH_i_pravna_stečevina_EZ/ u prijevodu na hrvatskom jeziku.

²⁰ Pod neznatnim tržišnim udjelom poduzetnika, ovisno o tome je li riječ o tržišnim takmacima ili o poduzetnicima koji to nisu, u smislu ove Uredbe, podrazumijeva se:

- ❖ za sporazume između tržišnih takmaca
- ako ukupan tržišni udjel sudionika sporazuma i poduzetnika pod njihovom kontrolom nije veći od 10% na bilo kojem mjerodavnom tržištu na kojem sporazum proizvodi učinke, ili
- ❖ za sporazume između poduzetnika koji nisu stvarni ili potencijalni tržišni takmaci na mjerodavnom tržištu
- ako tržišni udjel bilo kojeg sudionika sporazuma ili poduzetnika pod njihovom kontrolom nije veći od 15% na mjerodavnom tržištu na kojem sporazum proizvodi učinke, ili
- ❖ za sporazume između poduzetnika u slučaju kad nije sa sigurnošću moguće utvrditi jesu li sudionici sporazuma tržišni takmaci ili to nisu
- ako tržišni udjel bilo kojeg sudionika sporazuma ili poduzetnika pod njihovom kontrolom nije veći od 10% na mjerodavnom tržištu na kojem sporazum proizvodi učinke.

²¹ Pravilo ili standard razumne primjene (engl. izvornik: «*rule of reason*»). Ocjena o tome jesu li sporazumi koji imaju ograničavajuće odredbe zabranjeni ili ne ovisit će o rezultatima pravne i ekonomske analize njihovih pozitivnih i negativnih učinaka na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu. Takav način ocjene sporazuma nastao je u bogatoj sudskoj praksi američkih sudova, a u Europi je prihvaćen znatno kasnije.

TEŠKA OGRANIČENJA U SPORAZUMIMA IZMEĐU TRŽIŠNIH TAKMACA	
1.	utvrđivanje cijena kod prodaje proizvoda trećim stranama,
2.	ograničavanje proizvodnje ili prodaje
3.	podjela tržišta ili kupaca

TEŠKA OGRANIČENJA U SPORAZUMIMA IZMEĐU PODUZETNIKA KOJI NISU TRŽIŠNI TAKMACI	
1.	ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, odnosno utvrđivanje od strane dobavljača fiksnih ili minimalnih prodajnih cijena kupca
2.	NIJE ZABRANJENO
	<p>a. ograničavanje kupcu aktivne prodaje proizvoda na isključivo dodijeljenom području ili isključivoj skupini kupaca koji su rezervirani za dobavljača, odnosno na području ili kupcima koje je dobavljač isključivo ustupio za prodaju drugom kupcu.</p> <p>b. ograničavanje kupcu, koji djeluje na razini veleprodaje, aktivne i pasivne prodaje proizvoda krajnjim korisnicima</p> <p>c. ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije aktivne i pasivne prodaje proizvoda neovlaštenim distributerima</p> <p>d. ograničavanje kupcu aktivne ili pasivne prodaje dijelova, nabavljenih od dobavljača za potrebe ugradnje u novi proizvod, krajnjim kupcima koji bi te dijelove koristili za proizvodnju proizvoda koji su supstituti proizvoda koje proizvodi dobavljač.</p>
3.	ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije koji djeluju na razini maloprodaje, aktivne ili pasivne prodaje proizvoda krajnjim korisnicima. <i>Iznimno, dobavljač može zabraniti članu unutar sustava selektivne distribucije da djeluje izvan ovlaštenog poslovnog prostora</i>
4.	ograničavanje međusobne opskrbe proizvodima između distributera unutar sustava selektivne distribucije, uključujući i ograničenja između distributera koji djeluju na različitim razinama trgovine
5.	ograničavanje dobavljača dijelova, koji te dijelove prodaje kupcu radi ugradnje u novi proizvod, pri prodaji tih dijelova, kao rezervnih dijelova, krajnjim korisnicima ili serviserima, ili drugim pružateljima usluga, koje kupac nije ovlastio za popravak ili servisiranje njegovih proizvoda

U navedenim slučajevima, unatoč nezatnom tržišnom udjelu sudionika sporazuma odnosno njihovoj neznatnoj tržišnoj snazi, njihovi sporazumi bit će zabranjeni, u smislu članka 9. ZZTN-a, te *ex lege* ništavi.

2.1.1.3. Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije (tzv. "vertikalni sporazumi")

Uredbom o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije (u daljnjem tekstu: Uredba o vertikalnim sporazumima)²² osigurana je harmonizacija ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, prije svega s Uredbom Komisije (EZ-a) broj 2790/1999 od 29. prosinca 1999. o primjeni članka 81 (3) Ugovora na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađeno djelovanje.²³ Navedena Uredba Komisije EZ-a izravno se primjenjuje u svim državama članicama EU. Pri donošenju ove Uredbe korištena je i Obavijest Komisije (EZ-a) – Smjernice za vertikalna ograničenja.²⁴

Vertikalnim sporazumima smatraju se bilo koji oblici (usmeni ili pisani) sporazuma sklopljenih između dva ili više nezavisnih poduzetnika koji u svrhu sporazuma djeluju na različitim razinama proizvodnog ili distribucijskog lanca u odnosu na uvjete po kojima poduzetnici mogu kupovati, prodavati ili preprodavati određene robe i/ili usluge. Primjerice, sporazum između proizvođača - dobavljača, s jedne strane i trgovaca na veliko ili trgovaca na malo - distributera, s druge strane.

Rečena Uredba Vlade RH uređuje uvjete za skupna izuzeća od primjene odredbi o zabranjenim sporazumima iz ZZTN-a posebno za sporazume o isključivoj i selektivnoj distribuciji, sporazume o isključivoj kupnji, sporazume o isključivoj opskrbi i sporazume o franchisingu.

Ova Uredba uvodi tzv. "sigurnu luku za poduzetnike" jer predmnijeva da, u slučajevima kada udjel dobavljača na mjerodavnom tržištu nije veći od 30%, vertikalni sporazumi koji ne sadrže propisana teška ograničenja tržišnog natjecanja, u pravilu, imaju pozitivne učinke na tržišno natjecanje. Primjerice, pridonose unaprjeđenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga i pružaju potrošačima pravedan dio koristi koja iz toga proizlazi, odnosno osiguravaju da sporazumi na koje se skupno izuzeće primjenjuje ne omogućavaju poduzetnicima, sudionicima tih sporazuma, isključivanje značajnog dijela konkurencije s tržišta za robe i/ili usluge koje su predmet tih sporazuma.²⁵

Vertikalni sporazumi koji sadrže u slijedećoj tablici navedene vrste teških ograničenja ne smiju koristiti prednost skupnih izuzeća koju utvrđuje ova Uredba, bez obzira na tržišni udjel poduzetnika - sudionika sporazuma. Takvi sporazumi su, u smislu članka 9. ZZTN-a, zabranjeni i *ex lege* ništavi.

---

²² Temeljem prijedloga Vijeća, Vlada RH je donijela Uredbu o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji ne djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije ("Narodne novine", broj 51/04, od 21. travnja 2004.) koja je stupila na snagu 29. travnja 2004. Ista se primjenjuje bez odgode na sporazume sklopljene nakon njezinog stupanja na snagu.

²³ Official Journal of the European Communities, broj L 336/21 od 29. 12. 1999; www.europa.eu.int u izvorniku na engleskom jeziku i na [www.crocompet.hr/tržišno natjecanje/uredbe Vlade RH](http://www.crocompet.hr/tržišno_natjecanje/uredbe_Vlade_RH) i pravna stečevina EZ/ u prijevodu na hrvatskom jeziku.

²⁴ Official Journal of the European Communities, broj C 291, od 13.10. 2000., web stranica:www.europa.eu.int/comm/competition u izvorniku na engleskom jeziku ili www.crocompet.hr u prijevodu na hrvatskom jeziku.

²⁵ Uređeno člankom 10. ZZTN-a, a riječ je o četiri kriterija koja moraju kumulativno biti ispunjena za izuzeće sporazuma. Ovaj članak je sadržajno istovjetan članku 81 (3) Ugovora o osnivanju EZ-a koji uređuje izuzeća sporazuma.

TEŠKA OGRANIČENJA U "VERTIKALNIM" SPORAZUMIMA	
1. ograničavanje prava kupca da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, odnosno određivanje od strane dobavljača fiksnih ili minimalnih prodajnih cijena po kojima će kupac prodavati proizvode koji su predmet sporazuma	
2. ograničavanje područja na kojem kupac može prodavati proizvode iz sporazuma, ili ograničavanje prodaje tih proizvoda određenoj skupini potrošača	NIJE ZABRANJENO
	<p>a. ograničavanje kupcu aktivne prodaje na isključivo dodijeljenom području ili isključivoj grupi kupaca rezerviranoj za dobavljača, odnosno na području ili kupcima koje je dobavljač isključivo ustupio za prodaju drugom kupcu</p> <p>b. ograničavanje kupcu, koji djeluje na razini veleprodaje, aktivne i pasivne prodaje proizvoda krajnjim korisnicima</p> <p>c. ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije aktivne i pasivne prodaje proizvoda neovlaštenim distributerima</p> <p>d. ograničavanje kupcu aktivne ili pasivne prodaje proizvoda, koje kupac nabavlja od dobavljača kao rezervne dijelove u svrhu ugradnje u novi proizvod, krajnjim korisnicima koji bi te dijelove koristili za proizvodnju proizvoda koji su zamjenski proizvodi proizvoda koje proizvodi dobavljač</p>
3. ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije koji djeluju na razini maloprodaje, aktivne ili pasivne prodaje proizvoda krajnjim korisnicima.	
<i>Iznimno, dobavljač može zabraniti članu unutar sustava selektivne distribucije da djeluje izvan ovlaštenog poslovnog prostora</i>	
4. ograničavanje međusobne opskrbe između distributera unutar sustava selektivne distribucije, uključujući ograničenja između distributera koji ne djeluju na istoj razini trgovine	
5. ograničavanje dobavljača dijelova, koji te dijelove prodaje kupcu radi ugradnje u novi proizvod, pri prodaji tih dijelova, kao rezervnih dijelova, krajnjim korisnicima ili serviserima, ili drugim pružateljima usluga, koje kupac nije ovlastio za popravak ili servisiranje njegovih proizvoda	

Koristi za poduzetnike donošenjem ove Uredbe su sljedeće :

- pravna sigurnost poduzetnika (mogućnost usklađenja sporazuma koji su sklopljeni prije stupanja na snagu ove Uredbe u roku od 6 mjeseci od dana njenog stupanja na snagu, a rok za usklađenje istekao je 29. listopada 2004.),
- nemaju obvezu prijave Agenciji na ocjenu vertikalnih sporazuma koji ispunjavaju uvjete iz ove Uredbe,
- manji troškovi za poduzetnike (nema plaćanja visokih upravnih pristojbi za rješenja Agencije o ocjeni takvih sporazuma jer više ne postoji obveza prijave tih sporazuma, niti Agencija pokreće postupke ocjene po službenoj dužnosti).

Koristi za Agenciju su sljedeće:

- napušteno nepotrebno administriranje, odnosno ocjena, u pravilu, nespornih sporazuma,
- Agencija se može posvetiti radu na predmetima kojima se značajno sprječava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje.

2.1.1.4. Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila

Uredbom o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila (u daljnjem tekstu: Uredba o motornim vozilima)²⁶ osigurana je harmonizacija ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, prije svega s Uredbom Komisije (EZ-a) broj 1400/2000 od 31. srpnja 2002. o primjeni članka 81 (3) Ugovora na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađenu praksu u sektoru motornih vozila.²⁷ Navedena Uredba Komisije EZ-a izravno se primjenjuje u svim državama članicama EU. Pri donošenju ove Uredbe korištena je i Brošura s objašnjenjima Komisije (EZ-a) o primjeni članka 81 (3) Ugovora na kategorije vertikalnih sporazuma i usklađena djelovanja u sektoru motornih vozila.²⁸

Svrha donošenja ove Uredbe je bila u osiguranju uvjeta za razvoj konkurencije na tržištima prodaje i servisiranja motornih vozila, kao i na tržištu opskrbe rezervnim dijelovima.

Uredbom o motornim vozilima ostvareni su sljedeći ciljevi:

- Tzv. multibranding, odnosno poduzetnici mogu, po vlastitom i slobodnom odabiru, obavljati prodaju različitih brandova novih motornih vozila, a ovlaštenu distributeri unutar selektivnog distribucijskog sustava mogu prodavati i isporučivati motorna vozila ne samo u poslovnom prostoru koji im je odobrio dobavljač, već i na drugim lokacijama bez potrebe da za to traže prethodno odobrenje od dobavljača motornih vozila (primjerice, ovlaštenu distributer iz Zagreba moći će otvoriti novi prodajni prostor u Rijeci, a dobavljač mu to neće moći zabraniti ako taj prostor bude ispunjavao kriterije koje dobavljač inače zahtijeva na toj lokaciji). Ova mogućnost moći će se realizirati tek od 1. svibnja 2006. godine.²⁹
- Otvara se tržište servisiranja motornih vozila, koje je do sada bilo ili je još uvijek usko povezano s distribucijom motornih vozila. Distributeri mogu, po vlastitom i slobodnom izboru, pod uvjetom da više ne žele obavljati zajedno distribuciju i servis motornih vozila, sklopiti sporazume s poduzetnicima - serviserima koji će, kao ovlaštenu serviseri, obavljati djelatnost servisa motornih vozila. Također, dosadašnji dugogodišnji ovlaštenu distributeri, čiji su sporazumi o distribuciji otkazani ili raskinuti, mogu svoju daljnju aktivnost osigurati u djelatnosti servisiranja i to kao ovlaštenu serviseri. Naime, po uzoru na komparativno pravo i praksu u EU, podrazumijeva se da poduzetnici koji su bili dugogodišnji distributeri i ujedno serviseri mogu nadalje (nakon sklapanja novih ugovora

²⁶ Temeljem prijedloga Vijeća, Vlada RH je donijela Uredbu o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila ("Narodne novine", broj 105/04, od 28. srpnja 2004.), koja je stupila na snagu 5. kolovoza 2004. Ista se primjenjuje bez odgode na sporazume sklopljene nakon njezinog stupanja na snagu. Međutim, za sporazume sklopljene do 5. kolovoza 2004. propisan je prijelazni period za usklađenje do kraja 2005.

²⁷ Official Journal of the European Communities, broj L 203 od 01.08.2002; www.europe.eu.int u izvorniku na engleskom jeziku ili na www.crocompet.hr/tržišno_natjecanje/uredbe_Vlade_RH_i_pravna_stečevina_EZ/ u prijevodu na hrvatskom jeziku.

²⁸ Official Journal of the European Communities, broj L 203 od 01.08.2002; www.europe.eu.int u izvorniku na engleskom jeziku ili na www.crocompet.hr/tržišno_natjecanje/uredbe_Vlade_RH_i_pravna_stečevina_EZ/ u prijevodu na hrvatskom jeziku.

²⁹ Članak 14. stavak 4. točka b) Uredbe o motornim vozilima.

usklađenih s ovom Uredbom) obavljati barem poslove ovlaštenog serviseru za ta vozila zbog svojih znanja i iskustva u toj djelatnosti, ali isto tako i zbog značajnih financijskih sredstava koje su morali uložiti da bi duže razdoblje obavljali poslove distribucije i servisiranja motornih vozila.

- Važno je naglasiti da Uredba omogućava bolji položaj i nezavisnim serviserima u svezi s nabavom rezervnih dijelova, pristupom tehničkoj dokumentaciji, itd. Potrošači će, imati mogućnost odabira ovlaštenog ili nezavisnog serviseru za popravak svojih vozila, po vlastitom izboru, a bez bojazni da će takav popravak biti u znatnoj mjeri lošije kvalitete.
- Uredba omogućuje pravednije i predvidljivije uvjete poslovanja za sve one poduzetnike – distributere i servisere motornih vozila, koji su do sada, bili slabija strana u odnosu na proizvođače automobila ili njihove generalne uvoznike u RH. Riječ je o djelatnosti koja zahtijeva velika materijalna i financijska ulaganja, pa je potrebno osigurati i određeni stupanj pravne sigurnosti da se ta djelatnost neće i ne može "preko noći" ugasiti, a ugovor otkazati bez bilo kakvih posljedica. Stoga, Uredba nalaže da se sporazumi između dobavljača i ovlaštenih distributera i ovlaštenih serviseru koji se sklapaju na određeno razdoblje sklapaju na najmanje 5 godina, s mogućnošću otkaznog roka od najmanje 6 mjeseci prije isteka tog razdoblja, a ako se sporazum sklapa na neodređeno vrijeme otkazni rok, u pravilu, ne može biti kraći od 2 godine. Međutim, bitno je istaknuti da je propisano i minimalno trajanje sporazuma i za ugovore koji se sklapaju na neodređeno razdoblje od pet godina, a u tih pet godina se uračunava i propisani otkazni rok.
- Nadalje, dobavljač koji ranije raskida sporazum to mora učiniti pisanim putem i na način da priloži detaljne, objektivne i transparentne razloge raskidanja sporazuma.
- Pored navedenoga, sporazumi moraju osigurati svakoj stranci pravo na rješavanje sporova pri Centru za mirenje HGK i naravno, redovnim sudskim putem ili putem arbitraže. Zaključno, Uredba omogućuje i da ovlašteni distributeri ili serviseri unutar sustava selektivne distribucije mogu prenijeti svoja prava i obveze na druge ovlaštene distributere, odnosno ovlaštene servisere unutar istog sustava koji djeluju na istoj razini trgovine bez potrebe da o tome traže prethodnu suglasnost svojih dobavljača.³⁰

Potrebno je naglasiti da se skupno izuzeće propisano ovom Uredbom ne može primijeniti na sporazume koji sadrže teška ograničenja tržišnog natjecanja. Takvi sporazumi su zabranjeni, u smislu članka 9. ZZTN-a, te *ex lege* ništavi.

---

³⁰ Članak 9. Uredbe o motornim vozilima.

TEŠKA OGRANIČENJA U SPORAZUMIMA O PRODAJI NOVIH MOTORNIH VOZILA, REZERVNIH DIJELOVA, TE U USLUGAMA POPRAVAKA I ODRŽAVANJA	
1. ograničavanje prava distributera ili serviseru da slobodno određuje prodajnu cijenu proizvoda, odnosno određivanje od strane dobavljača njihovih fiksnih ili minimalnih prodajnih cijena	
2. ograničavanje područja na kojem distributer ili serviser može prodavati proizvode iz sporazuma, ili ograničavanje prodaje tih proizvoda određenoj skupini potrošača	<p style="text-align: center;">IZNIMNO, NIJE ZABRANJENO</p> <p>a. ograničavanje distributeru ili serviseru aktivne prodaje na isključivo dodijeljenom području ili isključivoj grupi kupaca rezerviranoj za dobavljača, odnosno na području ili kupcima koje dobavljač isključivo ustupio za prodaju drugom distributeru ili serviseru,</p> <p>b. ograničavanje distributeru koji djeluje na razini veleprodaje aktivne i pasivne prodaje krajnjim korisnicima</p> <p>c. ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije aktivne i pasivne prodaje novih motornih vozila i rezervnih dijelova neovlaštenim distributerima na tržištu na kojem se primjenjuje selektivni distribucijski sustav</p> <p>d. ograničavanje kupcu aktivne ili pasivne prodaje proizvoda, koje kupac nabavlja od dobavljača kao rezervne dijelove u svrhu ugradnje u novi proizvod, krajnjim korisnicima koji bi te dijelove koristili za proizvodnju proizvoda koji su supstituti proizvoda koje proizvodi dobavljač</p>
3. ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije koji djeluju na razini maloprodaje, aktivne ili pasivne prodaje novih motornih vozila, rezervnih dijelova za motorna vozila, ili usluga popravka i održavanja za motorna vozila krajnjim korisnicima	
4. ograničavanje međusobne opskrbe između distributera ili serviseru unutar sustava selektivne distribucije, uključujući ograničenja između distributera ili serviseru koji ne djeluju na istoj razini trgovine	

TEŠKA OGRANIČENJA U SPORAZUMIMA O PRODAJI NOVIH MOTORNIH VOZILA
1. ograničavanje prava distributera da prodaje bilo koje novo motorno vozilo koje odgovara nekom modelu čija je prodaja utvrđena sporazumom
2. ograničavanje prava distributera da prenese ovlaštenje za pružanje usluga popravka i održavanja drugim ovlaštenim serviserima, ne isključujući pravo dobavljača da od distributera zahtijeva da krajnjim korisnicima pruži informaciju o imenu i adresi ovlaštenog servisa prije sklapanja ugovora o prodaji

TEŠKA OGRANIČENJA U SPORAZUMIMA O PRODAJI REZERVNIH DIJELOVA I U USLUGAMA POPRAVAKA I ODRŽAVANJA
1. ograničavanje prava ovlaštenog serviseru da svoju djelatnost ograniči na pružanje usluga popravka i održavanja te distribuciju rezervnih dijelova
2. ograničavanje članovima unutar sustava selektivne distribucije prodaje rezervnih dijelova za motorna vozila neovisnim serviserima koji te dijelove koriste za popravak i održavanje motornih vozila
3. ograničavanje prava dobavljača, ugovoreno s proizvođačem motornih vozila, da prodaje originalne rezervne dijelove ili rezervne dijelove usporedive kakvoće, alate za popravke te dijagnostičku ili drugu opremu ovlaštenim ili neovisnim distributerima, ovlaštenim ili neovisnim serviserima ili krajnjim korisnicima
4. ograničavanje prava distributera ili ovlaštenog serviseru da nabavlja originalne rezervne dijelove ili rezervne dijelove usporedive kakvoće od trećeg poduzetnika po svom izboru te da ih koristi za popravak ili održavanje motornih vozila.

Iznimno, dobavljač novih motornih vozila ima pravo zahtijevati uporabu originalnih rezervnih dijelova, koje isti dobavlja, za popravke koji se obavljaju unutar jamstvenog roka, besplatne popravke i poslove vezane uz opoziv vozila

- 5. ograničavanje prava dobavljača, ugovoreno s proizvođačem motornih vozila koji koristi dijelove za prvu ugradnju u proizvodnji motornih vozila, kojim se dobavljača ograničava da te dijelove ili rezervne dijelove učinkovito i na vidljivom mjestu označi svojim robnim žigom ili logotipom**

I ova Uredba, poput Uredbe o vertikalnim sporazumima, uvodi tzv. «sigurnu luku za poduzetnike», odnosno predmnijeva da sporazumi o distribuciji i servisiranju motornih vozila, u slučajevima kada tržišni udjel dobavljača na mjerodavnom tržištu nije veći od trideset posto (30%), a uz neophodan preduvjet da takvi sporazumi ne sadrže propisana teška ograničenja tržišnog natjecanja, u pravilu, imaju pozitivne učinke na tržišno natjecanje. Iznimno, u sustavu kvalitativne selektivne distribucije, koji omogućuje primitak u taj sustav bez bilo kakve diskriminacije svih potencijalnih distributera ili serviseri koji budu ispunjavali kvalitativne uvjete dobavljača, visina tržišnog udjela ne uzima se u obzir kao uvjet za skupno izuzeće.

Koristi za poduzetnike donošenjem ove Uredbe:

- Pravna sigurnost poduzetnika - mogućnost usklađenja važećih sporazuma prije stupanja na snagu Uredbe do kraja 2005.;
- Jača položaj distributera i serviseri u odnosu na dobavljače, omogućuje se i tzv. "multibranding";
- Dugogodišnji distributeri mogu ostati u sustavu kao ovlašteni serviseri;
- Nemaju obvezu prijave Agenciji na ocjenu sporazuma koji ispunjavaju uvjete iz ove Uredbe.

Koristi za potrošače:

- Jača konkurencija među distributerima i serviserima, ali i dobavljačima, rezultirat će nižim cijenama.

2.1.1.5. Uredba o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije (tzv. "horizontalni sporazumi")

Uredbom o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije (u daljnjem tekstu: Uredba o horizontalnim sporazumima)³¹ osigurana je harmonizacija ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, prije svega s Uredbom Komisije (EZ-a) broj 2659/2000 od 29. studenoga 2000. o primjeni članka 81 (3) Ugovora na kategorije sporazuma o istraživanju i razvoju i s Uredbom Komisije (EZ-a) broj 2658/2000 o primjeni članka 81

³¹ Temeljem prijedloga Vijeća, Vlada RH je donijela Uredbu o skupnom izuzeću sporazuma između poduzetnika koji djeluju na istoj razini proizvodnje, odnosno distribucije ("Narodne novine", broj 158/04, od 15. studenoga 2004.), koja je stupila na snagu 23. studenoga 2004. Ista se primjenjuje bez odgode na sporazume sklopljene nakon njezinog stupanja na snagu. Međutim, za sporazume sklopljene do njezinog stupanja na snagu, odnosno do 23. studenoga 2004., Uredba propisuje prijelazni rok za usklađenje s njezinim odredbama do 1. siječnja 2006.

(3) Ugovora na kategorije sporazuma o specijalizacijama.³² Navedene Uredbe Komisije EZ-a izravno se primjenjuju u svim državama članicama EU. Pri donošenju ove Uredbe Vlade RH korištena je i Obavijest Europske komisije - Smjernice o primjeni članka 81. Ugovora o osnivanju EZ-a na sporazume o horizontalnoj suradnji.³³

Skupna izuzeća od primjene odredbi o zabranjenim sporazuma iz ZZTN-a³⁴ propisana ovom Uredbom primjenjuju se na horizontalne sporazume sklopljene između dva ili više neovisnih poduzetnika koji u svrhu sporazuma djeluju na istoj razini proizvodnje odnosno distribucije. To su sporazumi koji se sklapaju, u pravilu, između tržišnih takmaca te su stoga pod posebnom pažnjom Agencije, jer takvi sporazumi imaju značajnije negativne učinke na tržišno natjecanje od sporazuma sklopljenih između poduzetnika koji nisu takmaci na mjerodavnom tržištu. Uredba se posebno primjenjuje na sporazume o istraživanju i razvoju i sporazume o specijalizaciji.

Suradnja poduzetnika u istraživanju i razvoju i korištenje rezultata koji iz takvih istraživanja proizlaze, u pravilu, unaprijeđuje tehnološki i gospodarski napredak prenošenjem tehnološkog znanja i iskustva (engl. izvornik: «*know-how*») među poduzetnicima i izbjegavanjem dvostrukog rada na istom istraživanju. Takva suradnja stimulira i omogućuje postizanje novih dostignuća putem razmjene *know-how*, odnosno racionaliziranjem proizvodnje proizvoda ili primjenom tehnoloških procesa koji nastaju kao rezultat tih istraživanja i razvoja.

Koristi od sporazuma o istraživanju i razvoju, pored sudionika tih sporazuma, imaju i potrošači. Općenito se može očekivati da će potrošači profitirati uslijed povećanog opsega i učinkovitosti istraživačkog i razvojnog rada poduzetnika kroz uvođenje nove ili unaprijeđene robe i/ili usluga ili snižavanjem cijena proizvoda.

I sporazumi o specijalizaciji u proizvodnji ili sporazumi o specijalizaciji u pružanju usluga, u pravilu, pridonose unaprijeđenju proizvodnje ili distribucije robe i/ili usluga, jer se sudionici takvih sporazuma mogu koncentrirati na proizvodnju određene robe ili pružanje određenih usluga te unaprijediti kvalitetu istih i u konačnici imati mogućnost snižavanja cijena i na taj način pružiti potrošačima razmjernu korist.

Uredba uvodi tzv. "sigurnu luku za poduzetnike" jer predmnijeva da sporazumi o specijalizaciji, u slučajevima kada ukupan tržišni udjel njihovih sudionika na mjerodavnom tržištu nije veći od dvadeset posto (20%), te uz preduvjet da isti ne sadrže određene vrste propisanih teških ograničenja tržišnog natjecanja, u pravilu, imaju pozitivne učinke na tržišno natjecanje. Kao uvjet visine tržišnog udjela za primjenu skupnog izuzeća na sporazume o istraživanju i razvoju propisan je zajednički tržišni udjel za njihove sudionike (ako su oni konkurenti na mjerodavnom tržištu) koji ne smije biti veći od dvadesetpet posto (25%) u trenutku sklapanja takvih sporazuma. Također, sporazume koji ispunjavaju uvjete propisane ovom Uredbom sudionici ne moraju podnositi na ocjenu Agenciji.

---

³² Obje uredbe objavljene u Official Journal of the European Communities, broj L 304 od 05.12.2000; www.europe.eu.int u izvorniku na engleskom jeziku i na www.crocompet.hr u prijevodu na hrvatskom jeziku.

³³ Official Journal of the European Communities, broj C 003 od 06.01.2001; www.europe.eu.int u izvorniku na engleskom jeziku i na www.crocompet.hr u prijevodu na hrvatskom jeziku.

³⁴ Članak 9. ZZTN-a uređuje zabranjene sporazume. Odrebe članka 9. stavka 1. i 2. u cijelosti su usklađene s člankom 81. stavkom 1. i 2. Ugovora o osnivanju EZ-a.

Međutim, bez obzira na visinu tržišnog udjela njihovih sudionika, skupno izuzeće od primjene odredbi o zabranjenim sporazumima propisano ovom Uredbom ne može se primijeniti na sporazume koji sadrže teška ograničenja tržišnog natjecanja.³⁵ Takvi sporazumi su, u smislu članka 9. ZZTN-a, zabranjeni, te *ex lege* ništavi.

TEŠKA OGRANIČENJA U SPORAZUMIMA O ISTRAŽIVANJU I RAZVOJU
1. ograničavanje slobode sudionika sporazuma u provođenju istraživanja i razvoja, samostalno ili zajednički s trećim stranama, na području koje nije u vezi s područjem na koje se odnosi istraživanje i razvoj iz tog sporazuma ili na srodnom području
2. zabranu osporavanja valjanosti prava intelektualnog vlasništva koja su značajna za istraživanje i razvoj po završetku tog istraživanja i razvoja, ili zabranu osporavanja prava intelektualnog vlasništva koje zaštićuju rezultate tog istraživanja i razvoja po isteku sporazuma o istraživanju i razvoju. <i>Dopuštena je mogućnost raskida sporazuma o istraživanju i razvoju u slučaju da jedan od sudionika sporazuma osporava valjanost takvih prava intelektualnog vlasništva</i>
3. ograničavanje proizvodnje ili prodaje
4. utvrđivanje cijena pri prodaji ugovornih proizvoda trećim stranama
5. ograničavanje kupaca kojima sudionici sporazuma mogu prodavati ugovorne proizvode nakon isteka razdoblja od sedam godina od kad su ugovorni proizvodi prvi put bili stavljeni na tržište
6. zabranu pasivne prodaje ugovornih proizvoda na područjima rezerviranim za druge sudionike sporazuma
7. zabranu stavljanja ugovornog proizvoda na tržište ili aktivne prodaje istih na području koja su rezervirana za druge sudionike sporazuma nakon isteka razdoblja od sedam godina od vremena kad su ugovorni proizvodi prvi put bili stavljeni na tržište
8. uvjetovanje da se trećim stranama ne ustupaju licencije za proizvodnju ugovornih proizvoda ili za primjenu ugovornih procesa ako korištenje rezultata zajedničkog istraživanja i razvoja od strane najmanje jednog sudionika sporazuma nije predviđeno ili se ne ostvari
9. uvjetovanje da se ne udovolji zahtjevu korisnika ili prodavatelja na područjima koja im pripadaju ako bi oni ugovorne proizvode prodavali na drugim područjima
10. uvjetovanje da se korisnicima ili prodavateljima oteža nabavljanje ugovornih proizvoda od drugih prodavatelja, a posebno ostvarivanje prava intelektualnog vlasništva ili poduzimanje mjera za sprječavanje korisnika ili prodavatelja da nabave ili stave na tržište proizvode koje je na tržište već stavio drugi sudionik sporazuma ili su na tržište stavljeni uz njegov pristanak
NISU ZABRANJENI SPORAZUMI KOJIMA SE:
a. utvrđuju ciljevi proizvodnje u slučaju kada korištenje rezultata uključuje zajedničku proizvodnju ugovornih proizvoda
b. utvrđuju ciljevi prodaje i utvrđuju cijene koje se naplaćuju neposrednim kupcima u slučaju kada korištenje rezultata uključuje zajedničku distribuciju ugovornih proizvoda.

³⁵ Članak 11. i članak 12. Uredbe o horizontalnim sporazumima.

TEŠKA OGRANIČENJA U SPORAZUMIMA O SPECIJALIZACIJI
1. utvrđivanje cijena pri prodaji proizvoda trećim stranama
2. ograničavanje proizvodnje ili prodaje
3. podjela tržišta ili kupaca
NISU ZABRANJENI SPORAZUMI KOJIMA SE:
a. utvrđuju količine proizvoda u okviru jednostranih ili uzajamnih sporazuma o specijalizaciji, ili utvrđuju kapaciteti proizvodnje i količine proizvodnje zajedničkog proizvodnog pothvata (engl. izvornik: „joint venture“) u okviru sporazuma o zajedničkoj proizvodnji
b. utvrđuju ciljevi prodaje i utvrđuju cijene koje zajednički proizvodni pothvat (engl. izvornik: „joint venture“) naplaćuje svojim neposrednim kupcima

2.1.1.6. Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika

Uredbom o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika³⁶ osigurana je harmonizacija ovog dijela sustava tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a, prije svega s Uredbom Vijeća EZ-a o nadzoru koncentracija poduzetnika, broj 4064/89. Pri izradi ove Uredbe korišteno je i Uputstvo Europske komisije za provedbu Uredbe o nadzoru koncentracija poduzetnika broj 4064/89.³⁷

Predmet Uredbe su obveznici podnošenja prijave namjere provedbe koncentracije poduzetnika, način podnošenja, sadržaj i oblik prijave, isprave i podaci koje podnositelj prijave mora dostaviti uz prijavu, oblik i sadržaj obavijesti o stjecanju dionica ili udjela u poduzetnicima u okviru redovnog poslovanja banaka, društava za osiguranje i drugih financijskih institucija, te kriteriji za ocjenu dopuštenosti koncentracija poduzetnika u postupcima koje Agencija vodi prema odredbama ZZTN-a.

Uredba, osim oblika prijave u užem smislu, uređuje i pitanja načina popunjavanja prijave, jezika prijave, broja primjeraka, istinitosti i potpunosti podataka, kao i obveze označavanja tajnosti podataka navedenih u prijavi.

ZZTN propisuje samo minimalni sadržaj prijave.³⁸ U ostalome Zakon upućuje na obvezu dostavljanja podataka koji su propisani Uredbom o koncentracijama.³⁹

Odmah nakon zaprimanja, Agencija pokreće postupak ispitivanja prijave.⁴⁰ Prijavu ispituje ovlaštena osoba u Agenciji.

³⁶ Uredba o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika donesena je na temelju članka 19. stavka 4. ZZTN-a, kojim je utvrđena obveza Vlade RH da, temeljem prijedloga Vijeća, donese propis kojim će urediti način prijave i kriterije za ocjenu koncentracija. Uredba je objavljena u "Narodnim novinama" dana 21. travnja 2004., a stupila na snagu 29. travnja 2004.

³⁷ Prestala važiti na dan 1. svibnja 2004. stupanjem na snagu Uredbe Europske komisije broj 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 133 od 30. travnja 2004.), odnosno Uredbe Europske komisije broj 802/2004 od 7. travnja 2004. o provedbi Uredbe Europske komisije broj 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 133 od 30. travnja 2004.).

³⁸ Članak 45. stavak 1. točka 1. i točka 2. ZZTN-a.

³⁹ Članak 45. stavak 1. točka 3. ZZTN-a

Kada ovlaštena osoba Agencije utvrdi da je prijava formalnopravno ispravna i potpuna, izdat će o tome posebnu potvrdu.⁴¹ Ako je Agencija sama morala prikupljati određene podatke (iz razloga što ih podnositelj prijave nije uspio prikupiti sam), prijava će se smatrati potpunom tek kad Agencija pribavi nedostajuće podatke.

Izdavanje potvrde je, u smislu pravnih učinaka koje proizvodi, izuzetno značajna postupovna radnja u postupku ocjene koncentracija. Stoga je njen oblik i sadržaj detaljno propisan ovom Uredbom. Najvažniji dio potvrde su datum njenog izdavanja i posebne upute podnositelju prijave koje su od odlučujućeg značaja za daljnji tijek postupka.

Danom izdavanja potvrde, počinju teći rokovi u kojima Agencija mora donijeti odluku o ocjeni dopuštenosti koncentracije, o čemu potvrda sadrži posebne upute.

Prva je uputa da danom podnošenja prijave za sve sudionike koncentracije nastupa zabrana daljnje provedbe koncentracije.⁴² Zabrana traje do donošenja konačnog rješenja kojim Agencija koncentraciju ocjenjuje dopuštenom, odnosno do isteka rokova utvrđenih rješenjem kojim se koncentracija uvjetno dopušta.⁴³

Druga je uputa da danom podnošenja prijave počinje teći rok za ocjenu dopuštenosti koncentracije na tzv. prvoj razini,⁴⁴ te da će se koncentracija smatrati dopuštenom ako Agencija u roku od 30 dana od dana podnošenja prijave ne donese zaključak o pokretanju postupka ocjene njene dopuštenosti.

Nakon izdavanja potvrde o potpunosti prijave, u stvari započinje postupak ocjene dopuštenosti koncentracije sa stanovišta mogućih učinaka njene provedbe na tržišno natjecanje. Pritom Agencija koristi cijeli niz kriterija. Međutim, kako bi se ti kriteriji mogli primijeniti na konkretan slučaj, Agencija prethodno mora utvrditi mjerodavno tržište na kojem će prijavljena koncentracija proizvoditi učinke. Način i kriteriji za utvrđivanje mjerodavnog tržišta propisan je Zakonom i Uredbom o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta.⁴⁵

Osnovni kriteriji za ocjenu dopuštenosti koncentracija propisani su Zakonom⁴⁶ i Uredbom o koncentracijama. ZZTN egzemplifikativno utvrđuje tri skupine kriterija.⁴⁷ Neki od njih su kvantitativni, a neki iskustveni.

Prva skupina kriterija služi za utvrđivanje strukture mjerodavnog tržišta, kako s obzirom na postojeće, tako i s obzirom na potencijalne tržišne takmace. Tim se kriterijima

---

⁴⁰ Članak 25. ZZTN.

⁴¹ Članak 45. stavak 3. ZZTN.

⁴² Članak 22. stavak 3. ZZTN

⁴³ Ako je riječ o tzv. nespornoj koncentraciji iz članka 26. stavka 21. ZZTN, koje se ocjenjuju na tzv. prvoj razini, zabrana traje do isteka roka od 30 dana od dana izdavanja potvrde.

Ako je riječ o spornim koncentracijama iz članka 26. stavka 3. ZZTN, koje se ocjenjuju na tzv. drugoj razini, zabrana traje do donošenja konačnog rješenja, pod uvjetom da koncentracija bude ocjenjena dopuštenom.

Ako u drugoj razini koncentracija bude uvjetno dopuštena, u smislu odredbe članka 26. stavka 3. točka 3. ZZTN, zabrana traje do isteka rokova i/ili ispunjavanja mjera i uvjeta koje je Agencija utvrdila rješenjem.

⁴⁴ Članak 26. stavak 1. ZZTN.

⁴⁵ Članak 7. ZZTN 2003.

⁴⁶ Članak 25. stavak 2. ZZTN 2003.

⁴⁷ Tzv. «Pros and Cons».

utvrđuje način i mogućnosti opskrbe tržišta. Njima se procjenjuju troškovi, rizici, tehnološki, ekonomski i pravni uvjeti potrebni za pristup ili izlazak s mjerodavnog tržišta. Osim toga, procjenjuju se i svi drugi mogući učinci koncentracije na tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu.

Druga skupina kriterija služi za utvrđivanje tržišnih udjela, tržišni položaj, gospodarsku i financijsku snagu, te poslovanje poduzetnika na mjerodavnom tržištu. U tu skupinu spadaju i kriteriji za utvrđivanje unutarnjih i vanjskih prednosti sudionika koncentracije u odnosu na konkurente, kao i kriteriji kojima se utvrđuju moguće promjene u poslovanju sudionika koncentracije nakon provedene koncentracije.

Treća skupina kriterija služi za utvrđivanje učinaka koncentracije na ostale poduzetnike, osobito s obzirom na pogodnosti za potrošače, te ostale ciljeve i učinke namjeravane koncentracije. Ti su učinci naročito smanjivanje cijena roba/usluga, skraćivanje tijekova distribucije, smanjenje troškova prijevoza i distribucije te drugih troškova, specijalizacija proizvodnje, kao i sve druge pogodnosti koje su u izravnoj svezi s provedbom koncentracije.

2.1.1.6.1. Naputak Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u svezi s postupkom ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika

Nakon stupanja na snagu i početka primjene ZZTN i Uredbe o načinu prijave i kriterijima za ocjenu koncentracija poduzetnika,⁴⁸ kao i drugih podzakonskih akata, prije svega Uredbe o načinu utvrđivanja mjerodavnog tržišta,⁴⁹ ali i posebnih propisa koji uređuju koncentracije u posebnim sektorima stekli su se i uvjeti da Agencija pripremi Naputak u svezi s postupkom ocjene dopuštenosti koncentracija poduzetnika (u daljnjem tekstu: Naputak).

Naputkom je obuhvaćen cjelokupni tijek postupka kontrole koncentracija, počevši od popunjavanja prijave namjere provedbe koncentracije, načina na koji Agencija postupa s prijavom i načina na koji primjenjuje kriterije za ocjenu dopuštenosti koncentracije, pa sve do donošenja odluke, odnosno mjere koje Agencija može odrediti u svojim odlukama.

Pri korištenju Naputka valja imati na umu određena **ograničenja** vezana uz ovaj akt.

1. Naputak nema značaj zakona ili podzakonskog akta. Taj akt nije dio zakonodavstva kojim se uređuje kontrola koncentracija u Republici Hrvatskoj.

2. Naputak je samo svojevrsni vodič ili uputa namijenjena poduzetnicima. Tim se aktom nastojalo detaljnije opisati način na koji Agencija provodi postupak ocjene dopuštenosti koncentracija, kako bi poduzetnici mogli bolje razumijeti ne samo tijek postupka ocjene koncentracija, već i teorijsko-praktični pristup Agencije pojedinim institutima i problemima.

3. Naputak ne obvezuje Agenciju da u svakom slučaju postupi u potpunosti na način koji je u njemu opisan. Ocjena dopuštenosti koncentracija poduzetnika izuzetno je složen

⁴⁸ "Narodne novine", broj 51/2004. Uredba je stupila na snagu 29. travnja 2004.

⁴⁹ "Narodne novine", broj 51/2004. Uredba je stupila na snagu 29. travnja 2004.

postupak, koji uključuje kako pravne i ekonomske aspekte. Ti se pravni i ekonomski aspekti u konkretnim slučajevima isprepliću na različite načine i u različitim odnosima. Stoga treba razumjeti da Naputkom niti izdaleka nisu obuhvaćene sve moguće situacije koje će se u praksi pojavljivati. Agencija svaku koncentraciju ocjenjuje kao poseban slučaj, uzimajući pritom u obzir sve pravne, gospodarske i činjenične okolnosti.⁵⁰ Stoga su u konkretnim slučajevima ocjene koncentracija moguća i određena odstupanja od postupka prikazanog u Naputku.

Unatoč iznijetim ograničenjima, držimo da će Naputak biti korisno sredstvo za bolje razumijevanje i izbjegavanje mogućih nesporazuma između Agencije i poduzetnika. U tom smislu valja očekivati da će se kroz praksu tekst Naputka s vremenom mijenjati i dopunjavati.

---

⁵⁰ Jedno od osnovnih načela prava tržišnog natjecanja jest da ne postoje «jednaki» slučajevi.

3. AKTIVNOST AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA U 2004. GODINI

Pored izrade nacrtu provedbenih propisa (što je detaljno obrazloženo u poglavlju broj 2.1.1. ovoga Izvješća označenim pod naslovom Uredbe Vlade Republike Hrvatske iz područja tržišnog natjecanja), Agencija je u ovom izvještajnom razdoblju (tijekom 2004. godine) otvorila ukupno 82 upravna predmeta koji čine osnovnu djelatnost Agencije iz područja zaštite tržišnog natjecanja, a to su ocjene sporazuma poduzetnika (ukupno 7 predmeta), ocjene zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika (ukupno 50 predmeta), te ocjene koncentracija poduzetnika (ukupno 25 predmeta).

Nadalje, Agencija je u ovom izvještajnom razdoblju obavljala i stručne poslove kao što su davanje mišljenja na nacрте prijedloga zakona i drugih propisa (ukupno otvoreno 24 predmeta), zatim davanje stručnih mišljenja na zahtjev poduzetnika (zaprimito je ukupno 68 predmeta), ostale neupravne predmete (ukupno otvoreno 65 predmeta), te predmete iz područja međunarodne suradnje (ukupno otvoreno 60 predmeta).

Od ukupnog broja predmeta u tijeku Agencija je u ovom izvještajnom razdoblju okončala 316 predmeta što iznosi 74%.

Postotak izvršenja od 74% od ukupnog broja predmeta u tijeku ukazuje na zadržan visok stupanj ažurnosti Agencije, što je rezultat, kako efikasnog i stručnog rada stručne službe, tako i profesionalnog statusa članova Vijeća kao zaposlenika u Agenciji što im omogućuje promptno održavanje sjednica Vijeća i donošenje odluka.

Potrebno je napomenuti da veliki broj okončanih predmeta (velik u odnosu na broj predmeta koje godišnje okončaju druga srodna europska tijela koja se bave zaštitom tržišnog natjecanja) nažalost ne odražava realnu snagu ove Agencije, već je to posljedica zakonskog uređenja vođenja postupka pred Agencijom. Naime, uz ZZTN, podredno se u postupcima pred Agencijom primjenjuje i Zakon o općem upravnom postupku («Narodne novine», broj 53/91 i 103/96; dalje ZUP). Odredbe ZUP obvezuju Agenciju da svaki podnesak stranke smatra zahtjevom za pokretanje postupka, te da o njemu odlučuje upravnim aktom na koji stranka ima pravo pokretanja upravnog spora, tj. podnošenja tužbe Upravnom sudu Republike Hrvatske. Upravni akti kojima Agencija okončava postupke su zaključci i rješenja.

Veliki broj predmeta pokrenutih pred Agencijom okončava se zaključkom o odbacivanju zahtjeva jer nema uvjeta za pokretanje postupka⁵¹, odnosno zaključkom o odbacivanju zbog nenadležnosti.

To su odluke Agencije u kojima se ne odlučuje o meritumu predmeta, jer je tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu⁵², a prije donošenja formalnog zaključka o pokretanju postupka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja⁵³, u predmetnom slučaju utvrđeno da nema uvjeta za pokretanje

⁵¹ Iako članak 41. stavak 2. ZZTN omogućava Agenciji ne pokretanje postupka ako ocjeni da je riječ o postupanju na tržištu koje ima neznatan učinak na tržišno natjecanje, ili da pokretanje postupka nije u javnom interesu, i takvi se postupci sukladno odredbama ZoUP-a moraju okončati upravnim aktom na koji nezadovoljna strana ima pravo podnošenja tužbe Upravnom sudu RH.

⁵² Članak 37. točke 8. i 9. ZZTN.

⁵³ Članak 41. stavak 1. i članak 46. ZZTN.

postupka pred Agencijom. Međutim, i to prethodno ispitivanje stanja na mjerodavnom tržištu iziskuje vrijeme i ljudske resurse kako bi se utvrdilo je li neko postupanje na tržištu ima neznatan učinak na tržišno natjecanje, odnosno da pokretanje postupka nije u javnom interesu. Agencija zbog stalnog nedostatka zaposlenika ne može unaprijed istraživati stanja na svim potencijalnim tržištima o kojima bi se mogli voditi postupci (što je pravilo u državama članicama EU), već s istraživanjem tržišta u pravilu započinje tek sa zaprimanjem zahtjeva za pokretanje postupka ili donošenjem odluke o pokretanju postupka po službenoj dužnosti.

Zbog odredbi ZUP Agencija nije u mogućnosti običnim dopisom obavijestiti stranku kako je u predmetnom slučaju riječ o postupanju koje ima neznatan učinak na tržišno natjecanje pa pokretanje postupka nije u javnom interesu već je potrebno donijeti konačni upravni akt na kojeg stranka ima pravo pokretanja upravnog spora, tj. podnošenja tužbe Upravnom sudu RH. To bitno opterećuje i usporava rad voditelja postupka u predmetima iz područja tržišnog natjecanja kojih je u Sektoru za zaštitu tržišnog natjecanja i Sektoru za pravni i ekonomski sustav samo 17 (plus 5 članova Vijeća).⁵⁴

Nadalje, zbog nedovoljnog poznavanja prava tržišnog natjecanja stranke vrlo često podnose Agenciji podneske smatrajući je nadležnom i za provedbu javnih nabavki, zaštitu potrošača, odlučivanje o sukobu interesa, sankcioniranje kršenja odredbi Zakona o trgovini i slično. Stoga, ponekad uopće nije niti moguće utvrditi koje je tijelo nadležno za vođenje postupka te i u tom slučaju Agencija mora okončati postupak upravnim aktom.

Potrebno je naglasiti da je ovakav pristup materiji tržišnog natjecanja uglavnom napušten u tijelima za zaštitu tržišnog natjecanja Europske unije. Zakonodavci tih zemalja uglavnom su se odlučili za jedan od dva modela pokretanja postupka pred tim tijelima. Prvi model je primjerice mađarski model, u kojem se svi podnesci stranaka smatraju inicijativama za pokretanje postupka, a samo mađarsko tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja ima pravo pokretanja postupka po službenoj dužnosti⁵⁵. U svim slučajevima kada se utvrdi da opisana aktivnost iz podneska stranke ne predstavlja neki od oblika narušavanja tržišnog natjecanja, mađarsko tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja običnim dopisom obavještava podnositelja da se postupak u predmetnoj stvari neće pokrenuti (podnositelj u tom slučaju nema pravo na žalbu). Ovakav način rada omogućuje mađarskom tijelu za zaštitu tržišnog natjecanja određivanje godišnjih prioriteta, odnosno određivanja tržišta za koje rečeno tijelo smatra da su u toj godini prioritetna za istraživanje. Drugi model je irski model u kome irsko tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja djeluje kao državno odvjetništvo i pred nadležnim sudom pokreće postupak za zaštitu tržišnog natjecanja.

Pored navedenoga, Agenciji srodna tijela koja se bave zaštitom tržišnog natjecanja u državama članicama EU, za razliku od Agencije, ne daju mišljenja na zahtjeve fizičkih i

---

⁵⁴ Agencija je osim za zaštitu tržišnog natjecanja nadležna i za provedbu Zakona o državnim potporama («Narodne novine», broj 47/03 i 60/04).

⁵⁵ Pored navedenog, u tom modelu teret dokaza je na strankama u postupku. Također, stranke u postupku pred tijelom za zaštitu tržišnog natjecanja moraju biti zastupane po punomoćnicima (odvjetnicima), jer je zakonodavac vodio računa o tome da je riječ o novoj, vrlo složenoj i sofisticiranoj pravnoj, ali i ekonomskoj materiji, te da je za adekvatnu zaštitu prava i interesa stranaka potrebna stručna osoba - punomoćnik (odvjetnik).

pravnih osoba, već samo na nacrtu prijedloge zakona i akata na zahtjev ministarstava. Iako je neosporna činjenica da davanje mišljenja na zahtjev stranaka dodatno povećava i opterećuje u obavljanju poslova ionako nedostatan broj zaposlenika Agencije, stajalište je Agencije da je takva praksa poželjna i potrebna jer u RH nedostaje stručna literatura o tržišnom natjecanju na hrvatskom jeziku koja bi adresatima ZZTN davala detaljnije informacije o pojedinim institutima koje uređuje taj zakon i podzakonski akti.

Slijedom iznijetoga, prikazani statistički podaci Agencije nisu usporedivi s podacima europskih agencija. Etablirane europske agencije zapošljavaju znatno veći broj zaposlenika, a statistički ova Agencija okončava godišnje u prosjeku i tri puta više predmeta od njih. Primjerice, mađarsko tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja zapošljava ukupno 124 zaposlenika, a samo Odjel za istraživanje kartela ima 20 zaposlenika koji rade na toj specifičnoj vrsti vrlo kompliciranih predmeta dok cijela ova Agencija ima ukupno 17 zaposlenika (diplomiranih ekonomista i diplomiranih pravnika) u čiji djelokrug poslova spada vođenje postupka radi utvrđivanja svih oblika sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja (ocjene sporazuma poduzetnika, ocjene koncentracija poduzetnika i utvrđivanje zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika). Stoga 300-tinjak predmeta koji se godišnje okončaju u Agenciji nisu statistički usporedivi s prosječno 100-ak predmeta okončanih od strane europskih tijela za zaštitu tržišnog natjecanja.

Zaključno, prije same analize pojedinih područja koje je Agencija obrađivala u 2004. godini potrebno je napomenuti da je dana 23. srpnja 2004. članica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, gđa Vesna Podlipec na osobni zahtjev razriješena dužnosti članice Vijeća (ta Odluka od 1. listopada 2004. je objavljena u «Narodnim novinama» broj 140/04), te je do dana 14. travnja 2005. kada je Hrvatski sabor imenovao Mladena Cerovca, diplomiranog pravnika za člana Vijeća (Odluka Hrvatskog sabora broj 2403), Vijeće Agencije djelovalo u sastavu od 4 člana. Odluke Hrvatskog sabora o imenovanju novog člana Vijeća objavljena je u "Narodnim novinama", broj 51/2005.

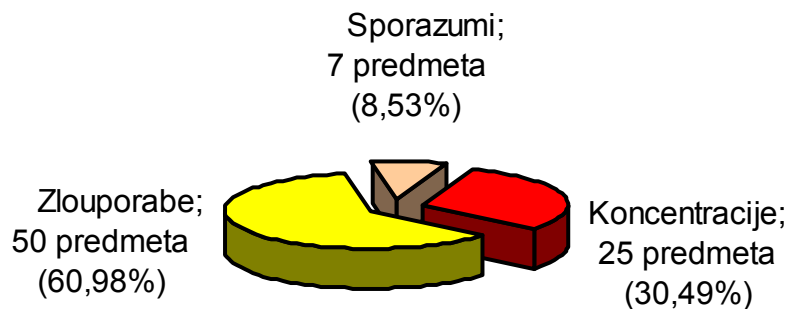
4. POSLOVI IZ OSNOVNOG DJELOKRUGA AGENCIJE – ZAŠTITA TRŽIŠNOG NATJECANJA U UŽEM SMISLU

ZZTN utvrđuje tri imenovana oblika djelovanja poduzetnika kojima se može spriječiti, ograničiti ili narušiti tržišno natjecanje. To su zabranjeni sporazumi, zlouporabe vladajućeg položaja i zabranjene koncentracije. Stoga, djelokrug Agencije u užem smislu obuhvaća slijedeća osnovna područja:

- ocjene sporazuma između poduzetnika,
- sprječavanje i otklanjanje zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika, te
- kontrola koncentracije poduzetnika.

Navedeni postupci se vode kao *upravni postupci* pred Agencijom, a u izvještajnom razdoblju je otvoreno 82 upravna predmeta.

Slika 1. Struktura otvorenih predmeta u izvještajnom razdoblju iz osnovnog djelokruga Agencije

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

4.1. Ocjene sporazuma između poduzetnika

Od ukupnog broja upravnih predmeta, u 2004. godini otvoreno je 7 predmeta iz područja ocjene sporazuma, što predstavlja smanjenje u iznosu od 86,27% u usporedbi s 2003. godinom, u kojoj je bio otvoren 51 predmet ocjene sporazuma.

Navedeno smanjenje je izravna posljedica stupanja na snagu uredbi Vlade RH o skupnom izuzeću određenih vrsta sporazuma od primjene odredbi o zabranjenim sporazuma iz ZZTN (detaljno opisano u poglavlju pod brojem 2.1.1. ovoga Izvješća pod naslovom Uredbe Vlade RH iz područja tržišnog natjecanja).

Značajna novina koju donose spomenute uredbe Vlade RH je da poduzetnici nisu u obvezi podnositi Agenciji na ocjenu sporazume koji udovoljavaju kriterijima za skupna izuzeća.

Spomenutim uredbama za Agenciju je napušteno nepotrebno administriranje, tj. ocjena, u pravilu, nespornih sporazuma koji su sasvim uobičajeni u trgovačkom pravu. Primjerice, sporazumi o isključivoj ili selektivnoj distribuciji, o franchisingu, o istraživanju i razvoju, o specijalizacijama, sporazumi o ustupanju licencije, odnosno prijenosu tehnologije itd.

Prednosti ovakvog uređenja za Agenciju su da se ona može posvetiti radu na predmetima kojima se značajno sprječava, ograničava ili narušava tržišno natjecanje. Primjerice, otkrivanju kartela, istraživanju zlouporaba vladajućeg položaja poduzetnika. Postupci u otkrivanju kartela, odnosno utvrđivanju zlouporaba vladajućeg položaja su vrlo složeni jer zahtijevaju provođenje iscrpnog dokaznog postupka, izradu vrlo složenih ekonomskih i pravnih analiza te, u pravilu, dugotrajni. S druge strane, poduzetnici imaju veću pravnu sigurnost jer im je unaprijed poznato koje uvjete takvi sporazumi moraju ispunjavati, odnosno kakva teška ograničenja ne smiju sadržavati da bi se na njih moglo primijeniti skupno izuzeće.

Način ocjene skupnih izuzeća sporazuma je u RH identičan kao i u EU (nema obveze prijave za sudionike, a ako sporazum ne ispunjava uvjete iz uredbi Vlade RH koje uređuju skupna izuzeća pojedinih kategorija sporazuma poduzetnici-sudionici tih sporazuma mogu, ako to žele, podnijeti zahtjev Agenciji za pojedinačno izuzeće takvih sporazuma).

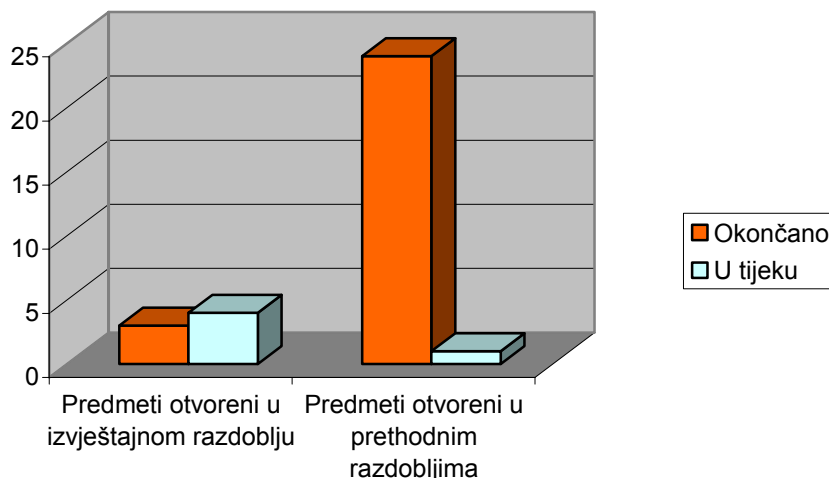
Zbog relativno nove i još uvijek nedovoljno poznate grane prava kako za poduzetnike, tako i za pravne stručnjake (odvjetnike i suce), zakonodavac je ipak, za razliku od EU, zadržao mogućnost pojedinačnog izuzeća sporazuma temeljem zahtjeva sudionika. Potrebno je naglasiti da i u slučaju kada pojedini sporazumi ne ispunjavaju uvjete za skupna izuzeća stranke nisu u obvezi podnijeti zahtjev za pojedinačno izuzeće takvih sporazuma od primjene odredbi o zabranjenim sporazuma iz ZZTN. Međutim, ako one ne podnesu zahtjev za pojedinačno izuzeće Agenciji sudionici takvih sporazuma snose rizik da su sklopili zabranjeni sporazum (jer se naknadno u postupku pred Agencijom može utvrditi da se taj sporazum ne može izuzeti od primjene odredbi o zabranjenim sporazumima iz ZZTN, u smislu članka 10. ZZTN).

Od 7 novootvorenih predmeta, tijekom 2004. okončana su 3 (odnosno 42,86%), a u tijeku su na dan 31. prosinca 2004. bila još 4 predmeta (odnosno 57,14%).

Uz novootvorene predmete iz područja ocjene sporazuma, Agencija je obrađivala i 25 predmeta koji su otvoreni u prethodnim razdobljima, od kojih su 24 predmeta okončana, a na dan 31. prosinca 2004. samo je 1 predmet bio još uvijek u tijeku.

Sveukupno promatrajući, u 2004. godini okončano je 27 od ukupno 32 predmeta ocjene sporazuma (čak 84,38%). Navedeno ukazuje na visok stupanj učinkovitosti rada stručne službe Agencije.

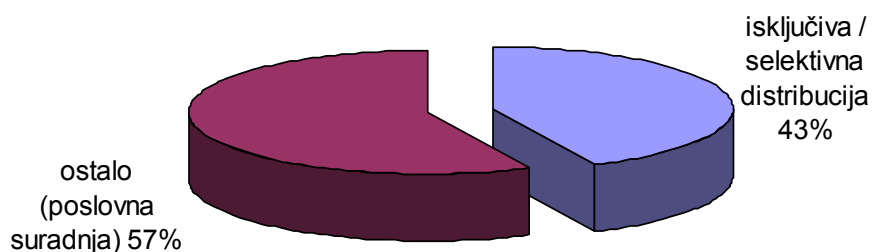
Slika 2. Broj okončanih predmeta i predmeta u tijeku iz područja ocjena sporazuma obrađivanih u izvještajnom razdoblju

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Od ukupnog broja novootvorenih predmeta u 2004. godini 3 su klasificirana kao sporazumi o isključivoj ili selektivnoj distribuciji, a 4 su zaprimljena sporazuma predstavljala razne oblike sporazuma o poslovnoj suradnji.

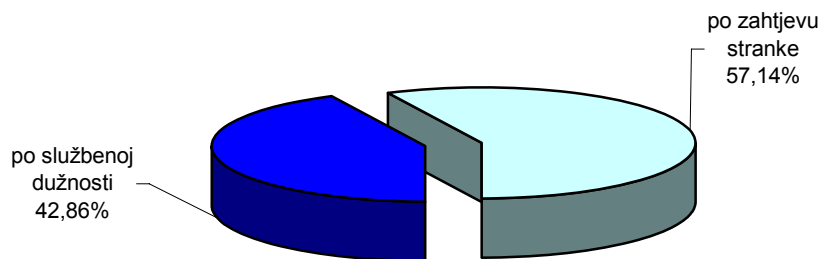
Slika 3. Struktura predmeta iz područja ocjena sporazuma prema njihovoj klasifikaciji, otvorenih u 2004. godini

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Prema **načinu pokretanja** postupaka iz područja ocjena sporazuma, tri predmeta ili njih 42,86% pokrenuta su u 2004. godini po službenoj dužnosti, a četiri predmeta ili 57,14% pokrenuta su po zahtjevu stranke.

Slika 4. Struktura predmeta iz područja ocjena sporazuma prema načinu pokretanja postupaka

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

4.1.1. Izabrani predmet 1.

**Ocjena Ugovora o generalnoj distribuciji između poduzetnika EUROLINE d.o.o. Zagreb i SMART GmbH, SR Njemačka
- rješenje Agencije, klasa UP/I 030-02/2003-01/43, od 19. veljače 2004.**

Agencija je, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, rješenjem klasa: UP/I 030-02/2003-01/43, od 19. veljače 2004., ocijenila da predmetni ugovor ne sadrži ograničavajuće odredbe, odnosno da nije u suprotnosti s odredbama ZZTN. Riječ je o ugovoru kojim je podnositelj zahtjeva, poduzetnik EUROLINE d.o.o. Zagreb, postao isključivi distributer poduzetnika SMART GmbH, SR Njemačka, za vođenje distribucijske mreže koja osigurava intenzivnu snabdjevenost ugovorenog područja (područje RH) motornim vozilima koji su predmet tog ugovora, odnosno prodajnim uslugama, uslugama stručnog servisiranja, isporuku rezervnih dijelova, raspolaganje izložbenim prostorom, kao i trgovinu rabljenim automobilima, servisiranje i isporuku dijelova za iste, te vođenje i organiziranje poslovanja u skladu sa standardima poduzetnika SMART GmbH. Ugovor je sklopljen na neodređeno razdoblje.

Ocjena predmetnog sporazuma dana je prije stupanja na snagu Uredbe o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila. Sukladno rečenoj uredbi, i ovaj sporazum (kao i svi drugi sporazumi sklopljeni do njezinog stupanja na snagu), mora do kraja 2005. godine biti usklađen s njezinim odredbama.

4.1.2. Izabrani predmet 2.

**Ocjena Ugovora o poslovnoj suradnji između poduzetnika EUROPLAKAT-PROREKLAM d.o.o., Zagreb i Grada Zaprešića, na zahtjev poduzetnika Metropolis Media d.o.o., Zagreb
- rješenje Agencije, klasa UP/I 030-02/2000-01/129, od 18. listopada 2004.**

Agencija je, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, rješenjem klasa: UP/I 030-02/2000-01/84, od 18. listopada 2004., odbila zahtjev poduzetnika Metropolis Media d.o.o., kao na zakonu neosnovan. U konkretnom slučaju nije bila riječ o zabranjenom sporazumu u smislu odredaba ZZTN-a. Predmetnim ugovorom je Grad Zaprešić, bez ulaganja sredstava iz gradskog proračuna, osigurao postavljanje samostojećih vitrina za prezentaciju informativnog, kulturnog i komercijalnog plakata, kao i nadstrešnica na autobusnim stajalištima i to na razdoblje od petnaest godina. Na taj su način postignute pogodnosti za potrošače, odnosno stanovnike Grada Zaprešića, kao i sve putnike javnog gradskog prijevoza. U ovom je slučaju, dakle bio zadovoljen i javni interes.

Iako nije utvrdila da je riječ o zabranjenom sporazumu u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, u postupku ocjene predmetnog ugovora Agencija je utvrdila da je riječ o ugovoru sklopljenom protivno odredbama članka 391. Zakona o vlasništvu i drugim stvarnim pravima, budući da isti nije sklopljen temeljem prethodno provedenog javnog natječaja. Slijedom iznijetoga, Agencija je podnositelja zahtjeva uputila da postupak utvrđenja ništavosti predmetnog ugovora pokrene pred nadležnim trgovačkim sudom. O utvrđenim nepravilnostima Agencija je obavijestila i nadležno tijelo, tj. Središnji državni ured za upravu.

4.2. Ocjena koncentracija poduzetnika

U 2004. godini otvoreno je ukupno 25 predmeta ocjena namjere provedbe koncentracija poduzetnika, što predstavlja smanjenje u usporedbi s prethodnom godinom za 52,83%.

Navedeno smanjenje je izravna posljedica izmjene uvjeta za obveznu prijavu namjere provedbe koncentracije koju je uveo novi ZZTN koji se primjenjuje počevši od 1. listopada 2003. Odredbama članka 22. stavka 4. ZZTN-a značajno su povećani iznosi ukupnih godišnjih prihoda poduzetnika sudionika koncentracije ostvareni na svjetskom tržištu i na tržištu RH koji su uvjet za obveznu prijavu namjere provedbe koncentracije. Tako je rečenim člankom propisano da su sudionici koncentracije obvezni istu prijaviti ako su istodobno ispunjeni slijedeći uvjeti:

1. da ukupan prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije, ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu iznosi najmanje jednu milijardu kuna, u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji, i
2. da ukupan prihod svakog od najmanje dva sudionika koncentracije, ostvaren prodajom robe i/ili usluga u Republici Hrvatskoj, iznosi najmanje 100.000.000,00 kuna, u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji.

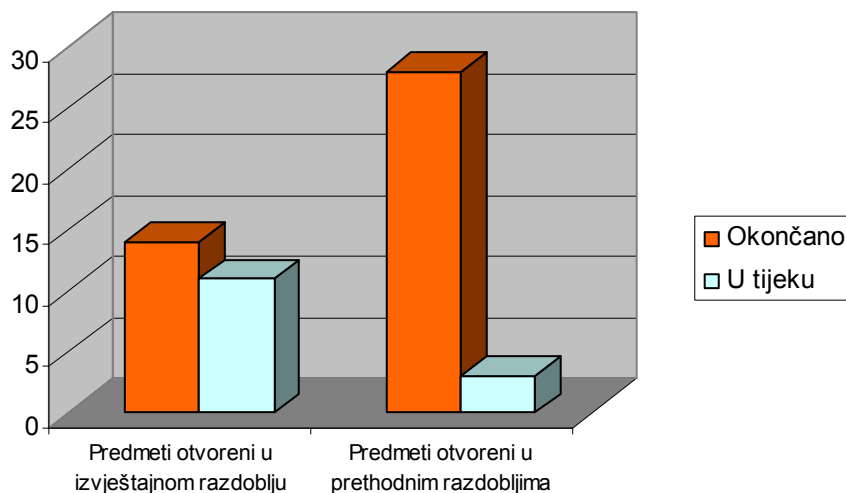
Udio predmeta ocjena namjere provedbe koncentracije u poslovima iz osnovnog djelokruga Agencije iznosi 30,49%.

U izvještajnom razdoblju okončano je 14 predmeta otvorenih u 2004. godini odnosno 56%, a na dan 31. prosinca 2004. u tijeku je bilo još 11 predmeta.

Uz novootvorene predmete ocjene koncentracija, u tijeku pred Agencijom je bio i 31 predmet iz prethodnih razdoblja. Od tog broja njih 28 (90%) ih je okončano u ovom izvještajnom razdoblju, tj. u 2004. godini.

Slijedom iznijetoga, u 2004. godini je ukupno okončano 42 od sveukupno 56 predmeta ocjene namjere provedbe koncentracije, što iznosi 75%, a na dan 31. prosinca 2004. u tijeku je bilo još 14 predmeta (25%) ocjene namjere provedbe koncentracija. Ovi podaci ukazuju na visok stupanj učinkovitosti rada stručne službe Agencije, poglavito imajući na umu sveobuhvatnost odnosno složenost postupka ocjene namjere provedbe koncentracije što podrazumijeva izradu detaljnih ekonomskih i pravnih analiza mjerodavnog tržišta.

Slika 5. Broj okončanih predmeta i predmeta u tijeku iz područja koncentracija poduzetnika obrađivanih u 2004. godini

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Rješavajući postupke ocjena koncentracija, Agencija uzima u obzir moguće prednosti i pozitivne posljedice koje bi nastale provedbom predmetne koncentracije, kao i moguća ograničenja ulasku na tržište stvarnim ili potencijalnim tržišnim takmacima sudionika koncentracije.

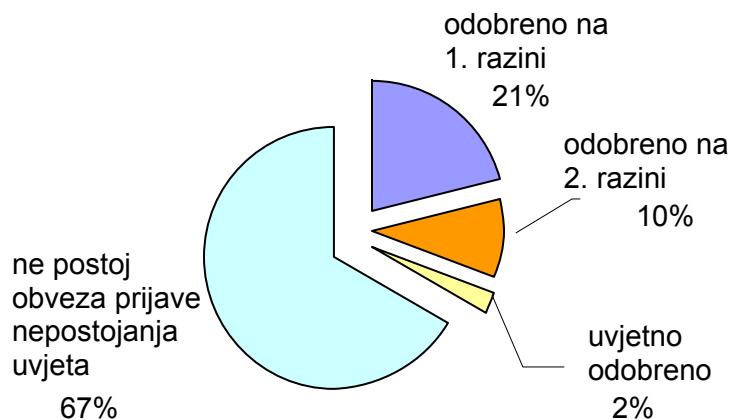
Od ukupnog broja riješenih koncentracija, devet (9) je riješeno na tzv. prvoj razini (riječ je o nespornim koncentracijama za koje se može razumno pretpostaviti da njihova provedba nije zabranjena u smislu odredaba ZZTN-a pa u tom slučaju Agencija ne donosi zaključak o pokretanju postupka njihove ocjene već se koncentracija smatra dopuštenom istekom roka od trideset dana nakon dostave potpune prijave koncentracije). Četiri (4) prijave namjere koncentracija su ocijenjene kao dopuštene na tzv. drugoj razini (riječ je o spornim koncentracijama koje se ocjenjuju u posebnom ispitnom postupku koji se pokreće danom donošenja zaključka o pokretanju postupka i koji se mora okončati donošenjem rješenja i to u roku od tri mjeseca od dana pokretanja postupka. Jedna koncentracija je ocijenjena uvjetno dopuštenom na tzv. drugoj razini, a 28 zaprimljenih predmeta okončano je donošenjem zaključka o odbacivanju prijave jer nisu postajali uvjeti za obveznu prijave namjere koncentracije iz članka 22. ZZTN-a (ostvaren ukupan prihod sudionika koncentracije u financijskoj godini koja prethodi koncentraciji na svjetskom tržištu i na tržištu RH).

U svim dopuštenim koncentracijama Agencija je utvrdila kako iste neće imati negativne posljedice na tržišno natjecanje, a u slučaju uvjetno dopuštene koncentracije⁵⁶ Agencija je utvrdila da bi se negativni učinci koncentracije koji proizlaze iz mogućeg značajnog sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja na tržištu distribucije tiska mogli otkloniti određivanjem mjera, uvjeta, te rokova potrebnih za njihovo

⁵⁶ Koncentracija poduzetnika EPH d.o.o., Zagreb i SLOBODNA DALMACIJA d.d., Split, Klasa: UP/I-030-02/2004-01/33.

ispunjenje, za uklanjanje mogućih posljedica koncentracije u smislu značajnog sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja na tom tržištu. Stoga je Agencija odredila niz mjera, sukladno odredbi članka 26. ZZTN-a. Ova ocjena koncentracije opisana je pod točkom 4.2.1. ovog Izvješća kao Izabrani predmet broj 3.

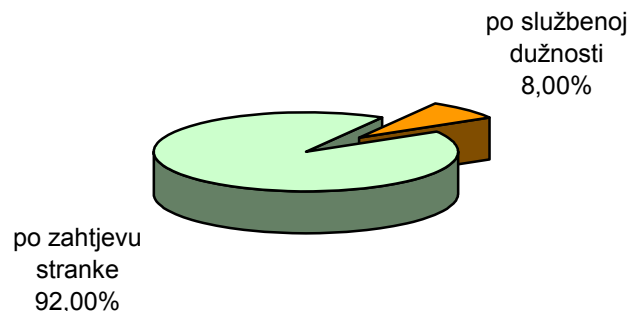
Slika 6. Struktura predmeta koncentracija u 2004. godini

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Prema **načinu pokretanja** postupka ocjene namjere provedbe koncentracije, u 2004. godini ukupno 23 predmeta su pokrenuta po zahtjevu stranke (92%), a dva su predmeta pokrenuta po službenoj dužnosti.

Slika 7. Struktura predmeta iz područja koncentracija prema načinu pokretanja postupaka

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Iz navedenih podataka proizlazi kako je proces konsolidiranja i okrupnjavanja hrvatskog gospodarstva nastavljen i u 2004. godini, čiji sudionici su većinom hrvatski poduzetnici, naročito u uslužnim djelatnostima kao što su *turizam* (poduzetnik H.B.I. d.o.o., Zagreb, i poduzetnik Hoteli Mlini d.d., Mlini) i *trgovina na malo i veliko* (poduzetnik KONZUM d.d., Zagreb, i poduzetnik Mediator d.o.o., Dubrovnik; te poduzetnik BILLA NEKRETNINE d.o.o., Zagreb, i poduzetnik MINACO d.o.o., Našice).

Također, značajne koncentracije s ciljem objedinjavanja posebnih komplementarnih djelatnosti provedene su u *sektoru nakladništva i medija* (poduzetnika EUROPAPRESS HOLDING d.o.o, Zagreb, i poduzetnik SLOBODNA DALMACIJA d.d, Split).

U manjoj mjeri sudionici koncentracije su bili poduzetnici sa sjedištem izvan Republike Hrvatske, i to prvenstveno u *uslužnim* djelatnostima, kao što su *trgovina na malo i veliko* (poduzetnik MEPAS d.o.o., Široki Brijeg, Bosna i Hercegovina, i poduzetnik BRODOMERKUR d.d., Split), *mediji* (poduzetnik CME MEDIA ENTERPRISES BV, Nizozemska, i poduzetnik NOVA TV d.d., Zagreb), ali i u *prerađivačkoj industriji* (poduzetnik MEGGLE EASTERN EUROPE GmbH, SR Njemačka, i poduzetnik IPK MIA MLJEKARSKA INDUSTRIJA d.d., Osijek) kao i *djelatnosti osiguranja imovine i osoba* (poduzetnik WIENER STADTISCHE Allgemeine Versicherung AG, Beč, Austrija, i poduzetnik AURUM osiguravajuće društvo d.d., Zagreb).

4.2.1. Izabrani predmet 3.

Koncentracija poduzetnika EUROPAPRESS HOLDING d.o.o, Zagreb i SLOBODNA DALMACIJA d.d., Split
- rješenje Agencije, klasa UP/I 030-02/2004-01/33, od 28. srpnja 2004.
(«Narodne novine», broj 111/04)

Ocjena dopuštenosti koncentracije poduzetnika Europapress holding d.o.o./Slobodna Dalmacija d.d. na određeni je način specifična.

Prva specifičnost je da je riječ o koncentraciji poduzetnika čiju je dopuštenost Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja po prvi puta ocjenjivala u postupku privatizacije. Drugim riječima, ocjena Agencije bila je preduvjet za prijenos udjela koje je u Slobodnoj Dalmaciji d.d. držao Hrvatski fond za privatizaciju.

Druga je specifičnost da je Agencija tu koncentraciju ocjenjivala po odredbama posebnog (sektorskog) propisa (Zakona o medijima), tek podredno primjenjujući opći propis koji uređuje područje zaštite tržišnog natjecanja (Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja).

Treća je specifičnost da je Agencija, procjenjujući moguće prednosti i pozitivne učinke provedbe predmetne koncentracije poduzetnika na svim zahvaćenim mjerodavnim tržištima, koncentraciju ocijenila uvjetno dopuštenom. Agencija je ocijenila da bi provedba koncentracije proizvela negativne učinke samo na jednom od tri zahvaćena tržišta, te da bi se ti učinci mogli otkloniti utvrđivanjem strukturnih mjera i uvjeta za njihovo uklanjanje u određenom roku.

1. Prijava namjere provedbe koncentracije

Poduzetnik Europapress holding d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu, podnio je Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Agencija; AZTN), prijavu namjere provedbe koncentracije poduzetnika koja bi nastala stjecanjem većine dionica i većine prava glasa u poduzetniku Slobodnoj Dalmaciji d.d., sa sjedištem u Splitu.

Riječ je o koncentraciji poduzetnika čiju je dopuštenost Agencija *po prvi puta ocjenjivala u postupku privatizacije*. Drugim riječima, ocjena Agencije bila je preduvjet za prijenos udjela koje je u Slobodnoj Dalmaciji d.d. držao Hrvatski fond za privatizaciju.

S obzirom da su oba sudionika koncentracije poduzetnici koji djeluju na tržištu medija, Agencija je koncentraciju ocjenjivala *po odredbama posebnog (sektorskog) propisa (Zakona o medijima)*, podredno primjenjujući Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja kao opći propis koji uređuje područje zaštite tržišnog natjecanja.

2. Sudionici koncentracije

Izravni sudionici koncentracije su poduzetnik Europapress holding d.o.o. i poduzetnik Slobodna Dalmacija d.d.

Međutim, sudionici koncentracije su kapitalno i personalno povezani s drugim poduzetnicima. S tim su poduzetnicima povezani izravno (članovi su istog koncerna) ili neizravno (kroz različite oblike personalnih veza ili kapitalnom povezanošću koja im ne omogućuje prevladavajući utjecaj).

2. 1. Europapress holding d.o.o.

Podnositelj prijave koncentracije, poduzetnik Europapress holding d.o.o., sa sjedištem u Zagrebu (u daljnjem tekstu: EPH) je društvo koncerna West Allgemeine Zeitungsverlag, sa sjedištem u Saveznoj Republici Njemačkoj (u daljnjem tekstu: WAZ).

Poduzetnik EPH, izravno i preko povezanih društava, djeluje na tržištu naklade tiska, na tržištu marketinga i oglašavanja, te na tržištu distribucije tiska (veleprodaja i maloprodaja).

U kontekstu ocjene predmetne koncentracije, najznačajnije je što je EPH nakladnik općeinformativnog dnevnika «Slobodna Dalmacija».

2. 2. Slobodna Dalmacija d.d.

Poduzetnik Slobodna Dalmacija d.d., sa sjedištem u Splitu (u daljnjem tekstu: SD), izravno ili preko povezanih društava, djeluje na tržištu naklade tiska, na tržištu marketinga i oglašavanja i na tržištu distribucije tiska (veleprodaja i maloprodaja), a ima udjele i u elektroničkim medijima. SD ima i vlastitu rotaciju i grafičku tiskaru.

U kontekstu ocjene predmetne koncentracije, najznačajnije je što je SD nakladnik općeinformativnog dnevnika «Jutarnjeg lista».

3. Mjerodavna tržišta

Zakon o medijima, kao posebni (sektorski) propis kojim se uređuje i način zaštite tržišnog natjecanja na području javnog informiranja posredstvom medija. U tom smislu sadrži specifične odredbe o načinu utvrđivanju mjerodavnog tržišta u medijima, čime se isključuje primjena općih propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Tako Zakon o medijima neizravno utvrđuje da u sektoru medija postoje samo dva mjerodavna tržišta (u proizvodnom smislu): tržište općeinformativnih dnevnika i tržište općeinformativnih tjednika. Ta su tržišta u zemljopisnom smislu, utvrđena isključivo kao područje cijele Republike Hrvatske.⁵⁷

---

⁵⁷ Zakon o medijima utvrđuje da je *nedopuštena* svaka koncentracija poduzetnika na tržištu naklade općeinformativnih dnevnika odnosno na tržištu općeinformativnih tjednika, kojom bi tržišni udjel sudionika konkretne koncentracije poduzetnika nakon njene provedbe prelazio 40 posto ukupno prodane naklade općeinformativnih dnevnika odnosno tjednika u Republici Hrvatskoj. Takav izričaj upućuje da u obzir treba uzeti tržišne udjele *svih općeinformativnih dnevnika* koji se prodaju u Republici Hrvatskoj, *neovisno o sjedištu nakladnika*.

Primjenjujući izričite odredbe propisa o medijima, Agencija je utvrdila da se mogući učinci ove koncentracije na tržišno natjecanje protežu na tri mjerodavna tržišta (u proizvodnom smislu): tržište naklade općeinformativnih dnevnika, tržište oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima i tržište distribucije tiska (veleprodaja i maloprodaja). U zemljopisnoj dimenziji sva tri tržišta zahvaćaju područje cijele Republike Hrvatske.

4. 1. Tržište naklade općeinformativnih dnevnika

Agencija je za izradu strukturne analize ovoga tržišta, utemeljene na broju prodanih primjeraka općeinformativnih dnevnika na području Republike Hrvatske u 2003. godini, koristila podatke iz nekoliko izvora. Ovo stoga što u Republici Hrvatskoj ne postoji jedinstvena baza podataka za tržište medija i s njima povezana tržišta, iako je njeno osnivanje predviđeno propisima o medijima.⁵⁸

Stoga je Agencija, kao najkonzistentnije i jedine usporedive, izabrala podatke koje je pribavila izravno od nakladnika općeinformativnih dnevnika.

Na tom se mjerodavnom tržištu natječu općeinformativni dnevnik "Večernji list", "Jutarnji list", "Novi list", "Slobodna Dalmacija", "Glas Istre", "Glas Slavonije", "Vjesnik", "Zadarski list", "Osječki list", "La voce del popolo" i "Karlovački list". S njima se, sukladno odredbama Zakona o medijima, natječu i strani općeinformativni dnevnik koji se prodaju na području Republike Hrvatske.

4. 2. Tržište oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima

Tržište oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima je usko povezano s tržištem naklade općeinformativnih dnevnika, te se u tom smislu smatra susjednim tržištem. Nakladnici općeinformativnih dnevnika znatan dio prihoda ostvaruju upravo od oglašavanja.

Agencija je analizu tržišta oglašavanja provela uzimajući u obzir podatke za prihod od oglašavanja za one općeinformativne dnevnik čiji je tržišni udjel ostvaren prodajom novine na tržištu Republike Hrvatske veći od 10 posto ("Večernji list", "Jutarnji list", "Slobodna Dalmacija" i "Novi list"). Ta četiri dnevnika sudjeluju u ukupnoj prodaji općeinformativnih dnevnika s 86 posto. Svih sedam preostalih dnevnika zajedno ostvaruju tržišni udjel od 11 posto. Stoga je Agencija, u nedostatku drugog rješenja, smatrala da je uzorak dovoljno reprezentativan. Za takav se način utvrđivanja strukture

---

Pritom se pod *tiskom* podrazumijevaju novine i druga povremena izdanja koja izlaze u razmacima od najviše šest mjeseci, a u nakladi većoj od 500 primjeraka, odnosno u manjoj nakladi ako je takvo tiskano djelo namijenjeno raspačavanju.

Pod *općeinformativnim tiskom* podrazumijeva se tisak koji skupno objavljuje programske sadržaje namijenjene kontinuiranom informiranju javnosti o aktualnom društvenom, osobito političkom, gospodarskom socijalnom, kulturnom životu i drugim zbivanjima u Hrvatskoj i u svijetu.

⁵⁸ Zakonom o medijima utvrđena je obveza Hrvatske gospodarske komore da vodi registar podataka o tržištima naklade i distribucije tiska. Međutim, unatoč svim nastojanjima i brojnim požurnicama, traženi podaci Agenciji nisu dostavljeni.

tržišta Agencija odlučila iz razloga što neki nakladnici ne raspolažu podacima o prihodu od oglašavanja.

4. 3. Tržište distribucije tiska

Distribucija tiska obavlja se kroz veleprodaju i maloprodaju. Neki poduzetnici koji djeluju na tom tržištu bave se isključivo veleprodajom (npr. Distri-press), a neki se uz veleprodaju bave i maloprodajom tiska. S obzirom na različitost, te razvoj i jačanje novih kanala distribucije (kolportaža, prodaja u nespecijaliziranim trgovinama, pretplata, prodaja putem uličnih automata i sl.), sa stanovišta učinaka provedbe koncentracije poduzetnika EPH i SD na tržišno natjecanje, od osobitog je značaja tržište veleprodaje tiska.

Hrvatsko tržište distribucije tiska, posebno na razini veleprodaje, obilježava relativno mali broj tržišnih takmaca. Na tom tržištu djeluju poduzetnici Tisak d.d., Distri-press d.o.o., Novi list – Novinsko nakladničko d.d., Slobodna Dalmacija – trgovina d.o.o., Glas Istre d.o.o. i Medijski Centar Glas Slavonije d.d. Tržištem dominiraju poduzetnici Tisak i Distri-press. Ta dva poduzetnika zajedno drže tržišni udjel od gotovo 80 posto, dok zajednički tržišni udjel četiri najveća distributera tiska iznosi čak 96 posto.

U kontekstu ocjene predmetne koncentracije poduzetnika, značajno je da oba sudionika koncentracije (EPH i SD), putem poduzetnika u kojima imaju poslovne udjele, odnosno dionice (Tisak, Distri-press, Slobodna Dalmacija – Trgovina), djeluju na tržištu distribucije tiska, kako na razini veleprodaje, tako i na razini maloprodaje.

Takvi pokazatelji ukazuju da je riječ o izuzetno visoko koncentriranom tržištu. Takva je nepovoljna struktura u znatnoj mjeri posljedica situacije na tom tržištu naslijeđene iz predtranzicijskog razdoblja. Naime, u to je vrijeme u pravilu svaki nakladnik tiska imao vlastitu distribuciju, koja je uglavnom imala i veleprodaju i maloprodaju. Stanje se nije bitno izmijenilo, te je na to tržište u međuvremenu pristupio samo poduzetnik Distri press d.o.o. koji distribuciju tiska obavlja na nacionalnoj razini.

5. Struktura mjerodavnih tržišta nakon provedbe koncentracije

Provedbom koncentracije poduzetnika EPH i SD došlo bi do određenih promjena u strukturi sva tri mjerodavna tržišta. Te se promjene očituju u promjenama tržišnih udjela na pojedinim tržištima, te u smanjivanju broja tržišnih takmaca. Naime, provedbom koncentracije doći će do stvaranja ekonomskog jedinstva sudionika koncentracije, u smislu da će EPH kao vladajuće društvo imati mogućnost utjecaja na odlučujuća pitanja poslovne politike poduzetnika SD.

Provedbom predmetne koncentracije poduzetnik EPH preuzet će tržišni udjel poduzetnika SD i njegovih povezanih društava na svim mjerodavnim tržištima na kojima su ta društva djelovala. U trenutku provedbe koncentracije, tržišni udjeli ostalih poduzetnika prisutnih na tim tržištima ostat će nepromijenjeni. Spomenute će promjene stoga biti prikazane odvojeno za svako od utvrđenih mjerodavnih tržišta.

6. Ocjena dopuštenosti koncentracije poduzetnika EPH i SD

Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Vijeće) je pri ocjeni predmetne koncentracije razmatralo moguće prednosti i učinke koje bi nastupile provedbom koncentracije na tri mjerodavna tržišta.

6. 1. Učinci koncentracije na tržištu naklade općeinformativnih dnevnika

Provedbom koncentracije poduzetnik EPH, kao nakladnik "Jutarnjeg lista", preuzima i tržišni udjel poduzetnika SD ostvaren prodajom općeinformativnog dnevnika "Slobodne Dalmacije". Na taj bi način EPH preuzeo vodeći položaj na hrvatskom tržištu naklade općeinformativnih dnevnika od nakladnika "Večernjeg lista". Tržišni udjel EPH bi bio za približno 5 postotnih poena (ili za oko 14 posto) veći od tržišnog udjela nakladnika "Večernjeg lista". Dakle, dva vodeća tržišna takmaca međusobno bi zamijenili mjesta na tržištu, s približno istom međusobnom razlikom u veličini tržišnih udjela koja je postojala prije provedbe koncentracije. Naime, "Večernji list" je prije provedbe koncentracije imao približno 6 postotnih poena ili oko 19 posto veći tržišni udjel od "Jutarnjeg lista".

Međutim, provedbom koncentracije poduzetnika EPH i SD, tržišni udjel koncerna EPH na hrvatskom tržištu naklade općeinformativnih dnevnika ne bi prelazio Zakonom o medijima utvrđeni prag od 40 posto, kao granicu dopuštenosti koncentracija poduzetnika na tom tržištu.

Vijeće je ocijenilo da je pristup tržištu naklade općeinformativnih dnevnika potpuno otvoren svim poduzetnicima koji ispunjavaju uvjete propisane Zakonom o medijima i drugim propisima. Vijeće je zaključilo da ne postoje niti zapreke pristupu tom tržištu zbog odbijanja distribucije tiskovine tržišnog takmaca. Ovo iz razloga što je Zakonom o medijima propisano da distributeri tiska ne mogu odbiti distribuciju tiska nakladnicima koji prihvaćaju njihove javno objavljene opće uvjete.

6. 2. Učinci koncentracije na tržištu oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima

Vijeće je ocijenilo da bi provedbom predmetne koncentracije koncern EPH stekao vladajući položaj na jednom dijelu hrvatskog tržišta oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima.

Naime, s obzirom da je EPH nakladnik "Jutarnjeg lista", a SD nakladnik "Slobodne Dalmacije", koncern EPH bi provedbom koncentracije stekao vladajući položaj na tržištu oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima čiji tržišni udjel u prodaji prelazi 10 posto. Međutim, iz razloga koji su naprijed već objašnjeni, ti dnevnik pokrivaju samo 86 posto tržišta, dok svih sedam preostalih hrvatskih dnevnika zajedno ostvaruju tržišni udjel od 11 posto. Međutim, da su u analizu mogli biti uključeni i podaci za nakladnike tih sedam općeinformativnih dnevnika, tržišni udjel sudionika koncentracije EPH i SD na tržištu oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima bio bi još manji. Pritom, odnose na tom tržištu valja promatrati dinamički. U tom kontekstu od osobitog je značaja činjenica da tržišni udjel poduzetnika SD u segmentu oglašavanja stalno i naglo pada, te je upravo veliki pad prihoda od oglašavanja jedan od glavnih razloga neuspješnosti poslovanja tog poduzetnika i glavna prijetnja njegovom nestanku s tržišta. Slijedom iznietoga, sasvim je izvjesno da samo poduzetnik koji je uspješan na tržištu oglašavanja, kao što je to EPH,

može poduzetniku SD vratiti tržišnu poziciju na tržištu, što će mu omogućiti prihode dovoljne za normalno poslovanje.

Iz navedenih se razloga Vijeće načelno nije protivilo provedbi koncentracije poduzetnika EPH i SD unatoč iz razloga stvaranja vladajućeg položaja sudionika koncentracije na tom tržištu. Pri takvoj je procjeni Vijeće imalo na umu i činjenicu da oglašavanje u tisku pokriva tek 27 posto ukupnog tržišta oglašavanja u Republici Hrvatskoj, dok alternativni načini oglašavanja (televizija, radio, vanjsko oglašavanje) pokrivaju čak 83 posto.

6. 3. Učinci koncentracije na tržištu distribucije tiska

Ocjenjujući učinke koncentracije poduzetnika EPH i SD na tržišno natjecanje u dijelu koji se odnosi na tržište distribucije tiska, Vijeće je ocijenilo da sudionici koncentracije nisu dokazali da će pozitivni učinci provedbe koncentracije biti značajniji od negativnih učinaka stvaranja novog ili jačanja postojećeg vladajućeg položaja sudionika koncentracije na tržištu distribucije tiska.

Takva ocjena povezana je s činjenicom da bi provedbom koncentracije poduzetnika EPH i SD, poduzetnik EPH, uz poduzetnika SD, stekao i povezano društvo SD - Trgovina. Riječ je o društvu koje djeluje na tržištu veleprodaje i maloprodaje tiska i treći je po veličini tržišnog udjela tržišni takmac na tom tržištu. Slijedom toga, na temelju svih podataka, očitovanja sudionika koncentracije, dokaza i isprava, uzimajući u obzir sve relevantne činjenične i pravne okolnosti, Vijeće je ocijenilo da bi, s obzirom na postojeću kapitalnu i personalnu povezanost poduzetnika EPH s poduzetnicima koji djeluju na hrvatskom tržištu veleprodaje i maloprodaje tiska, stjecanje udjela u SD -Trgovina od strane EPH, imalo za posljedicu znatne promjene u strukturi tog tržišta.

Naime, provedbom predmetne koncentracije EPH bi stekao poslovni udjel od 50 posto u poduzetniku SD -Trgovina. Iako bi već i takav poslovni udjel poduzetniku EPH omogućavao znatan utjecaj na donošenje poslovnih odluka poduzetnika SD-Trgovina, valja imati na umu da preostali poslovni udjel od 50 posto u SD-Trgovina drži poduzetnik Tisak, koji djeluje na istom mjerodavnom tržištu kao i SD-Trgovina. Štoviše, Tisak je najveći hrvatski distributer tiska (kako na razini veleprodaje, tako i na razini maloprodaje). EPH i u tom poduzetniku ima 27 posto udjela u temeljnom kapitalu, što mu omogućuje ostvarivanje određenih statusnih prava i nesumnjiv utjecaj na donošenje poslovnih odluka u Tisku. Proizlazi da bi provedbom koncentracije EPH u poduzetniku SD -Trgovina ostvarivao utjecaj izravno, kroz vlastiti udjel u tom poduzetniku, i neizravno, kroz udjel u poduzetniku Tisak. EPH istovremeno, ostvaruje i prevladavajući utjecaj u poduzetniku DP, koji je drugi po veličini tržišnog udjela hrvatski distributer tiska.

Budući da bi poduzetnik EPH provedbom koncentracije, izravno i neizravno, stekao udjele u sva tri vodeća veletrgovca tiskom (Tisak, DP i SD – Trgovina), te da ta tri veletrgovca zajedno imaju tržišni udjel od preko 87 posto, provedbom koncentracije poduzetnika EPH i SD nesumnjivo bi došlo do daljnjeg, vrlo značajnog jačanja vladajućeg položaja poduzetnika EPH na tržištu distribucije (veleprodaje) tiska.

Vijeće je k tome ocijenilo da je pristup tržištu distribucije tiska otežan. Naime, distribucija tiska se obavlja kao komisiona prodaja, na koju se ne primjenjuju opći propisi o zaštiti tržišnog natjecanja. Konkretno, nakladnici tiska sklapaju ugovore o distribuciji svojih izdanja s jednim ili više distributera. Distributer, sukladno Zakonu o medijima, ne smije

odbiti distribuciju tiskovine nekog nakladnika, Međutim, nakladnik može odbiti sklapanje ugovora s distributerom tiska koji tek pristupa tržištu distribucije i nudi sklapanje ugovora. Odbijanje nakladnik može pravdati na različite načine (npr. da su mu već sklopljeni ugovori o distribuciji dovoljni za ostvarivanje njegovih poslovnih ciljeva, ili da bi mu sklapanje većeg broja ugovora nepotrebno kompliciralo i poskupljivalo poslovanje.⁵⁹ Stoga se u praksi može desiti da distributer ne može pristupiti tržištu distribucije tiska, jer nijedan nakladnik s njim ne žele sklopiti ugovor.

Zatvorenosti tržišta distribucije tiska pridonosi i postojeća situacija u kojoj nakladnici imaju znatne udjele u temeljnom kapitalu distributera, te stoga svoje tiskovine nastoje distribuirati i prodavati prvenstveno kroz vlastitu mrežu, što povećava mogućnost sporazumijevanja distributera o podjeli tržišta.

S obzirom na značajno jačanje vladajućeg položaja sudionika koncentracije poduzetnika EPH i SD na tržištu distribucije tiska i relativno visoke faktične zapreke pristupu tom tržištu, jaku kapitalnu i personalnu povezanost distributera i nakladnika, te moguće usklađeno djelovanje distributera u smislu dogovora o cijenama i podjeli tržišta, Vijeće je ocijenilo da pozitivni učinci na tržišno natjecanje ne prevladavaju nad negativnim učincima provedbe koncentracije poduzetnika EPH i SD na tom tržištu.

7. Odluka Agencije o dopuštenosti koncentracije

S obzirom na gore iznijete ocjene koje je Vijeće donijelo na temelju podataka u prijavi i drugih podataka, isprava i obavijesti, te analiza koje je prikupila i provela Agencija, Vijeće je razmatrajući pravnim i ekonomskim analizama utvrđene moguće učinke koncentracije poduzetnika EPH i SD na tržišno natjecanje, tu koncentraciju ocijenilo uvjetno dopuštenom.

Vijeće je, naime, ocijenilo da su sudionici koncentracije dokazali da njena provedba neće imati negativne učinke na tržišno natjecanje na dva od tri utvrđena mjerodavna tržišta: na tržištu naklade općeinformativnih dnevnika i na tržištu oglašavanja u općeinformativnim dnevnicima na području Republike Hrvatske.

Glede trećeg koncentracijom zahvaćenog mjerodavnog tržišta, Vijeće je ocijenilo da sudionici koncentracije nisu dokazali da će provedba koncentracije dovesti do jačanja tržišnog natjecanja na tržištu distribucije tiska (poglavito u segmentu veleprodaje), koje bi bilo značajnije od negativnih učinaka jačanja vladajućeg položaja gospodarskog entiteta stvorenog koncentracijom.

Međutim, Vijeće je ocijenilo da bi se negativni učinci provedbe koncentracije na tržišno natjecanje na tržištu distribucije tiska, mogli otkloniti *određivanjem mjera i uvjeta, te rokova za uklanjanje mogućih nepoželjnih posljedica koncentracije.*

Stoga je Vijeće rješenjem utvrdilo strukturne mjere i uvjete za otklanjanje negativnih učinaka koji bi mogli proizaći iz provedbe koncentracije poduzetnika EPH i SD. Riječ je o sljedećim mjerama:

---

⁵⁹ Iz prakse Agencije poznato je da su nakladnici upravo tako i postupali (predmet *Duhan d.d., Zagreb protiv Večernjeg lista d.d. i Europapress holdinga d.o.o.*, klasa 030-02/2000-01/153).

i) Poduzetniku EPH mora prodati, prenijeti na drugog poduzetnika ili na drugi način otuđiti svoj udjel u poduzetniku Tisku. To mora učiniti u roku od šest mjeseci od dana sklapanja ugovora kojim stječe udjele u SD.

ii) Ako roku od šest mjeseci ne proda, ne prenese na drugog poduzetnika ili na koji drugi način ne otuđi svoj udjel u Tisku, poduzetnik EPH mora prodati, prenijeti na drugog poduzetnika ili na drugi način otuđiti svoj udjel u poduzetniku DP . To mora učiniti u daljnjem roku od tri mjeseca.

iii) Kupac udjela, odnosno fizička ili pravna osoba na koju EPH prenosi ili kojoj otuđuje svoj udjel u Tisku ne smije biti značajno kapitalno niti personalno povezan s poduzetnikom EPH. To uključuje i povezanost s bilo kojim poduzetnikom u kojem EPH ili koncern WAZ (čiji je EPH član) i njihova povezana društva imaju udjele ili dionice. U tom su smislu dioničari Tiska d.d. načelno su prihvatljivi Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja kao kupci udjela Europapress holdinga d.o.o. u tom poduzetniku, pod uvjetom da se nakon stjecanja tog udjela u poslovanju pridržavaju propisa o tržišnom natjecanju i posebnih propisa koji se odnose na zabranjene sporazume i zlouporabe vladajućeg položaja.

iv) Prije izvršene prodaje, prijenosa ili otuđenja udjela u Tisku, poduzetnik EPH mora bez odgode obavijestiti Agenciju o odabranom kupcu odnosno stjecatelju udjela, kako bi Agencija mogla ocijeniti je li riječ o kupcu koji je prihvatljiv u smislu da njegov odabir neće stvoriti nove probleme sa stanovišta tržišnog natjecanja. Pritom EPH mora dostaviti odgovarajuće isprave iz kojih Agencija može nedvojbeno zaključiti ispunjava li kupac uvjete utvrđene rješenjem Agencije. Stjecanje udjela u Tisku, neovisno o načinu stjecanja (kupoprodaja, prijenos, otuđenje), Agencija će u posebnom postupku ocjenjivati kao novu koncentraciju poduzetnika, ako su ispunjeni uvjeti iz Zakona o medijima (dalje u tekstu: ZoM), odnosno ZZTN-a.

v) Do prodaje, prijenosa ili otuđenja udjela u Tisku sudionici koncentracije EPH i SD moraju se na tržištu nastaviti ponašati i stvarno djelovati kao tržišni takmaci. To znači da će se sudionici koncentracije suzdržati od provedbe bilo kakvih daljnjih pravnih i faktičnih radnji i djelovanja čiji bi, izravni ili neizravni, učinak išao u pravcu uspostavljanja stvarnog statusnog i/ili gospodarskog jedinstva sudionika koncentracije, odnosno u pravcu stvarne koordinacije donošenja poslovnih odluka te iz toga proizašlog usklađenog djelovanja na tržištu. U tom smislu EPH naročito ne smije raskidati ugovore o distribuciji sklopljene s Tiskom, niti sklapati nove ugovore o distribuciji s poduzetnikom SD-Trgovinom.

vi) Od dana sklapanja ugovora kojim stječe udjele u poduzetniku SD, poduzetnik EPH, kao dioničar Tiska, ne smije sudjelovati u donošenju bilo kakvih odluka koje bi mogle imati učinak na tržištu distribucije tiska u Republici Hrvatskoj, što se naročito odnosi na odluke o promjeni općih uvjeta poslovanja Tiska, te sklapanja ili raskida ugovora s nakladnicima, drugim distributerima ili poddistributerima odnosno poduzetnicima koji se bave maloprodajom tiska.

vii) Do prodaje, prijenosa ili otuđenja udjela u Tisku poduzetnik EPH niti poduzetnik SD kao niti s njima povezana društva ne mogu biti sudionici drugih koncentracija poduzetnika na tržištu naklade ili distribucije tiska, a transakcije pokrenute u tom pravcu će bez odgode prekinuti. Time se poduzetniku EPH ne zabranjuje da prodaje, prenosi na druge ili na drugi način otuđuje svoje udjele u poduzetnicima na rečenim tržištima.

viii) Nakon prodaje udjela u Tisku, poduzetnik EPH neće tijekom sljedeće dvije godine raskidati ugovore o distribuciji koje ima sklopljene s drugim distributerima tiska, uključujući i ugovore sklopljene s Tiskom d.d. osim ako za to postoje naročito opravdani razlozi. O raskidu EPH mora obavijestiti Agenciju i to najkasnije mjesec dana prije namjeravanog raskida.

Svi navedeni uvjeti koji se odnose na prodaju, prijenos udjela ili otuđenja udjela u Tisku, na odgovarajući će se način primijeniti i na moguću situaciju prodaje udjela u DP.

Vijeće je ocijenilo da bi se provedbom ovih mjera otklonili negativni učinci koncentracije na tržišno natjecanje na tržištu distribucije tiska, budući da bi se njima *postigli sljedeći učinci*:

i) Prodajom udjela u Tisku smanjio bi se tržišni udjel poduzetnika EPH na tržištu distribucije tiska. Naime, tržišni udjel sudionika koncentracije EPH i SD koji bi provedbom koncentracije iznosio više od 87 posto, mjerom prodaje udjela poduzetnika EPH u Tisku smanjio bi se na 33 posto.

ii) Provedbom mjera određenih rješenjem Agencije svim će nakladnicima općeinformativnih dnevnika sa značajnijim tržišnim udjelom (preko 10 posto), biti osiguran pristup tržištu distribucije kroz "vlastite" distributere, i to na obje razine: na razini veleprodaje i na razini maloprodaje. Svaki će takav nakladnik imati i nadalje značajan udjel u nekom od distributera tiska, a da pritom svi dominantni nakladnici neće istovremeno imati udjele u svim dominantnim distributerima tiska. Na taj se način očekuje da će provedbom opisanih strukturnih mjera biti uspostavljena i određena ravnoteža na tržištu distribucije tiska, uz smanjivanje mogućnosti usklađenog djelovanja distributera tiska. Naime, provedbom mjera određenih rješenjem Agencije. Taj će se učinak naročito postići Izlaskom EPH iz Tiska, čime će se smanjiti mogućnost usklađenog djelovanja distributera u dijelu u kojem se to djelovanje moglo temeljiti na informacijama dobivanim od nakladnika koji su imali udjele u više značajnih distributera. Mogućnost usklađenog djelovanja smanjit će se, jer distributeri tiska pod kontrolom različitih nakladnika više neće imati identične interese.

iii) Međutim, sa stanovišta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, najznačajniji će "sporedni" učinak provedbe koncentracije biti očuvanje i održavanje branda «Slobodne Dalmacije» i know-howa njegovih zaposlenika, napose novinara koji najbolje poznaju potrebe i navike čitatelja tog uglavnom regionalno usmjerenog općeinformativnog dnevnika. Na taj će se način «Slobodna Dalmacija» u određenoj mjeri sačuvati kao tržišni takmac, barem u odnosu na novine nakladnika izvan koncerna EPH. Naravno, iako to sa stanovišta prava tržišnog natjecanja ne predstavlja razlog koji je prioritetan, sačuvat će se i barem jedan dio radnih mjesta.

Nastavak provedbe koncentracije poduzetnika EPH i SD bit će dopušten tek nakon što sudionici koncentracije ispune mjere i uvjete koje je Agencija utvrdila rješenjem o ocjeni koncentracije. Rok za izvršenje rješenja ističe 28. veljače 2006.

4.3. Zlouporebe vladajućeg položaja

Tijekom 2004. godine otvoreno je 50 predmeta radi utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja, što je u usporedbi s prethodnom godinom povećanje u iznosu od 8,70%.

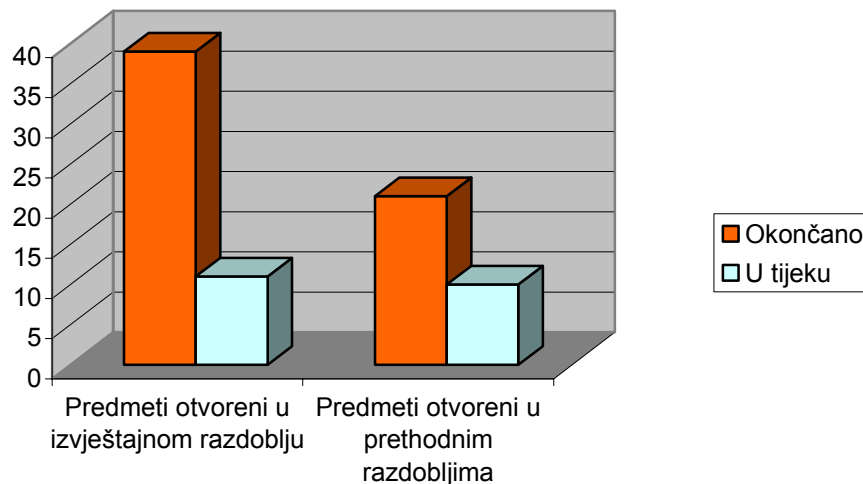
Udio predmeta utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja u broju predmeta iz osnovnog djelokruga Agencije iznosi 60,92%.

U 2004. godini ukupno je okončano 39 novootvorenih predmeta ili 78%, a na dan 31. prosinca 2004. bilo je u tijeku preostalih 11 predmeta ili 22%.

Uz novootvorene predmete utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja, Agencija je riješila i 21 od 31 predmeta otvorenih u prethodnim izvještajnim razdobljima, što iznosi 67,74%.

Slijedom iznietoga, u 2004. godini je okončano 60 od ukupno 81 predmeta utvrđivanja zlorabe vladajućeg položaja, što iznosi 74,07%.

Slika 8. Broj okončanih predmeta i predmeta u tijeku iz područja zlorabe vladajućeg položaja obrađivanih u izvještajnom razdoblju

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

ZZTN-om su propisani slijedeći oblici zlorabe vladajućeg položaja:

1. izravno i neizravno nametanje nepravednih kupovnih i prodajnih cijena, odnosno drugih nepravednih trgovinskih uvjeta,
2. ograničavanje proizvodnje, tržišta ili tehnološkog razvitka na štetu potrošača,
3. primjena nejednakih uvjeta na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima, čime ih se dovodi u nepovoljan položaj u odnosu na konkurenciju,

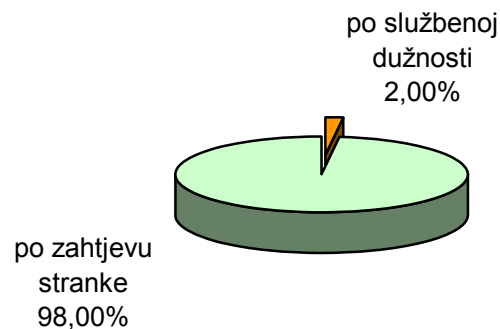
4. uvjetovanje sklapanja ugovora pristankom drugih ugovornih stranaka na dodatne obveze, koje po svojoj prirodi ili običajima u trgovini nisu u nikakvoj vezi s predmetom tih ugovora.

Podjednak je broj svakog od četiri navedenih imenovanih oblika zlorporaba vladajućeg položaja.

Potrebno je istaknuti kako se zbog neznanja poduzetnika, veći broj zahtjeva zaprimljenih kao zlorporaba vladajućeg položaja odnosio na prigovore u svezi provedbe javnog nadmetanja. U tim slučajevima ne postoji nadležnost Agencije temeljem ZZTN-a. Sukladno odredbama Zakona o javnoj nabavi (*lex specialis*), za ocjenu zakonitosti cjelokupnog javnog nadmetanja, kako dokumentacije tako i samog postupka javnog nadmetanja nadležna je Državna komisija za kontrolu postupaka javne nabave. Stoga se istoj svi takvi zahtjevi proslijeđuju na nadležno postupanje.

Prema načinu okončanja postupaka utvrđivanja zlorporabe vladajućeg položaja, 49 predmeta je pokrenuto temeljem zahtjeva stranke (98%), a 1 predmet je pokrenut po službenoj dužnosti (2%).

Slika 9. Struktura predmeta iz područja zlorporaba vladajućeg položaja prema načinu pokretanja postupaka

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

4.3.1. Izabrani predmet 4.

ORACLE HRVATSKA d.o.o., Zagreb protiv HRVATSKE NARODNE BANKE - zaključak Agencije, klasa 030-02/2004-01/19, od 17. lipnja 2004.

Hrvatska narodna banka je propisivanjem Tehničke specifikacije zaštićenog računalnog programa za ovlaštene mjenjače neke od poduzetnika isključila iz tržišnog natjecanja (među ostalima i podnositelja zahtjeva) propisavši zabranu upotrebe pojedinih razvojnih programskih alata. U okviru suradnje na području zaštite tržišnog natjecanja na tržištu bankarskih i financijskih usluga, a tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu prije donošenja zaključka o pokretanju postupka, Agencija je upozorila Hrvatsku narodnu banku na nedopuštenost takvih odredbi. HNB je odmah izmijenila Tehničku specifikaciju na način da je izbrisala spornu odredbu. Stoga je poduzetnik Oracle Hrvatska d.o.o. odustao od zahtjeva za pokretanje postupka, pa je isti pred Agencijom obustavljen. Brisanjem sporne odredbe ponovno je uspostavljeno učinkovito tržišno natjecanje na mjerodavnom tržištu, što je rezultat uspješne i promptne suradnje između ove Agencije i HNB-a.

4.3.2. Izabrani predmet 5.

AUTORAD HRVATSKA d.o.o., Zagreb protiv P.Z. AUTO d.o.o., Velika Gorica - zaključak Agencije, klasa UP/I 030-02/2004-01/09, od 22. srpnja 2004.

U predmetnom postupku poduzetnik P.Z. AUTO d.o.o. otkazao je Pismo namjere sklopljeno s poduzetnikom Autorad Hrvatska d.o.o. i time ga isključio iz svog sustava selektivne distribucije i servisa motornih vozila. Iako se opredijelio za mješoviti sustav kvalitativno-kvantitativne selektivne distribucije i servisiranja motornih vozila poduzetnik P.Z. Auto d.o.o. nije imao transparentne kriterije za prijam novih ovlaštenih distributera i servisera u taj sustav, ali je unatoč navedenom, umjesto poduzetnika Autorad Hrvatska d.o.o. primio u taj sustav novog poduzetnika kao svog ovlaštenog distributera i servisera motornih vozila. Time je, po mišljenju poduzetnika Autorad Hrvatska d.o.o., poduzetnik P.Z. Auto do.o. narušio tržišno natjecanje na način da je primijenio nejednake uvjete na istovrsne poslove s drugim poduzetnicima i podnositelja doveo u nepovoljniji položaj na tržištu. Iako u to vrijeme nije bila na snazi Uredba o skupnom izuzeću sporazuma o distribuciji i servisiranju motornih vozila, Agencija je pored odredbi ZZTN-a, u postupku primjenjivala i kriterije i standarde prava konkurencije Europske zajednice. Tijekom prethodnog ispitivanja stanja na mjerodavnom tržištu, a prije donošenja zaključka o pokretanju postupka, u kontaktu s predstavnicima poduzetnika P.Z. AUTO d.o.o. i Autorad Hrvatska d.o.o., Agencija je istaknula stajališta Europske komisije da bi proizvođači odnosno generalni uvoznici motornih vozila trebali prilikom raskida postojećih ugovora sa svojim dugogodišnjim ovlaštenim distributerima i serviserima motornih vozila omogućiti istima da i nadalje barem obavljaju poslove kao ovlašteni serviseri tih motornih vozila jer se predmnijeva da zbog njihovog

dugogodišnjeg poslovnog odnosa isti imaju iskustvo, znanje, stručnost i poslovni prostor za daljnje obavljanje poslova ovlaštenog servisera tih motornih vozila.

Slijedom iznietoga, Poduzetnik P.Z. AUTO d.o.o. je, prije formalnog pokretanja postupka u ovom predmetu, sklopio Sporazum o poslovnoj suradnji u svezi sa servisiranjem vozila i prodajom originalnih dijelova s poduzetnikom Autorad Hrvatska d.o.o. (kao i s još 4 poduzetnika koji su na isti način kao i poduzetnik Autorad Hrvatska d.o.o. bili isključeni iz njegovog sustava). Iako je postupak pred Agencijom okončan zaključkom o odbacivanju zahtjeva jer nema uvjeta za pokretanje postupka, s obzirom da je poduzetnik Autorad Hrvatska d.o.o. odustao od svog zahtjeva prije nego što je postupak u smislu odredaba ZZTN-a formalno pokrenut, vraćanjem tog poduzetnika u sustav u svojstvu ovlaštenog servisera uspostavljeno je učinkovito tržišno natjecanje, što je i cilj rada ove Agencije.

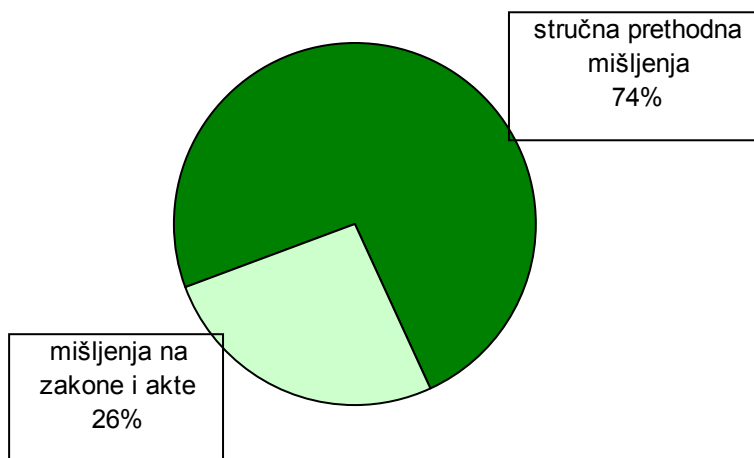
5. AKTIVNO PROMICANJE PRAVA I POLITIKE TRŽIŠNOG NATJECANJA

Agencija je u ovom izvještajnom razdoblju nastavila s razvojem tzv. "kulture tržišnog natjecanja", tj. s provođenjem aktivne politike promicanja tržišnog natjecanja, odnosno podizanja razine svijesti i znanja te informiranosti poduzetnika, vladinih i ostalih državnih tijela, potrošača, pravosuđa, te šire javnosti o važnosti i ulozi politike i prava tržišnog natjecanja za daljnji razvitak tržišnog gospodarstva u našoj zemlji te njegove uloge u podizanju konkurentnosti hrvatskih poduzetnika.

Općenito pod aktivnim promicanjem tržišnog natjecanja i slobodnog tržišta podrazumijevaju se sve aktivnosti Agencije koje ne spadaju u njezinu izvršnu funkciju provedbe ZZTN-a.

Slijedom iznijetoga, Agencija je u 2004. godini dala 92 stručna mišljenja, od toga je 24 mišljenja dala na zahtjev ministarstava o sukladnosti nacrtu prijedloge zakona ili nacrtu prijedloga akata s odredbama ZZTN-a, a 68 mišljenja Agencija je dala na zahtjev stranaka (kako fizičkih i pravnih osoba, tako i odvjetnika koji se bave ovom materijom) radi tumačenja odredbi ZZTN-a i uredbi donesenih na temelju odredaba ZZTN-a. Davanje stručnih mišljenja na nacрте prijedloge zakona i akata prije njihova usvajanja doprinosi usklađivanju zakonodavstva RH s pravnom stečevinom EZ-a u području tržišnog natjecanja, te je kao obveza Agencije propisana člankom 29. ZZTN-a. Međutim, Agenciji srodna tijela koja se bave zaštitom tržišnog natjecanja u državama članicama EU, za razliku od Agencije, ne daju mišljenja na zahtjeve fizičkih i pravnih osoba, već samo na nacрте prijedloge zakona i akata na zahtjev ministarstava. Iako je neosporna činjenica da davanje mišljenja na zahtjev stranaka dodatno povećava i opterećuje u obavljanju poslova ionako nedostatni broj zaposlenika Agencije, stajalište je Agencije da je takva praksa poželjna i potrebna jer u RH nedostaje stručna literatura o tržišnom natjecanju na hrvatskom jeziku koja bi adresatima ZZTN-a davala detaljnije informacije o pojedinim institutima koje uređuje taj zakon i podzakonski akti.

Slika 10. Struktura predmeta iz područja stručnih mišljenja u 2004. godini

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Nadalje, Agencija na svojoj web stranici (<http://www.crocompet.hr>) objavljuje priopćenja za javnost nakon svake sjednice Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja. Na toj stranici objavljuje se većina odluka Agencije, odluke Upravnog suda RH donesene povodom tužbi na rješenja odnosno zaključke Agencije, kao i cjelokupni zakonodavni okvir djelovanja Agencije u Republici Hrvatskoj, te najveći dio pravne stečevine EZ-a (iz područja zaštite tržišnog natjecanja te iz područja odobravanja državnih potpora) prevedene na hrvatski jezik. Sam format i sadržaj web stranice konstantno se modernizira i unaprjeđuje, po uzoru na web stranice tijela ovlaštenih za zaštitu konkurencije u razvijenim državama EU-a.

Zasigurno središnji dio komponente podizanja javne svijesti bilo je organiziranje i sudjelovanje predstavnika Agencije na seminarima i konferencijama. Tako je 3. svibnja 2004. u suradnji Narodnih novina d.d. i Agencije održano savjetovanje na temu Aktualnosti u pravu tržišnog natjecanja, s naglaskom na novosti u provedbi politike tržišnog natjecanja, pravila o odobravanju, nadzoru u povratu državnih potpora, javnoj nabavi te kaznenopravnoj odgovornosti za zlouporabe položaja na tržištu. Savjetovanje je bilo vrlo dobro posjećeno (preko 120 sudionika većinom poduzetnika i odvjetnika).

Također, Agencija je organizirala i prvu međunarodnu konferenciju iz područja tržišnog natjecanja, pod nazivom „Politika tržišnog natjecanja Europske unije i posljedice za Hrvatsku“, koja je održana 6. i 7. listopada u Zagrebu, hotel „Sheraton“. Cilj konferencije bio je ukazati na važnost područja tržišnog natjecanja za razvitak tržišnog gospodarstva u našoj zemlji, kao i za proces stabilizacije i pridruživanja te usklađivanja zakonodavstva Republike Hrvatske s pravnom stečevinom EZ-a. Konferenciju su otvorili g. Damien Geradin, profesor na Sveučilištu u Liegeu i College of Europe u Bruegeu te g. Jacques Wunenburger, tadašnji šef Delegacije Europske komisije u Zagrebu. Program je obuhvatio teorijski pregled politike tržišnog natjecanja u RH i EU, kako starim tako i novim državama članicama, a predavači su bili ugledni europski i hrvatski stručnjaci i sveučilišni profesori s područja prava i politike tržišnog natjecanja. Svoja iskustva u primjeni prava tržišnog natjecanja iznijeli su i predstavnici Slovenije, Mađarske i Litve. Također, na poziv Agencije konferenciji su nazočili predstavnici tijela za zaštitu tržišnog natjecanja iz susjednih zemalja – Srbije i Crne Gore, Bosne i Hercegovine te Makedonije.

Na kraju vrlo značajna je i aktivnost Agencije vezana uz suradnju s ostalim regulatornim tijelima. Uz Sporazum o suradnji na području tržišnog natjecanja što ga je Agencija u 2003. godini sklopila s Hrvatskom narodnom bankom, 25. ožujka 2004., potpisan je u prostorijama Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti Sporazum o suradnji na području zaštite tržišnog natjecanja na tržištu energije između Agencije i Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti (sada: Agencija za regulaciju energetske djelatnosti). Predmet spomenutog Sporazuma je zaštita tržišnog natjecanja na tržištu energije u Republici Hrvatskoj s ciljem djelotvornog osiguranja i poštivanja pravila tržišnog natjecanja. Za potrebe provedbe Sporazuma osnovan je zajednički Odbor za suradnju koji se sastoji od dva člana svakog od rečenih tijela.

5.1. Izabrani predmet 6.

Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o trgovini

Na zahtjev Ustavnog suda Republike Hrvatske temeljem prijedloga za pokretanje postupka ocjene ustavnosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini, Agencija je dala mišljenja na nacrt prijedloga Zakona o trgovini kojima se uređuje radno vrijeme, odnosno rad nedjeljom, u dane blagdana i neradnih dana određenih posebnim zakonom, prodavaonica i drugih oblika trgovine na malo.

Vijeće je bilo mišljenja da protutržišni učinci primjene kriterija veličine prodavaonice utvrđenog u Zakonu o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini, kao kriterija za dopuštanje rada nedjeljom, u dane blagdana i neradnih dana određenih posebnim zakonom, značajno pretežu u odnosu na moguće pozitivne učinke takvog zakonskog rješenja. Po mišljenju Vijeća zakonsko rješenje koje ne uzima u obzir tržišnu snagu poduzetnika nije u skladu s temeljnim načelima prava tržišnog natjecanja, budući da ne omogućuje svim tržišnim takmacima jednak pravni položaj na tržištu.

Vijeće je mišljenja da je kao kriterij za odabir poduzetnika kojima je dopušteno raditi, pogodniji kriterij tržišne snage poduzetnika, iz razloga što se na taj način, s aspekta tržišnog natjecanja, postižu najmanji negativni učinci. Naime, primjenom kriterija tržišne snage istovremeno se postižu dva cilja. Prije svega, postiže se jednak tretman svih poduzetnika iste ili slične tržišne snage. Osim toga, primjena tog kriterija daje i poduzetnicima male tržišne snage mogućnost opstanka na tržištu kojim dominiraju poduzetnici velike tržišne snage.

Vijeće je prijedlog za ocjenu ustavnosti Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o trgovini («Narodne novine», broj 170/03; u daljnjem tekstu: Novela ZT) razmatralo isključivo sa stanovišta mogućih učinaka izuzeća od zabrane rada nedjeljom, na dane blagdana i na neradne dane na tržišno natjecanje. Novela ZT-a, naime, u članku 26. stavku 4. predviđa cijeli niz izuzeća u odnosu na zabranu rada nedjeljom i praznikom.

Vijeće smatra da kriteriji za izuzeće od zabrane rada na navedene dane nisu utvrđeni dovoljno precizno, te da bi njihova primjena mogla dovesti do nejednakog položaja poduzetnika na tržištu i time negativno utjecati na slobodu tržišnog natjecanja. To se posebno odnosi na kriterij neto prodajne površine i namjene prodavaonice za prodaju pretežito prehrambenih proizvoda utvrđen člankom 1. stavkom 5., te na kriterij prodavaonice u sastavu tržnice utvrđen člankom 1. stavkom 8. Novele ZT-a.

Vijeće je mišljenja da je kao kriterij za odabir poduzetnika kojima je dopušteno raditi, pogodniji kriterij tržišne snage poduzetnika. Krajnje pojednostavljeno rečeno, zakonodavac treba polaziti od značajki poduzetnika, a ne prodavaonice. Ovo iz razloga što se na taj način, s aspekta tržišnog natjecanja, postižu najmanji negativni učinci.

Primjenom kriterija tržišne snage istovremeno se postižu dva cilja. Prije svega, postiže se jednak tretman svih poduzetnika iste ili slične tržišne snage. Osim toga, primjena tog

kriterija daje i poduzetnicima male tržišne snage mogućnost opstanka na tržištu kojim dominiraju poduzetnici velike tržišne snage.

Jasno je, naime, da prema kriteriju veličine prodavaonica trgovački lanci, koji u svom sastavu imaju velik broj prodavaonica koji ispunjavaju uvjet površine do 200 m², uvijek imaju prednost pred drugim velikim poduzetnicima s jednom ili dvije prodavaonice površine veće od 200 m², kao i pred onim poduzetnicima čija poslovna strategija, unatoč relativno velikoj tržišnoj snazi, uopće ne predviđa stvaranje tzv. kapilarnog sustava prodavaonica. Povoljniji tržišni položaj trgovačkih lanaca još je izraženiji u odnosu na male poduzetnike, odnosno poduzetnike male tržišne snage.

Naime, bez obzira na određenu «rotaciju» dežurnih prodavaonica tijekom godine, može se pretpostaviti da će trgovački lanci uvijek imati otvoreno barem nekoliko prodavaonica. Na taj će način poduzetnici velike tržišne snage i na neradne dane ostvarivati prihod i tako dodatno povećavati svoju tržišnu snagu, slabeći istovremeno tržišnu snagu sebi sličnih, a osobito tržišnu snagu malih poduzetnika.

Pri donošenju ovog mišljenja Agencija je uzela u obzir i podatke iz svojih baza podataka. Ti podaci ukazuju na trend značajnog i brzog pada tržišnih udjela mikro i malih poduzetnika u odnosu na trgovačke lance. To se naročito odnosi na maloprodaju mješovite robe, pretežito živežnih namirnica, bezalkoholnih i alkoholnih napitaka i duhanskih proizvoda u nespecijaliziranim trgovinama. Zajednički tržišni udjel poduzetnika male tržišne snage (mikro i malih poduzetnika) na tom je mjerodavnom tržištu u prvom polugodištu 2003. godine iznosio 43 posto. To je za čak 78 posto manje u odnosu na prvo polugodište 2001. godine, kada je njihov tržišni udjel iznosio 55 posto. U istom je razdoblju tržišni udjel poduzetnika velike tržišne snage, u pravilu trgovačkih lanaca koji u svom sastavu imaju supermarkete i hipermarkete, porastao za 150 posto (hipermarketi) odnosno za 129 posto (supermarketi).

Prema mišljenju Vijeća, čini se da je omogućavanje rada nedjeljom, u dane blagdana i neradnih dana i davanje prednosti manjim trgovinama upravo i bila intencija Novele ZT-a. Na takav zaključak navodi činjenica da se u članku 1. stavku 5. Novele ZoT-a ograničavanjem neto prodajne površine na 200 m² želi upravo dati određena prednost relativno malim prodavaonicama. Notorna je činjenica da mikro i mali poduzetnici, dakle poduzetnici male tržišne snage, u pravilu i nemaju veće prodavaonice.

Prema rješenju usvojenom u Noveli ZT-a, protutržišni učinci značajno pretežu u odnosu na moguće pozitivne tržišne učinke. Nasuprot tome, pozitivni učinci za poduzetnike male tržišne snage koji se postižu primjenom kriterija tržišne snage kao kriterija za dopuštanje rada nedjeljom, u dane blagdana i neradne dane, prevladavajući su u odnosu na moguće negativne učinke tog kriterija na poduzetnike velike tržišne snage.

Značajno je, naime, da primjena tog kriterija ne ugrožava tržišni položaj niti jednog poduzetnika. Istovremeno, njegovom se primjenom postiže ravnomjernija raspodjela tržišne snage među poduzetnicima, čime se omogućuje da se broj tržišnih takmaca ne smanjuje. Prisutnost što većeg broja tržišnih takmaca značajna je sa stanovišta interesa potrošača, jer im se na taj način daje mogućnost izbora. Upravo relativno veliki broj konkurenata i široka mogućnost izbora za potrošače, temeljni su ciljevi prava tržišnog natjecanja. Takvo je rješenje ujedno u skladu s praksom nekih europskih zemalja.

5.2. Izabrani predmet 7.

Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji

U svom mišljenju na Nacrt prijedloga Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o energiji Agencija je, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, podržala izmjene koje omogućuju daljnju liberalizaciju i otvorenost tržišta energije konkurenciji čime se jača tržišno natjecanje i snižavaju cijene, no navela je i neke odredbe za koje je smatrala da ih je potrebno bolje ili jasnije definirati.

Najznačajnija je primjedba da podnesenim Prijedlogom zakona nije regulirano pitanje tržišnog natjecanja u sektoru energije. Stoga je, u svrhu cjelovitog uređivanja pitanja tržišnog natjecanja u navedenom sektoru, te u svrhu sprječavanja bilo pozitivnog, bilo negativnog sukoba nadležnosti tijela nadležnog za regulaciju energetske djelatnosti i Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, Vijeće predložilo novu Glavu Zakona pod nazivom: ZAŠTITA TRŽIŠNOG NATJECANJA u kojoj bi se izričito odredila nadležnost tijela za regulaciju energetske djelatnosti u pitanjima djelovanja na tržištu energije i regulatorne problematike kao što je npr. pristup tržištu, pristup mreži, reguliranje cijena na osnovi tarifnih sustava itd.

Na sva ostala pitanja u svezi obavljanja djelatnosti na tržištu koja nisu uređena ovim Zakonom, a koja se odnose na sprječavanje, ograničavanje ili narušavanje tržišnog natjecanja Vijeće je predložilo primjenu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. Predloženo rješenje usvojeno je u Zakonu o regulaciji energetske djelatnosti ("Narodne novine", broj 177/04)

5.3. Izabrani predmet 8.

Mišljenje na Nacrt prijedloga Zakona o medijima

Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja je, uz primjedbe, nomotehničke i terminološke naravi, imala nekoliko temeljnih matrijalnopravnih primjedbi na Nacrt prijedloga Zakona o medijima.

Riječ je o primjedbama o utvrđivanju dva mjerodavna tržišta i o potrebi da nadležno ministarstvo odmah započne s analizama potrebnim za utvrđivanje praga ukupnog prihoda sudionika koncentracije kao temelja za nastanak obveze prijave koncentracije Agenciji.

Ministarstvo kulture je Nacrt prijedloga Zakona o medijima, s konačnim prijedlogom Zakona (u daljnjem tekstu: Nacrt) dostavilo 23. ožujka 2004., u 16:00 sati. Rok za davanje mišljenja na Nacrt bio je izuzetno kratak (manje od jednog radnog dana, tj. do 13.00 sati sljedećeg dana), te nije omogućio Agenciji obuhvatniju komparativnu analizu predloženih rješenja. Temeljne primjedbe Agencije bile su:

1. Dva mjerodavna tržišta

Agencija je predložila da se Nacrt izmijeni odnosno dopuni na način da nakladnici medija u godišnjem izvještaju obvezno moraju dostavljati dvije vrste podataka:

- podatke o prihodu i tržišnom udjelu koji su ostvarili na tržištu prodaje tiskovina, odnosno podatke o tržišnom udjelu ostvarenom na temelju gledanosti ili slušanosti (ovisno o mediju);
- podatke o prihodu i tržišnom udjelu koji su ostvarili na tržištu oglašavanja.

Naime, specifičnost prava tržišnog natjecanja za tržište medija je u tome da uvijek postoje dva različita tržišta na kojima se nakladnici tržišno natječu i ostvaruju prihod:

- tržište čitatelja (*engl. izvornik: readers' market*) i
- tržište oglašavanja (*engl. izvornik: «advertisers' market»*).

2. Privremenost odredbe o nepostojanju praga ukupnog prihoda sudionika koncentracije

Nacrtom prijedloga utvrđeno je da će se na nakladnike, distributere medija i druge pravne osobe koje obavljaju poslove u svezi s javnim informiranjem, primjenjivati opći propisi o zaštiti tržišnog natjecanja.

Međutim, Nacrt predviđa jednu iznimku. Tako je bilo predviđeno da obveza prijave namjere prijave koncentracije poduzetnika na tržištu naklade medija nastaje neovisno o tome jesu li u konkretnom slučaju ispunjeni uvjeti ukupno ostvarenog prihoda sudionika koncentracije u godini koja prethodi koncentraciji (tzv. prag ukupnog prihoda ili *engl. izvornik: «threshold»*).⁶⁰

Iz takvog izričaja proizlaze sljedeći zaključci:

- da postoji obveza prijave namjere provedbe svake (bez iznimke) koncentracije poduzetnika na tržištu naklade medija;
- da su sudionici koncentracije obvezni Agenciji podnijeti prijavu namjere u obliku i sa sadržajem koji propisuju opći propisi o zaštiti tržišnog natjecanja;
- da Agencija mora ocjenjivati sve takve koncentracije (bez iznimke) u postupku i prema kriterijima koji su propisani općim propisom o zaštiti tržišnog natjecanja;
- da je svaki podnositelj prijave namjere provedbe koncentracije na tržištu naklade medija obveznik upravne pristojbe propisane propisima odnosno tarifom za područje zaštite tržišnog natjecanja.

Agencija je načelno prihvatila obrazloženje iz Nacrta da su pragovi prema kojem su pragovi predviđeni u Zakonu o zaštiti tržišnog natjecanja previsoki za većinu poduzetnika koji djeluju na tržištu naklade medija.

---

⁶⁰ *Zakon o zaštiti tržišnog natjecanja* (članak 22. stavak 4.), zbog ekonomičnosti postupka, u smislu smanjivanja troškova i za državu i za sudionike koncentracije, propisuje pragove ukupnog prihoda kao preduvjet nastanka obveze prijave namjere provedbe koncentracije Agenciji. Tako je člankom 22. stavak 4. utvrđeno da obveza prijave koncentracije nastaje ako su kumulativno ispunjeni sljedeći uvjeti: i) kada je ukupan prihod svih poduzetnika sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na svjetskom tržištu (*engl. izvornik: «worldwide»*), u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji, iznosio najmanje 1.000.000.000 HRK; ii) da je ukupan prihod svakog od najmanje dva sudionika koncentracije ostvaren prodajom robe i/ili usluga na tržištu RH iznosio najmanje 100.000.000 HRK, u financijskoj godini koja je prethodila koncentraciji.

Međutim, Agencija je smatrala da je takvo rješenje nepotrebno, neusklađeno s pravnom stečevinom Europskih zajednica, te neekonomično i izuzetno skupo, kako za nakladnike medija tako i za državu. Stoga takvo rješenje može biti samo privremeno.

U tom je smislu Agencija predložila da nadležno ministarstvo treba odmah započeti s odgovarajućim analizama u pravcu utvrđivanja i čim skorijeg propisivanja posebnih pragova koji bi se primjenjivali na koncentracije poduzetnika u sektoru medija.

3. Reakcija nositelja izrade Nacrta na prijedloge Agencije

Temeljne primjedbe Agencije na Nacrt djelomično su usvojene, tako, npr. nakladnici moraju dostavljati godišnja izvješća o prihodima ostvarenim na tržištu oglašavanja.

Međutim, Agencija nema povratnu informaciju o tome je li nadležno ministarstvo provelo odgovarajuće analize ukupnih godišnjih prihoda koje ostvaruju poduzetnici na tržištu medija, kako bi se uveo adekvatni prag za nastanak obveze prijave namjere provedbe koncentracije Agenciji.

5.4. Izabrani predmet 9.

Mišljenje o Tarifi o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika

U svom mišljenju na Tarifu o nagradama i naknadi troškova za rad odvjetnika Agencija je, temeljem odluke Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja, utvrdila da je potrebno žurno pokrenuti postupak izmjene i dopune Zakona o odvjetništvu na način da se cijenom odvjetničkih usluga osigura kvaliteta u pružanju odvjetničkih usluga i konkurencija među odvjetnicima, jer s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, strogo zakonsko određivanje odvjetničke tarife od strane same Hrvatske odvjetničke komore (dalje u tekstu: HOK), odnosno fiksno određivanje odvjetničke satnice, prema mišljenju Vijeća, onemogućuje konkurenciju između odvjetnika.

Pored navedenoga, postojeći model određivanja visine upisnine za upis u Imenik odvjetnika, po važećim odredbama Zakona o odvjetništvu, odnosno podzakonskih akata za provedbu tog zakona, suprotan je odredbama ZZTN-a, budući da se istim primjenjuju nejednaki uvjeti glede visine upisnine za osobe koje žele pristupiti HOK-u. Međutim, prema postojećim propisima Agencija nije imala pravnu osnovu za pokretanje postupka protiv HOK-a, budući da HOK ima zakonsku ovlast da samostalno i neovisno utvrdi i donese odvjetničku tarifu.

Prema saznanjima Agencije, hrvatski model određivanja cijena odvjetničkih usluga, ne poznaje niti jedan europski sustav.

Uvidom u pravnu praksu drugih zemalja, Agencija je utvrdila da postoje dva osnovna modela određivanja odvjetničkih tarifa. Prvi model koji je prisutan u većini pravnih sustava zemalja članica EU-a, određuje slobodno ugovaranje nagrade između odvjetnika i stranke. U tom slučaju nagrada odvjetnika utvrđuje se prema točno

utvrđenim kriterijima kao što su specijalizacija odvjetnika, hitnost postupka, kvaliteta rada, iskustvo odvjetnika, vrsta postupka, nadležnost suda, vrijednost predmeta spora i sl. Drugi je način da se nagrade fiksno utvrđuju tarifom. Međutim, tarifu ne donosi odvjetnička komora, već je određena zakonom ili uredbom ministarstva pravosuđa.

Odvjetničke tarife u većini zemalja članica EU-a, određuju se slobodnim pregovaranjem bez potrebe za pravnom regulacijom cijena. Iznimke od navedenog pravila predstavlja njemački pravni sustav koji ima fiksno određene cijene za pravne usluge te pravni sustavi Austrije, Portugala i Španjolske, koji imaju preporučene cijene. Neki pravni sustavi poput, talijanskog, određuju minimalne i maksimalne cijene odvjetničkih usluga.

Prosječna satnica odvjetnika u starim članicama EU-a iznosi između 250 i 300 EUR, a u SAD-u oko 150 USD. Slovačka pak, visinu odvjetničke tarife vezuje uz prosječno primanje zaposlenih u gospodarstvu u prethodnoj kalendarskoj godini.⁶¹

S aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, strogo zakonsko određivanje odvjetničke tarife od strane HOK-a onemogućuje konkurenciju između odvjetnika, te rezultira njihovom vrlo visokom cijenom, a da istovremeno ne jamči bolju kvalitetu pružene odvjetničke usluge.

Upis u odvjetničku komoru i pravo zastupanja stranaka pred sudom predstavlja jedno od osnovnih pitanja s aspekta propisa o zaštiti tržišnog natjecanja.

Vijeće je mišljenja da je postojeći model određivanja visine upisnine za upis u Imenik odvjetnika, po važećim odredbama Zakona o odvjetništvu (dalje u tekstu: ZO), odnosno podzakonskih akata za provedbu tog zakona, suprotan odredbama ZZTN-a, budući da se istim primjenjuju nejednaki uvjeti glede visine upisnine za osobe koje žele pristupiti Hrvatskoj odvjetničkoj komori.

Naime, osobe sa završenim pravnim fakultetom, položenim pravosudnim ispitom i propisanim radnim stažem u pravosuđu moraju platiti upisninu u Imenik odvjetnika u iznosu od svega 100 kuna, a istovremeno, osobe sa završenim pravnim fakultetom, položenim pravosudnim ispitom i propisanim dvostruko dužim radnim stažem izvan pravosuđa, moraju pri upisu u Imenik odvjetnika platiti upisninu od 5000 EUR, u kunskoj protuvrijednosti. Vijeće smatra da se razlikama u visini cijene upisnine u Imenik odvjetnika unatoč ispunjavanju ostalih propisanih zakonskih uvjeta za upis u Imenik odvjetnika, ograničava, sprječava i narušava tržišno natjecanje, na način da se ograničava pristup u mrežu pružanja odvjetničkih usluga. Valja naglasiti da niti hrvatski model određivanja visine upisnine za upis u Hrvatsku odvjetničku komoru prema našim saznanjima također ne poznaje niti jedan europski pravni sustav, niti je moguće u Europi pronaći zemlju sa tako visokom cijenom upisnine za upis u odvjetničku komoru.

Cijena upisnine treba biti troškovno utemeljena. U protivnom, može predstavljati prepreku pristupu obavljanja odvjetničke djelatnosti.

Odvjetnici u RH nemaju isključivo pravo zastupanja stranaka, osim u slučajevima zastupanja u kaznenim postupcima za djela za koja se po zakonu može izreći kazna

---

⁶¹www.sak.sk/en_compensations.asp («Regulation of the Ministry of Justice of the Slovak Republic No.163/02 Coll. 18.03.2002., on Attorney Fees and Competitions for the Provision of Legal Services»)

zatvora do pet godina, u postupcima pred Vrhovnim sudom RH, te u kaznenim postupcima koji se vode protiv maloljetnika, međutim, pravno neuka stranka u većini slučajeva i kada nije obvezno odvjetničko zastupanje zatražit će uslugu odvjetnika sa svrhom uspješnijeg zastupanja.

U pravno najjuređenijim zemljama, kao što su Njemačka, Francuska, i Austrija, samo odvjetnici imaju pravo osigurati pravni savjet i zastupati stranku na sudu. U Belgiji, Nizozemskoj i Engleskoj pravo zastupanja na sudu imaju samo odvjetnici, međutim, pravni savjet može dati i osoba koja nije odvjetnik. U Finskoj i Švedskoj, koje imaju najliberalniji model, pravo zastupanja pred sudom i davanje pravnog savjeta nije isključivo pravo odvjetnika.⁶²

Slijedom iznijetoga, Vijeće smatra da je potrebno žurno pokrenuti postupak izmjene i dopune ZO-a, na način da se cijenom odvjetničkih usluga osigura kvaliteta u pružanju odvjetničkih usluga i konkurencija među odvjetnicima, na način na koji zakonodavac odluči da je najprimjereniji situaciji u Republici Hrvatskoj, a vodeći računa o iskustvima zemalja članica EU-a i temeljnim načelima zaštite tržišnog natjecanja. Pored navedenoga, mišljenje je Vijeća da pristup Hrvatskoj odvjetničkoj komori glede visine upisnine za upis u Imenik odvjetnika treba biti omogućen svima pod jednakim propisanim uvjetima.

---

⁶² www.europa.eu.int/comm/competition («Stocktaking exercise on regulation of professional services», str. 8)

6. MEĐUNARODNA SURADNJA

U nastavku su opisane aktivnosti Agencije iz područja međunarodne suradnje u 2004. godini, vezane uz proces približavanja Europskoj uniji odnosno uz suradnju s Općom upravom za tržišno natjecanje Europske komisije, zatim uz projekte tehničke pomoći Europske unije kojih je Agencija korisnica, kao i uz bilateralnu i multilateralnu suradnju te uz sudjelovanje zaposlenika Agencije na međunarodnim seminarima i konferencijama.

6.1. Europska unija

Sudjelovanje na Pododboru za unutarnje tržište Privremenog odbora za nadziranje primjene i provedbu Privremenog sporazuma

U Zagrebu je i 1. i 2. prosinca 2004. održan sastanak Pododbora za unutarnje tržište Privremenog odbora za nadziranje primjene i provedbu Privremenog sporazuma, na kojem je Agencija predstavila rezultate usklađivanja i provedbe zakonodavstva iz područja tržišnog natjecanja i državnih potpora.

6.1.1. CARDS program Europske unije

U siječnju 2004. godine nastavljena je provedba projekta CARDS 2001 „Podrška razvoju politike tržišnog natjecanja u Hrvatskoj u skladu s europskim standardima i praksom”, koja je započela u travnju te prekinuta u kolovozu 2003. godine. S početkom rada novog Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja u listopadu 2003. godine stekli su se uvjeti za daljnju provedbu projekta, koja je detaljnije opisana u nastavku.

Osim toga, dovršena je izrada projektne dokumentacije za projekt CARDS 2003 „Daljnje jačanje Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja i provedba prava i politike tržišnog natjecanja“. Naglasak projekta bit će na provedbi uspostavljenog zakonodavnog okvira iz područja tržišnog natjecanja, a provedba bi trebala započeti u 2005. godini.

Također, u suradnji s Ministarstvom vanjskih poslova i europskih integracija te s Delegacijom Europske komisije u Zagrebu izvršeni su preliminarni dogovori u svezi s pripremom projekta PHARE 2005 „Jačanje sposobnosti provedbe politike tržišnog natjecanja i državnih potpora EU“, koji će obuhvatiti rad Agencije u cjelini, a ne samo pojedinih njenih sektora. Početak provedbe projekta predviđa se u 2006. godini.

Projekt „Podrške razvoju politike tržišnog natjecanja u Hrvatskoj u skladu s europskim standardima i praksom”

Kao što je već spomenuto, u 2004. godini u Agenciji se odvijala provedba projekta tehničke pomoći u sklopu programa CARDS 2001. Kako je izvršavanje prve komponente, usklađivanja zakonodavstva, dovršeno u prethodnoj godini, pristupilo se provedbi preostalih dviju komponenti: institucionalna komponenta odnosno obrazovanje zaposlenika Agencije i sudaca različitih sudova s naglaskom na Upravnom sudu RH, te podizanje javne svijesti o politici i pravu tržišnog natjecanja.

Značajna aktivnost na ovom polju bila je organiziranje prve međunarodne konferencije iz područja tržišnog natjecanja, pod nazivom „Politika tržišnog natjecanja Europske unije i posljedice za Hrvatsku“, kao što je opisano u poglavlju pod nazivom Aktivno promicanje prava i politike konkurencije.

U okviru institucionalne komponente odnosno jačanja administrativne sposobnosti Agencije i sudaca, osmišljen je program seminara koji se odvijao od svibnja do prosinca 2004., a s obzirom na uspješnu provedbu i zanimanje za nastavak obrazovanja, u prosincu je Delegacija Europske komisije donijela odluku o produljenju aktivnosti izobrazbe i u 2005. godini.

Teme tih dvodnevni seminara bile su vertikalna ograničenja – sporazumi između poduzetnika na različitim razinama distribucije, uključujući proizvođače, distributere i prodavače na malo, zlouporaba vladajućeg položaja – posebne obveze u svezi s tržišnim ponašanjem poduzetnika koji su ostvarili monopol ili vladajući položaj u svom tržišnom sektoru, horizontalni sporazumi – sporazumi između poduzetnika na istoj razini distribucije, uključujući specijalizaciju, istraživanje i razvoj i sporazume o transferu tehnologije, komunalne usluge – pravo tržišnog natjecanja vezano uz poseban položaj komunalnih usluga, uključujući snabdijevanje električnom energijom, transport i komunikacije, koncentracije – materijalni i proceduralni preduvjeti za koncentracije poduzetnika na razini Zajednice te procedure – upravni i sudski postupci primjene prava EU na području tržišnog natjecanja na razini Zajednice i pojedine države.

Pri osmišljavanju seminara korišten je OECD model, prema kojem panel od po tri stručnjaka iz različitih zemalja članica EU (u ovom slučaju Francuska, Italija, Danska, Velika Britanija) predstavlja određenu temu uz prezentaciju mjerodavnih slučajeva iz sudske prakse, dok zaposlenici Agencije prezentiraju slučajeve iz domaće prakse, ako takvi postoje. Takav se način učenja pokazao iznimno uspješan s obzirom da zaposlenike Agencije priprema na budući rad s Europskom komisijom (Općom upravom za tržišno natjecanje), konkretno za predstavljanje različitih slučajeva, iznošenje argumenata i izvođenje zaključaka, sve na engleskom jeziku.

Seminare na Pravosudnoj akademiji vode dva međunarodna stručnjaka, s time da je posebni naglasak stavljen na proceduralna pitanja s obzirom da su seminari namijenjeni sucima. Pravosudna akademija upućuje pozive sucima i drugim sudionicima koje smatra zainteresiranima za određenu temu (određena ministarstva i druga državna tijela), tako da ukupni broj sudionika ne prelazi 20-30 osoba po seminaru. Sredstvima iz projekta osigurano je prevođenje pisanih materijala kao i simultano prevođenje na hrvatski jezik. Uza sve osigurane uvjete, odaziv sudaca pokazao se nažalost vrlo skromnim, i to ponajprije sudaca Upravnoga suda RH koji su prvenstvena ciljna skupina s obzirom da je taj sud nadležan za kontrolu zakonitosti odluka ove Agencije.

6.2. Bilateralna i multilateralna suradnja

Tijekom 2004. godine nastavljena je i nadograđena suradnja s tijelima nadležnima za tržišno natjecanje u zemljama regije i državama članicama EU, započeta u prethodnim godinama, te su inicirani neki novi projekti unutar međunarodnih organizacija.

Bilateral

Predstavnici makedonskog tijela za zaštitu tržišnog natjecanja, koje djeluje unutar Ministarstva gospodarstva Republike Makedonije, posjetili su Agenciju u travnju 2004., kojom prilikom su upoznati s radom Agencije, poglavito na području usklađivanja zakonodavstva s pravnom stečevinom EZ-a. Sličan je posjet organiziran i za predstavnike Konkurencijskog vijeća BiH u rujnu, a zbog posebnog zanimanja BiH za sektor energetike sastanku su nazočili i predstavnici Vijeća za regulaciju energetske djelatnosti.

U 2004. godini nastavljena je bilateralna suradnja s američkom Federalnom trgovinskom komisijom (*Federal Trade Commission, FTC*). Kao tehnička pomoć Agenciji organiziran je dolazak američkog stručnjaka u lipnju, koji je članovima Vijeća i stručne službe Agencije održao predavanje na temu postupaka u ocjeni koncentracija.

Multilateral

Suradnja s tijelima za tržišno natjecanje zemalja regije važan je element međunarodne suradnje Agencije, poglavito u smislu razmjene različitih iskustava po pitanju pridruživanja tih zemalja Europskoj uniji, ali i procesa tranzicije i prilagodbe tržišnom gospodarstvu u širem smislu. S tim je ciljem u rujnu 2004. godine u Ohridu, Makedonija, organiziran regionalni sastanak tijela za zaštitu tržišnog natjecanja zemalja jugoistočne Europe, na kojem je Agencija sudjelovala s dvoje predstavnika. Također, u tom je smislu tijekom godine pokrenuto nekoliko projekata, opisanih u nastavku, koje u cijelosti financira Organizacija za ekonomsku suradnju i razvoj (OECD).

Inicijativa OECD-a za suradnju tijela za tržišno natjecanje jugoistočne Europe (*South East Europe Competition Authorities Network, SEECAN*) okuplja Albaniju, BiH, Bugarsku, Hrvatsku, Makedoniju, Rumunjsku, Srbiju i Crnu Goru, zajedno sa Slovenijom, Mađarskom i Turskom, a zamišljena je kao forum za promicanje politike i prava tržišnog natjecanja kroz seminare i radne sastanke o temama od posebnog interesa, sve u koordinaciji s drugim međunarodnim inicijativama na području tržišnog natjecanja. Na prvom godišnjem sastanku, održanom 1. i 2. srpnja 2004. u Istanbulu, čelnici nacionalnih tijela donijeli su zaključke o daljnjem radu SEECAN inicijative, a **Hrvatska je izabrana kao predsjedavajuća zemlja za 2005. godinu.**

Također u okviru OECD-a, organizirana je serija od tri radna seminar iz područja tržišnog natjecanja za zemlje jugoistočne Europe, od kojih je prvi, na temu borbe protiv kartela, održan u prosincu 2004. u Pragu, uz sudjelovanje troje predstavnika Agencije.

Na sličan je način osmišljen i projekt talijanske Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja, čije su pripreme započele u kolovozu 2004. godine. Projekt suradnje i tehničke pomoći pod nazivom „Politika tržišnog natjecanja u zemljama Balkana“ inicijativa je za suradnju sa zemljama zapadnog Balkana (Albanija, Bugarska, Makedonija, Srbija i Crna Gora, Rumunjska i Hrvatska), vezano uz primjenu prava i politike tržišnog natjecanja. Provedba projekta trebala bi započeti sastankom čelnika nacionalnih tijela u Rimu u lipnju 2005. godine.

Govoreći o suradnji s međunarodnim organizacijama, treba spomenuti sudjelovanje Agencije u projektima Podskupine za prijavu i vođenje postupaka koncentracija

Međunarodne mreže tijela za tržišno natjecanje (*International Competition Network, ICN*) te projektu istraživanja politike tržišnog natjecanja Europske banke za obnovu i razvoj, i to ponajprije kroz dostavu podataka o radu Agencije i provedbi zakonodavstva.

6.3. Stručno usavršavanje kroz sudjelovanje na međunarodnim seminarima

Obrazovanje zaposlenika Agencije i drugih sudionika u sustavu provedbe zakonodavstva na području tržišnog natjecanja od ključne je važnosti za jačanje administrativne sposobnosti i unaprjeđenje provedbe u kontekstu usklađivanja s europskim standardima i pravnom stečevinom EZ-a. Osim već spomenutih seminara organiziranih u sklopu CARDS projekta, cilj je Agencije obrazovati i informirati svoje zaposlenike kroz sudjelovanje na međunarodnim seminarima i konferencijama, što međutim nije uvijek u potpunosti provedivo zbog ograničenih proračunskih sredstava kojima Agencija raspolaže. Stoga je sudjelovanje većinom ograničeno na seminare čije troškove djelomično ili u cijelosti pokriva organizator.

Tako su uz potporu OECD-a predstavnici Agencije sudjelovali na Četvrtom globalnom forumu o tržišnom natjecanju, održanom u Parizu u veljači, zatim na radnom seminaru u Ljubljani u svibnju, na temu usklađivanja i unaprjeđenja zakonodavstva na području tržišnog natjecanja, te u listopadu, također u Ljubljani, na radionici o promicanju politike i prava tržišnog natjecanja.

U svibnju su predstavnici Agencije sudjelovali na radnom sastanku stručnjaka UNCTAD-a (Komisija UN-a za trgovinu i razvoj) u Ženevi, te na seminaru Europskog instituta za javnu upravu u Maastrichtu (*European Institute of Public Administration, EIPA*), na temu novog europskog zakonodavstva na području kontrole koncentracija.

Članovi stručne službe sudjelovali su i u ljetnoj školi tržišnog natjecanja u Trieru, Njemačka, kao i u studijskom posjetu tijelima talijanske državne uprave u okviru projekta pomoći pod nazivom „Šira Europa i Hrvatska na putu prema članstvu u EU“.

Obrazovne aktivnosti nastavljene su u jesen sudjelovanjem članova stručne službe na redovitom godišnjem seminaru u organizaciji američkog FTC-a u Budimpešti. Tijekom listopada Agenciji je uz pomoć sredstava iz gore spomenutog CARDS projekta omogućeno sudjelovanje na seminaru ICN-a i Europske komisije, održanom u Bruxellesu na temu istražnih postupaka, te na seminaru EIPA-e u Maastrichtu, na temu reforme EU zakonodavstva na području kontrole koncentracija.

Uz sredstva TAIEX programa Europske unije u studenom je organiziran seminar za tijela nadležna za tržišno natjecanje u zemljama regije, na kojem je sudjelovao jedan predstavnik Agencije.

7. USTROJSTVO AGENCIJE ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA

Ustrojstvo Agencije određeno je glavom VI. ZZTN-a (člancima od 30. do 37.). Njima je propisana organizacija Agencije, uvjeti za imenovanje, razrješenje i trajanje mandata predsjednika i članova Vijeća, način izbora zamjenika predsjednika Vijeća, način donošenja odluka, djelokrug Vijeća te ustrojstvo i nadležnost stručne službe. Statutom Agencije detaljno je uređeno unutarnje ustrojstvo i način rada Agencije te druga pitanja od značaja za rad Agencije. Hrvatski Sabor potvrdio je Statut Agencije na sjednici održanoj 30. siječnja, a isti je stupio na snagu 12. veljače 2004. godine. Tijelo koje upravlja radom Agencije i na svojim sjednicama odlučuje o svim pitanjima za koje je Agencija nadležna je Vijeće za zaštitu tržišnog natjecanja. Način rada i druga pitanja u svezi s radom i održavanjem sjednica Vijeća utvrđeni su Poslovníkom o radu Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja koje je Vijeće donijelo 11. ožujka 2004. godine.

U 2004. godini doneseni su potrebni interni akti koji uređuju unutarnji ustroj i poslovanje Agencije, među kojima su najvažniji:

- Pravilnik o unutarnjem redu Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja,
- Sistematizacija radnih mjesta i uvjeti za obavljanje poslova i zadaća u Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja,
- Pravilnik o plaćama i materijalnim pravima zaposlenika,
- Pravilnik o stručnom usavršavanju i osposobljavanju zaposlenika, te
- Pravilnik o uvjetima korištenja službenih automobila, mobilnih telefona, sredstava za reprezentaciju, poslovnih kreditnih kartica i redovnih zrakoplovnih linija.

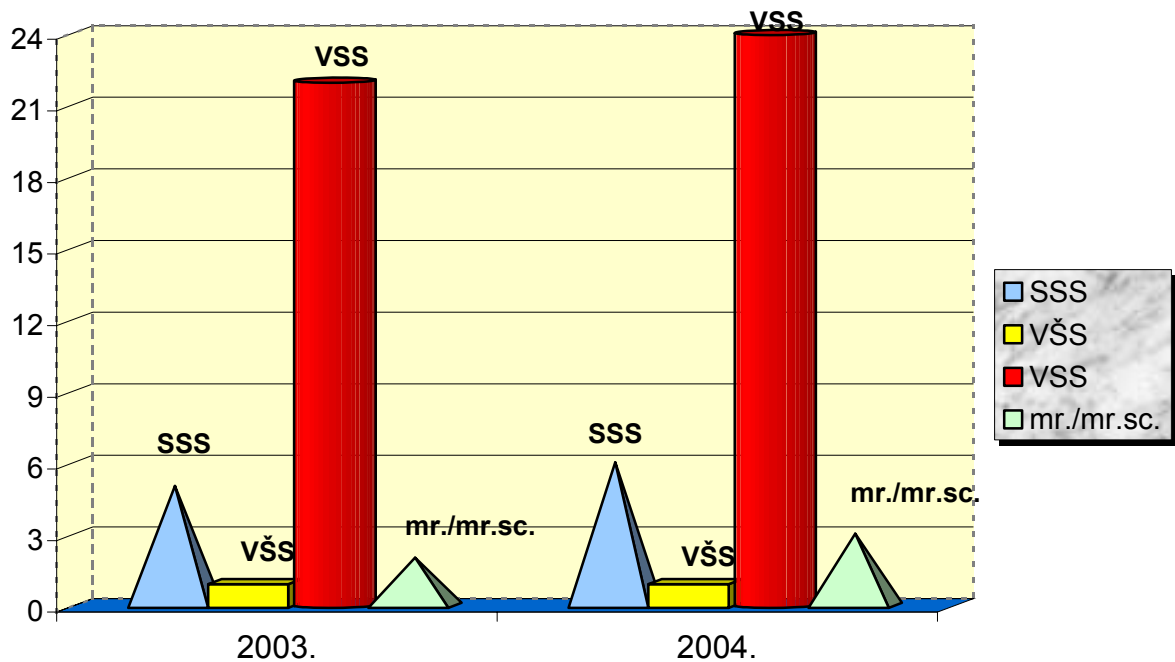
Stručna služba Agencije obavlja, upravne, stručne i administrativne poslove zaštite tržišnog natjecanja za potrebe Vijeća. U dijelu stručne službe Agencije koji obavlja upravne i stručne poslove (zaposlenici koji su izravno uključeni u vođenje postupaka utvrđivanja sprječavanja, ograničavanja ili narušavanja tržišnog natjecanja pred Agencijom) zaposleno je 16 zaposlenika koji imaju visoku stručnu spremu (diplomirani pravnici i diplomirani ekonomisti), a 3 zaposlenika su magistri znanosti. U trenutku izrade ovog izvješća, svi navedeni pravnici imaju položen pravosudni ispit.

Prosječna starost zaposlenika u stručnoj službi iznosi 36 godina, a prosječna starost zaposlenika koji rješavaju predmete zaštite tržišnog natjecanja je 32 godine.

Navedeni podaci ukazuju da su glavna obilježja stručne službe visoka kvalificiranost, stručnost, te mlada dobna struktura zaposlenika.

Na dan 31. prosinca 2004. Agencija je ukupno zapošljavala 34 zaposlenika (ne računajući članove Vijeća), što je 13% više u usporedbi sa 2003. godinom.

Slika 11. Stanje broja zaposlenih u Agenciji na dan 31. prosinca 2003. i 31. prosinca 2004.

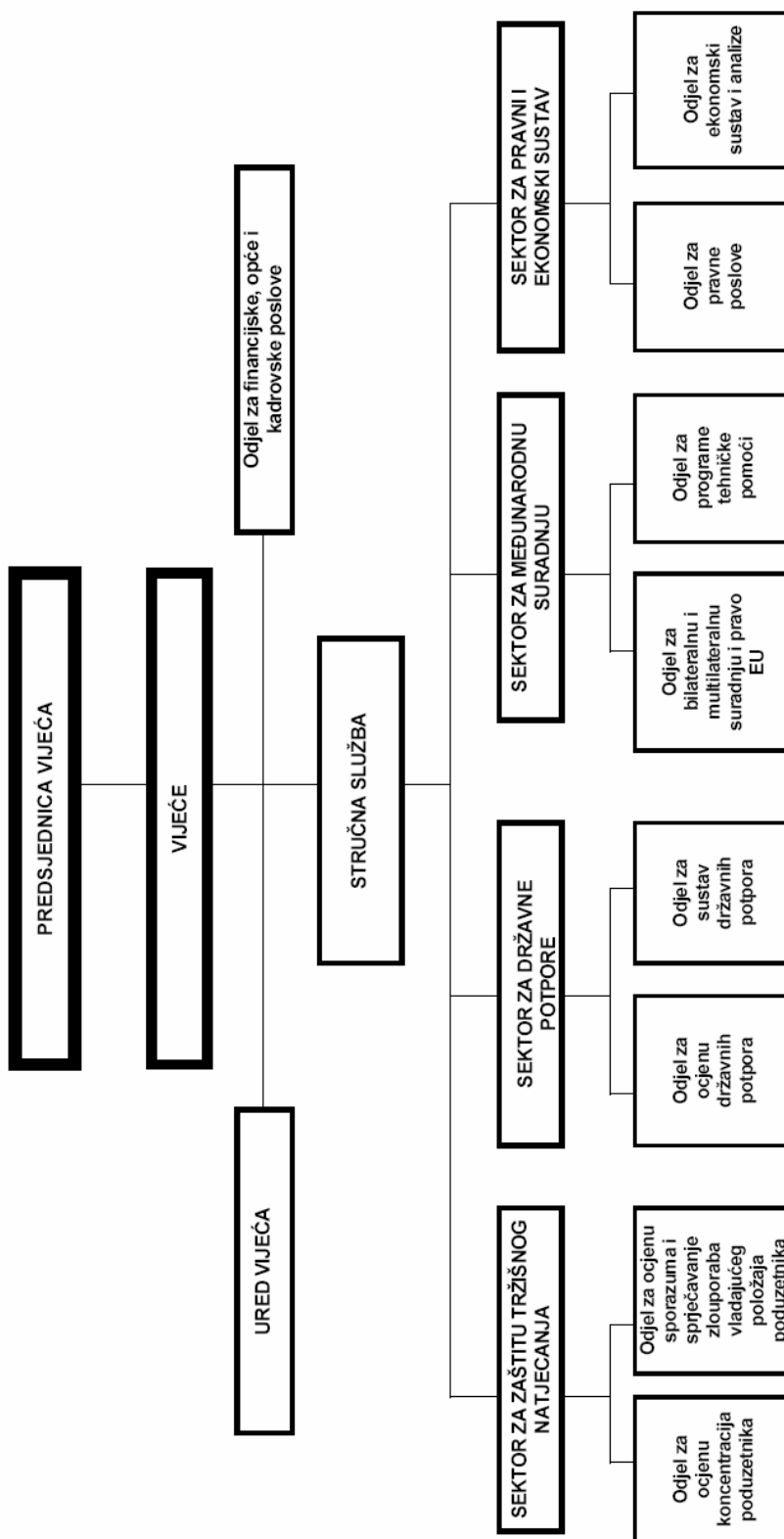

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Unatoč rastu broja zaposlenika Agencije, smatramo da je kontinuirano potrebno povećavati taj broj, jer u suprotnom, Agencija neće biti u mogućnosti i nadalje uspješno provoditi propise iz područja tržišnog natjecanja. Optimalni broj zaposlenika Agencije je 64. Taj broj izračunat je komparacijom sa srodnim tijelima u zemljama članicama EU poput Slovačke, Litve, Latvije i Estonije kao zemalja s kojima je, s obzirom na djelokrug poslova, veličinu tržišta i broj stanovnika, bilo moguće raditi usporedbe.

U trenutku izrade predmetnog izvješća (listopad 2005.) Agencija broji 37 zaposlenika, plus 5 članova Vijeća.

Slika 12. Organizacijska struktura Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja

8. PRORAČUN AGENCIJE I ISPOSTAVLJENE UPRAVNE PRISTOJBE

Sredstva za obavljanje poslova iz djelokruga Agencije osiguravaju se iz proračuna Republike Hrvatske⁶³. Proračun Agencije za 2004. godinu nakon rebalansa iznosio je 6.583.685 kuna što je za 4,21% više u odnosu na 2003. godinu⁶⁴.

Ukupni izdaci u 2004. godini iznosili su 6.599.580 kuna što je za 15,18% više u odnosu na 2003. godinu. Iznos odobrenih sredstava nakon rebalansa za tekuće izdatke u 2004. godini bio je 6.407.507 kuna što je povećanje od 26,95% u odnosu na 2003. godinu. Odobrena sredstva iz proračuna za materijalne izdatke iznosila su 1.829.124 kuna u odnosu na 1.947.780 kuna u 2003. godini. Sredstva koja su odobrena iz proračuna za kapitalne izdatke u 2004. godini iznosila su 192.073 kuna u odnosu na 682.615 kuna u 2003. godini.

Zakonom o upravnim pristojbama ("Narodne novine", broj 8/96, 77/96, 95/97, 131/97, 68/98 i 116/00), tarifnim brojevima od 105. do 108., utvrđene su posebne pristojbe za zaštitu tržišnog natjecanja. Pristojbe se odnose na spise i radnje koje u postupcima zaštite tržišnog natjecanja i nadzora nad provedbom državnih potpora obavlja Agencija.

Konkretno, upravne pristojbe za zaštitu tržišnog natjecanja uvedene su Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o upravnim pristojbama ("Narodne novine", broj 131/97). Člankom 14. toga Zakona utvrđeno je da se u Zakon o upravnim pristojbama ("Narodne novine", broj 8/96) uvodi podnaslov "Pristojbe za zaštitu tržišnog natjecanja", koji obuhvaća tarifne brojeve 105, 106., 107. i 108. Prema tom propisu uvedene su sljedeće upravne pristojbe:

- na stručno prethodno mišljenje,
- na prijavu za upis u Upisnik o koncentracijama,
- na prijavu promjene upisa u Upisnik o koncentracijama,
- na prijavu za ocjenu sporazuma poduzetnika,
- na rješenje o upisu u Upisnik o koncentracijama,
- na rješenje o ocjeni sporazuma poduzetnika (skupna i pojedinačna izuzeća),
- na druga rješenja ili zaključke kojima se okončava postupak pred Agencijom.

Vlada Republike Hrvatske je Uredbom o izmjeni Tarife upravnih pristojbi iz Zakona o upravnim pristojbama ("Narodne novine", broj 141/04) izmijenila tarifne brojeve 105, 106, 107 i 108., te je utvrdila nove visine upravnih pristojbi na zahtjeve koji se podnose Agenciji te na rješenja i zaključke koje Agencija donosi.

Prihod od upravnih pristojbi koje naplaćuje Agencija u cijelosti je prihod Državnog proračuna Republike Hrvatske. U 2004. godini Agencija je ispostavila upravnih pristojbi u vrijednosti od 1.395.050,00 kuna od čega je uplaćeno u Državni proračun Republike Hrvatske 1.140.050,00 kuna ili 81,7% od vrijednosti ispostavljenih pristojbi.

---

⁶³ Članak 30. stavak 7. ZZTN.

⁶⁴ Vidi Privitak 4., Tablica 16.

9. REFORMA EU ZAKONODAVSTVA

Posljednja velika promjena europskog zakonodavstva iz područja tržišnog natjecanja nastupila je neposredno nakon početka primjene novog hrvatskog zakona, odnosno na dan posljednjeg proširenja EU-a s deset novih članica, tj. 1. svibnja 2004. godine.

Riječ je o sveobuhvatnoj reformi, kako ocjena sporazuma i koncentracija, tako i zlouporaba vladajućeg položaja.

Rečene promjene uvela je nova Uredba Vijeća EZ-a broj 1/2003 (SL L 1. od 4. siječnja 2003)⁶⁵ kojom se unose značajne promjene u način primjene odredbi članka 81. i 82. Ugovora o osnivanju EZ-a. U području ocjene koncentracija novosti je uvela Uredba Europske komisije broj 139/2004 od 20. siječnja 2004. o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 133 od 30. travnja 2004.), odnosno Uredba Europske komisije broj 802/2004 od 7. travnja 2004. o provedbi Uredbe Europske komisije broj 139/2004 o kontroli koncentracija između poduzetnika (SL L 133 od 30. travnja 2004.).

Rečene uredbe se izravno primjenjuju u svim državama članicama EU-a počevši od 1. svibnja 2004. Nakon stupanja na snagu rečenih uredbi Europska komisija izradila je cijeli niz smjernica potrebnih za pravilnu primjenu istih.

Osnovna promjena u novom sistemu je napuštanje režima prijave sporazuma i pojedinačnih izuzeća sporazuma i uvođenje izravne primjene članka 81. Ugovora o osnivanju EZ-a u cijelosti. Nadalje, nakon dugogodišnjeg prvenstveno pravnog pristupa ocjene sporazuma, Europska komisija uvodi ekonomski pristup ocjene sporazuma što iziskuje izradu detaljnih ekonomskih analiza pozitivnih i negativnih učinaka koje proizvode određeni sporazumi na tržišno natjecanje, a o rezultatima tako provedenih analiza ovisit će i ocjena o tome je li neki sporazum zabranjen ili nije.

Novosti koje donosi Uredba (EZ-a) broj 1/2003 su sljedeće:

- Značajna revizija Uredbe Vijeća (EZ-a) broj 17 iz 1962. godine kojom je prvi puta uređen način primjene članka 81. i 82. Ugovora o osnivanju EZ;
- Uvođenje obveze za nacionalna tijela ovlaštena za primjenu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i sudove za izravnu primjenu članka 81. i 82. Ugovora o osnivanju EZ-a i to počevši od 1. svibnja 2004.;
- Europska komisija više nema monopol za primjenu članka 81. stavak 3. Ugovora o osnivanju EZ-a (odredba kojom se uređuje izuzeće sporazuma od zabrane);
- Direktna primjena članka 81. stavka 3. Ugovora o osnivanju EZ-a (uređeno izuzimanje sporazuma od zabrane) od strane nacionalnih tijela ovlaštenih za primjenu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja i sudova;
- Napuštanje režima prijave sporazuma;
- Izmjena postupovnih odredbi koja daje veće ovlasti Europskoj komisiji u postupcima koje vodi;
- Europska komisija, nacionalni sudovi ili tijela ovlaštena za primjenu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja donosit će samo negativne odluke, s ili bez sankcija, vezane uz izravnu primjenu članka 81. stavak 1. Ugovora o osnivanju EZ-a (odredba koja uređuje zabranjene sporazume, odluke udruženja poduzetnika i

⁶⁵ U izvorniku na engl. jeziku: Council Regulation (EC) No 1/2003 of 16 December 2002 on the implementation of the rules on competition laid down in Articles 81 and 82 of the Treaty; Official Journal (OJ) L 001, 04/01/2003; <http://europa.eu.int/>.

usklađena djelovanja). U novom sistemu ne donose se odluke o izuzeću od zabrane;

- Obveza nacionalnih tijela ovlaštenih za primjenu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja da sudjeluju u Europskoj mreži tih tijela, te da surađuju s Europskom komisijom u primjeni članka 81. i 82. Ugovora o osnivanju EZ-a u pojedinačnim slučajevima;
- Razmjena informacija i međusobna pomoć između svih tijela ovlaštenih za primjenu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja unutar Europske mreže tih tijela;
- Suradnja između Europske komisije i nacionalnih sudova u cilju uniformne primjene članaka 81. i 82. Ugovora o osnivanju EZ-a.

Ciljevi ove velike reforme su stvaranje jedinstvenog tržišta i osiguranje uvjeta za rast konkurentnosti europskog zakonodavstva, odnosno realizacija ciljeva industrijske politike Unije. Stoga su se od sklapanja Ugovora o osnivanju EZ-a do danas, instrumenti te politike, odnosno pravna stečevina na području tržišnog natjecanja razvijala i napredovala iznimno dinamično, u opsegu i sadržaju bez presedana u globalnim razmjerima.

Najnovija reforma i modernizacija pravila na području tržišnog natjecanja, u užem smislu (engl. izvornik: «*antitrust*»), koja je stupila na snagu upravo na isti dan kada je Unija proširena s novih deset članica, tj. 1. svibnja 2004., predstavlja samo još jedan korak ka snaženju unutarnjeg tržišta i stvaranju poticajnog okruženja u kojem će tržišno natjecanje služiti kao ključni pokretač rasta proizvodnosti i konkurentnosti europskog gospodarstva. Pritom jačanje pravila tržišne utakmice nije samo sebi svrha, već je krajnji cilj tih mjera i uvođenja novih instrumenata, poticanje konkurencije na unutarnjem tržištu koja će pomoći razvitak i rast onih poduzetnika, koji nude ili mogu ponuditi niže cijene, bolju kvalitetu, nove proizvode i veće mogućnosti izbora potrošačima.

Prednosti od ove značajne reforme imat će i Europska komisija i poduzetnici u EU. Europska komisija sve svoje snage može posvetiti istražnim postupcima vezanim uz najteže povrede pravila konkurencije, kao što su karteli te zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika. Naime, 40-godišnja praksa Europske komisije jasno je pokazala da je Europskoj komisiji bio prijavljen veliki broj sporazuma koji nisu sadržavali ograničavajuće odredbe, odnosno onih sporazuma koji podliježu izuzeću. Stoga se Europska komisija nije mogla u cijelosti usredotočiti na ozbiljne povrede pravila konkurencije. Primjerice, na postupke u otkrivanju kartela, odnosno utvrđivanja zlouporaba vladajućeg položaja koji su vrlo složeni jer zahtijevaju provođenje iscrpnog dokaznog postupka, izradu vrlo složenih ekonomskih i pravnih analiza te, u pravilu, dugotrajni. U europskoj praksi je gotovo nemoguće pronaći predmet u kojem je otkriven kartel ili utvrđena značajna zlouporaba vladajućeg položaja, a da postupak nije trajao više godina.

Nadalje, zbog ove reforme će poduzetnici u EU, a isto tako i njihovi punomoćnici (odvjetnici), morati izmijeniti dosadašnji način ponašanja. S jedne strane oni će imati veću pravnu sigurnost jer će moći i izravno pred nacionalnim sudovima dokazivati da njihov sporazum nije zabranjen (u smislu članka 81. stavka 1. Ugovora o osnivanju EZ-a), odnosno da je obuhvaćen izuzećem (u smislu članka 81. stavka 3. Ugovora o osnivanju EZ-a) ili *vice versa*, a nacionalni sudovi će morati, u slučajevima kada sporazum ima učinak na međugraničnu trgovinu unutar država članica EU, izravno primjenjivati *acquis communautaire EZ-a* pri ocjeni takvih sporazuma. Drugim riječima, poduzetnici će diljem EU-a prilikom sklapanja takvih sporazuma morati voditi računa

isključivo o pravu konkurencije EZ-a, a ne o nacionalnom pravu svake od 25 država članica. S druge strane, poduzetnici će u EU od rečene reforme imati i veću odgovornost u ocjeni vlastitih sporazuma i prakse. Oni će to morati činiti sami, bez dosadašnje uobičajene prakse da od Europske komisije traže ocjenu *ex ante* zakonitosti njihovih transakcija.

U području koncentracija najznačajnija novost je da se pri ocjeni je li neka koncentracija dopuštena ili zabranjena više ne polazi od testa stvaranja odnosno jačanja vladajućeg položaja sudionika koncentracije nakon provedbe koncentracije⁶⁶ već od testa značajnog učinka koncentracije na tržišno natjecanje nakon provedbe koncentracije⁶⁷. Potrebno je istaknuti da je ZZTN koji se u RH primjenjuje počevši od 1. listopada 2003. (dakle, šest mjeseci prije reforme europskog zakonodavstva u području koncentracija) uredio zabranjene koncentracije upravo polazeći od njihovog značajnog učinka i na taj način barem u tom dijelu antcipirao rečenu reformu.⁶⁸

Za razliku od prava tržišnog natjecanja EU-a koje počevši od 1. svibnja 2004. temeljem Uredbe Vijeća (EZ-a) broj 1/2003 napušta režim prijave sporazuma i pojedinačnih izuzeća sporazuma od primjene članka 81. stavka 3. Ugovora o osnivanju EZ-a, hrvatsko pravo tržišnog natjecanja i nadalje zadržava mogućnost prijave za pojedinačno izuzeće sporazuma od primjene odredaba ZZTN-a o zabranjenim sporazumima.

Način ocjene skupnih izuzeća sporazuma je u RH identičan kao i u EU (nema obveze prijave za sudionike, a ako sporazum ne ispunjava uvjete iz uredbi Vlade RH koje uređuju uvjete za skupna izuzeća pojedinih kategorija sporazuma poduzetnici-sudionici tih sporazuma mogu, ako to žele, podnijeti zahtjev Agenciji za pojedinačno izuzeće takvih sporazuma).

Zbog relativno nove i još uvijek nedovoljno poznate grane prava kako za poduzetnike, tako i za pravne stručnjake (odvjetnike i suce), zakonodavac je ipak, za razliku od EU-a, zadržao mogućnost pojedinačnog izuzeća sporazuma temeljem zahtjeva sudionika. Na taj način Agencija će moći pomoći poduzetnicima u procjeni je li njihov sporazum moguće izuzeti, a ujedno će se i upoznati sa određenim vrstama ograničenja koje poduzetnici najčešće koriste u određenim vrstama sporazuma.

---

⁶⁶ U doktrini prava konkurencije poznat pod nazivom na engl. jeziku "dominance test".

⁶⁷ U doktrini prava konkurencije poznat pod nazivom na engl. jeziku "substantive test".

⁶⁸ Članak 18. i članak 25. ZZTN-a.

10. ZAKLJUČAK

Agencija je u okviru svojih ovlasti u 2004. godini unatoč nedostatnom broju zaposlenika uspješno okončala poslove na usklađivanju i prilagodbi zakonodavstva iz područja tržišnog natjecanja s pravnom stečevinom EZ-a.

Međutim, kako je riječ o pravnoj problematici koja se i u EU konstantno mijenja i dopunjava, praćenje i prilagođavanje hrvatskog zakonodavstva pravnoj stečevini EZ-a, stalan je i neprekidan proces i zadatak ove Agencije sve do stjecanja članstva u EU.

Drugi, ništa manje važan stalni zadatak Agencije je primjena i provedba usvojenih pravila na način kojim se omogućuje uspostava tržišnog gospodarstva u kojem ista pravila vrijede za sve gospodarske subjekte na hrvatskom tržištu bez obzira na njihovu tržišnu snagu i moć. Pritom jačanje pravila tržišne utakmice nije samo sebi svrha, već je krajnji cilj tih mjera i uvođenja novih instrumenata, poticanje konkurencije na unutarnjem tržištu koja će pomoći razvitak i rast onih poduzetnika, koji nude ili mogu ponuditi niže cijene, bolju kvalitetu, nove proizvode i veće mogućnosti izbora potrošačima, a time i postati konkurentni i na jedinstvenom europskom tržištu.

Ogovornost za učinkovitu provedbu već usklađenog zakonodavstva iz područja tržišnog natjecanja ne snosi samo ova Agencija, nego i sudovi koji odlučuju o zakonitosti njezinih odluka (Upravni sud Republike Hrvatske), odnosno sudovi koji temeljem odluka Agencije izriču kazne za povrede odredbi ZZTN-a (prekršajni sudovi i Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske).

Stoga je neophodno potrebno sucima koji sude u predmetima iz ovoga područja osigurati hitnu i stalnu edukaciju jer oni već danas, kad odlučuju o zakonitosti odluka Agencije i izricanju kazni, trebaju pored hrvatskih propisa poznavati i primjenjivati i sudsku praksu Europskog suda pravde, koja je sastavni dio pravne stečevine EU-a i važan interpretativni instrument i za primjenu hrvatskih propisa.

U srednjoročnom razdoblju (od 2006. do 2008. godine) Agencija planira uspostaviti suradnju s Ministarstvom pravosuđa u cilju izmjene važećeg ZZTN-a i Zakona o sudovima kako bi se otklonile slabosti sadašnjeg uređenja sudske zaštite protiv odluka Agencije o čemu smo već u godišnjem izvješću za 2003. izvijestili Hrvatski sabor. Zakonsko rješenje koje omogućuje jednom sudu da odlučuje o zakonitosti odluka Agencije bez mogućnosti izricanja kazni (Upravni sud Republike Hrvatske), a drugom sudu (prekršajnim sudovima) izricanje kazni temeljem odluka Agencije (o žalbama protiv rješenja prekršajnih sudova odlučuje Visoki prekršajni sud Republike Hrvatske), ne osigurava punu učinkovitost provedbe propisa o zaštiti tržišnog natjecanja. U većini zemalja EU samo jedan sud odlučuje o zakonitosti odluka tijela srodnih Agenciji uključujući i o visini kazne koje su izrekla ta tijela.

Agencija mora i ubuduće osigurati i izvršiti tako postavljene zahtjevne zadatke vezano uz opredjeljenje Republike Hrvatske da postane punopravna članica EU-a jer je područje tržišnog natjecanja i provedba te grane prava u praksi primaran cilj u EU. S tim u svezi neophodno je kontinuirano institucionalno jačanje ove Agencije, prije svega kroz povećanje broja zaposlenika. Svi zaposlenici Agencije se moraju neprekidno obrazovati, odnosno stjecati nova znanja kako bi već danas, u konkretnim postupcima koje vode, mogli primjenjivati europske standarde. Stoga Agenciji treba omogućiti zapošljavanje kvalitetnih kadrova koji će biti motivirani dugotrajnije raditi u ovoj instituciji kako bi se

sredstva koja se moraju uložiti u njihovu edukaciju adekvatno i vratila. Pored navedenoga, zaposlenici Agencije morat će se pripremiti i za poslove koji ih u budućnosti očekuju, a to je intezivna suradnja sa srodnim tijelima u EU i Europskom komisijom u okviru Europske mreže tih tijela.

Navedene zadatke Agencija će moći ostvariti samo pod uvjetom da joj se osiguraju odgovarajući uvjeti za rad odnosno potrebna financijska sredstva.

Rečeno potvrđuju i stajališta Europske komisije izražena u raznim prilikama s predstavnicima RH da je u pitanjima tržišnog natjecanja u RH potrebno uložiti dodatne napore u cilju usklađivanja s pravilima EU-a i ispunjavanja odredbi SSP-a. Za važeći ZZTN je ocijenjeno da "ide u dobrom smjeru", odnosno da administrativne kapacitete Agencije treba dalje jačati i raditi na obrazovanju sudaca koji se bave tržišnim natjecanjem.

Prilog 1. Analiza obrađivanih predmeta u 2004. godini

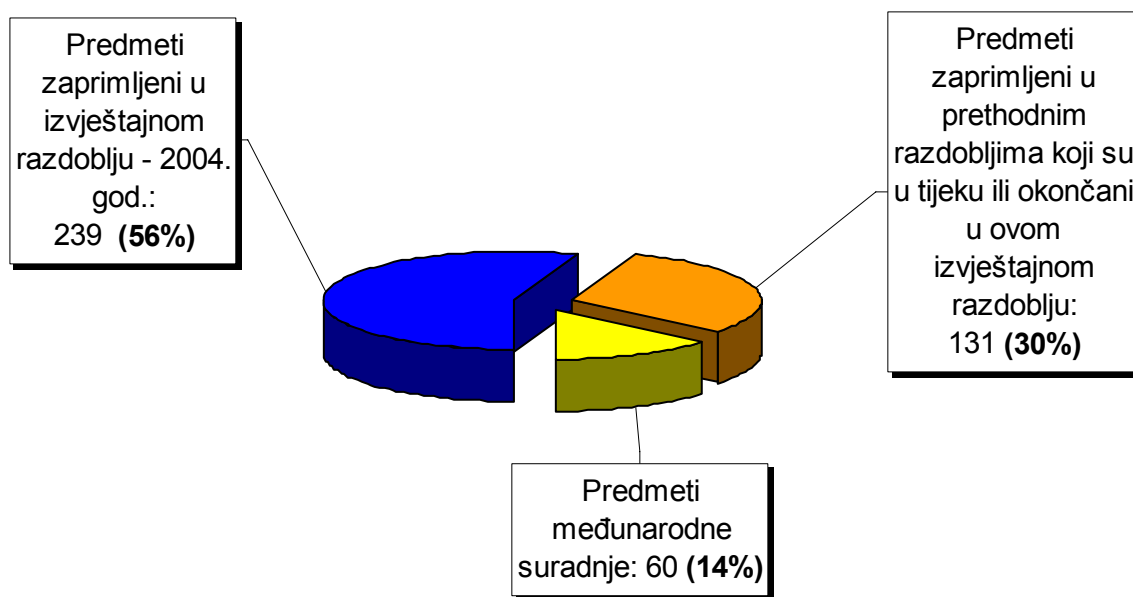
2.1. Ukupan broj obrađivanih predmeta

Tablica 1. Ukupan broj predmeta obrađivanih u 2004. godini

Opis	Broj predmeta
Predmeti zaprimljeni u <i>izvještajnom</i> razdoblju (2004. godina)	239
Predmeti <i>međunarodne</i> suradnje	60
Predmeti zaprimljeni u <i>prethodnim</i> razdobljima koji su u tijeku ili okončani u ovom izvještajnom razdoblju	131
Ukupno	430

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 1. Ukupan broj predmeta obrađivanih u 2004. godini

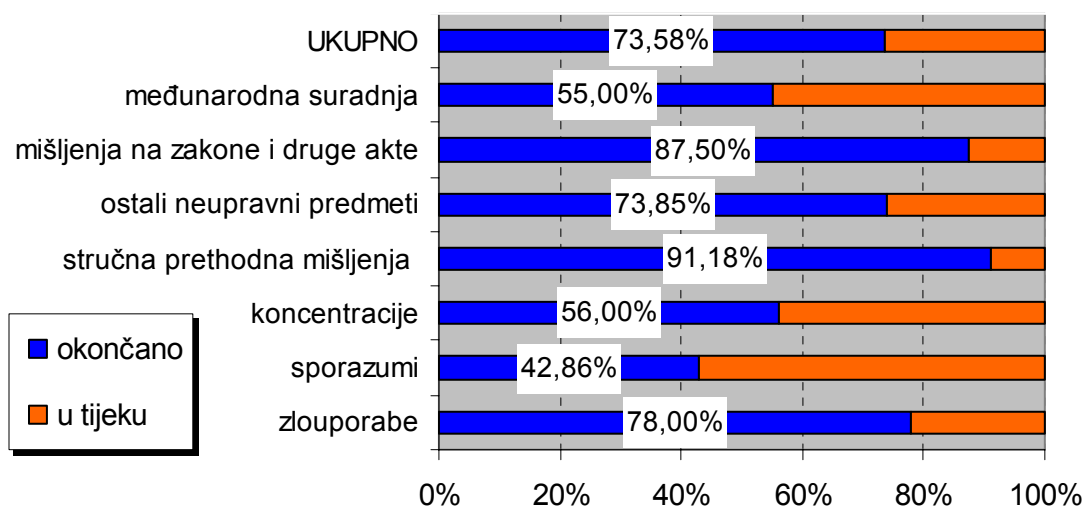
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 2. Predmeti otvoreni u 2004. godini

Kvalifikacija predmeta	Okončano	U tijeku	Ukupno	Udio u uk. br. predmeta (u %)
Zlouporebe	39	11	50	16,72
Sporazumi	3	4	7	2,34
Koncentracije	14	11	25	8,36
Ukupno upravni predmeti	56	26	82	27,42
Stručna prethodna mišljenja	62	6	68	22,74
Ostali neupravni predmeti	48	17	65	21,74
Mišljenja na zakone i druge akte	21	3	24	8,03
Ukupno neupravni predmeti	131	26	157	52,51
Međunarodna suradnja	33	27	60	20,07
Ukupan broj predmeta	220	79	299	100,00
Udio u uk. br. predmeta (u %)	73,58	26,42	100,00	

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 2. Udio okončanih u ukupnom broju obrađivanih predmeta u izvještajnom razdoblju (2004. godina) po pojedinim kategorijama

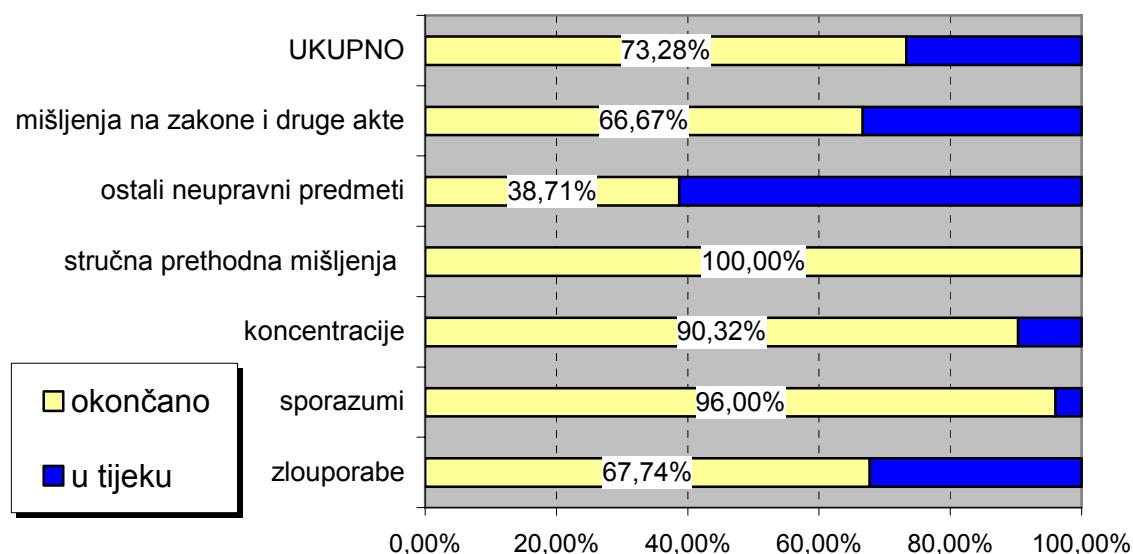

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 3. Predmeti otvoreni u *prethodnim* razdobljima, koji su u tijeku ili okončani u 2004. godini

Kvalifikacija predmeta	Okončano	U tijeku	Ukupno	Udio u uk. br. predmeta (u %)
Zlouporebe	21	10	31	23,66
Sporazumi	24	1	25	19,08
Koncentracije	28	3	31	23,66
Ukupno upravni predmeti	73	14	87	66,41
Stručna prethodna mišljenja	7	0	7	5,34
Ostali neupravni predmeti	12	19	31	23,66
Mišljenja na zakone i druge akte	4	2	6	4,58
Ukupno neupravni predmeti	23	21	44	33,59
Ukupan broj predmeta	96	35	131	100,00
Udio u uk. br. predmeta (u %)	73,28	26,72	100,00	

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 3. Udio okončanih u ukupnom broju obrađivanih predmeta otvorenih u *prethodnim* razdobljima, koji su u tijeku ili okončani u 2004. godini

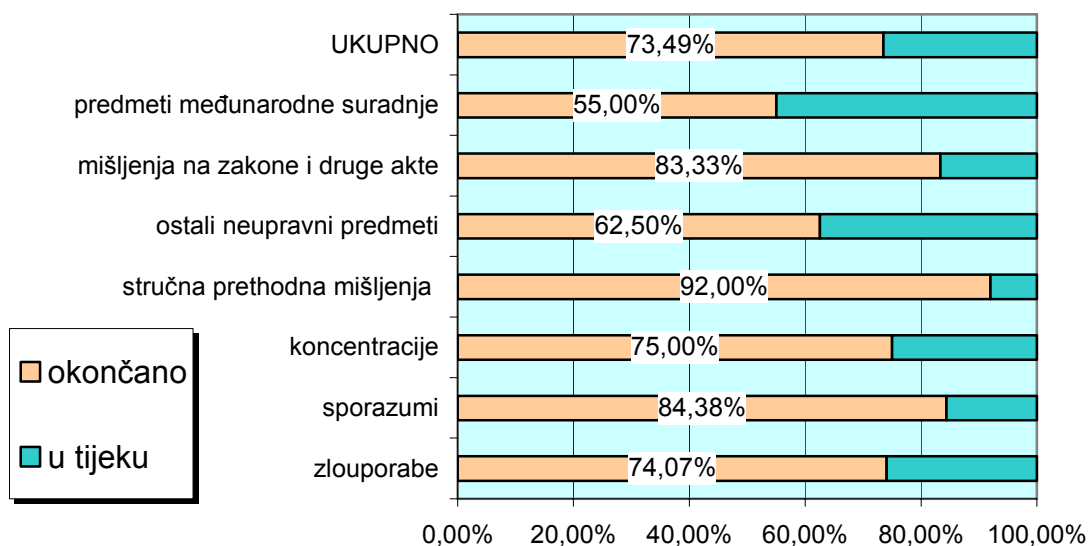
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 4. Sveukupno predmeti otvoreni u *izvještajnom* razdoblju (2004. godina) i predmeti otvoreni u *prethodnim* razdobljima, koji su u tijeku ili okončani u ovom izvještajnom razdoblju

Kvalifikacija predmeta	Okončano	U tijeku	Ukupno	Udio u uk. br. predmeta (u %)
Zlouporebe	60	21	81	18,84
Sporazumi	27	5	32	7,44
Koncentracije	42	14	56	13,02
Ukupno upravni predmeti	129	40	169	39,30
Stručna prethodna mišljenja	69	6	75	17,44
Ostali nepravni predmeti	60	36	96	22,33
Mišljenja na zakone i druge akte	25	5	30	6,98
Ukupno nepravni predmeti	154	47	201	46,74
Međunarodna suradnja	33	27	60	13,95
Ukupan broj predmeta	316	114	430	100,00
Udio u uk. br. predmeta (u %)	73,49	26,51	100,00	

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 4. Sveukupni udio okončanih u ukupnom broju svih obrađivanih predmeta u izvještajnom razdoblju

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 5. Usporedni prikaz ukupnog broja predmeta od početka rada Agencije

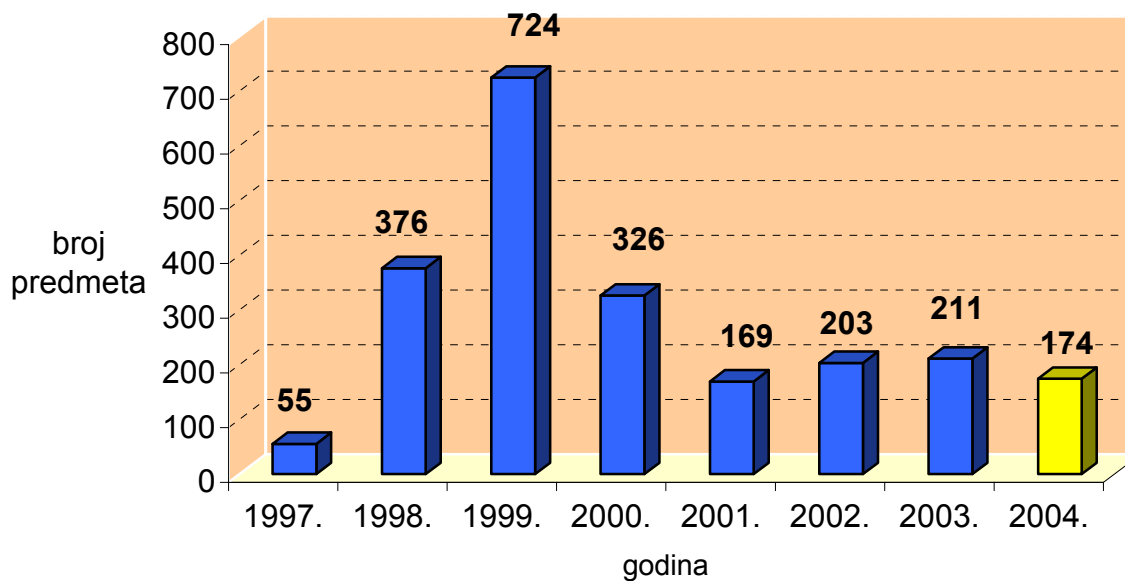
Kvalifikacija predmeta	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Odnos u % 2004./2003.
UPRAVNI PREDMETI:									
ZLOUPORABE	27	68	90	52	48	57	46	50	8,70%
SPORAZUMI	9	264	534	147	23	73	51	7	-86,27%
KONCENTRACIJE	5	25	64	34	26	38	53	25	-52,83%
Ukupno:	41	357	688	233	97	168	150	82	-45,33%
STRUČNA PRETHODNA MIŠLJENJA I MIŠLJENJA NA ZAKONE I DRUGE AKTE	14	19	36	93	72	35	61	92	50,82%
Međusuma:	55	376	724	326	169	203	211	174	-17,54%
OSTALI NEUPRAVNI PREDMETI	-	-	-	-	60	61	38	65	71,05%
PREDMETI MEĐUNARODNE SURADNJE	-	-	-	-	73	74	100	60	-40,00%
UKUPNO:					302	338	349	299	-14,33%

*međusuma predstavlja zbroj kategorija zlouporaba, ocjena sporazuma, koncentracija, te stručnih prethodnih mišljenja i mišljenja na zakone i druge akte

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

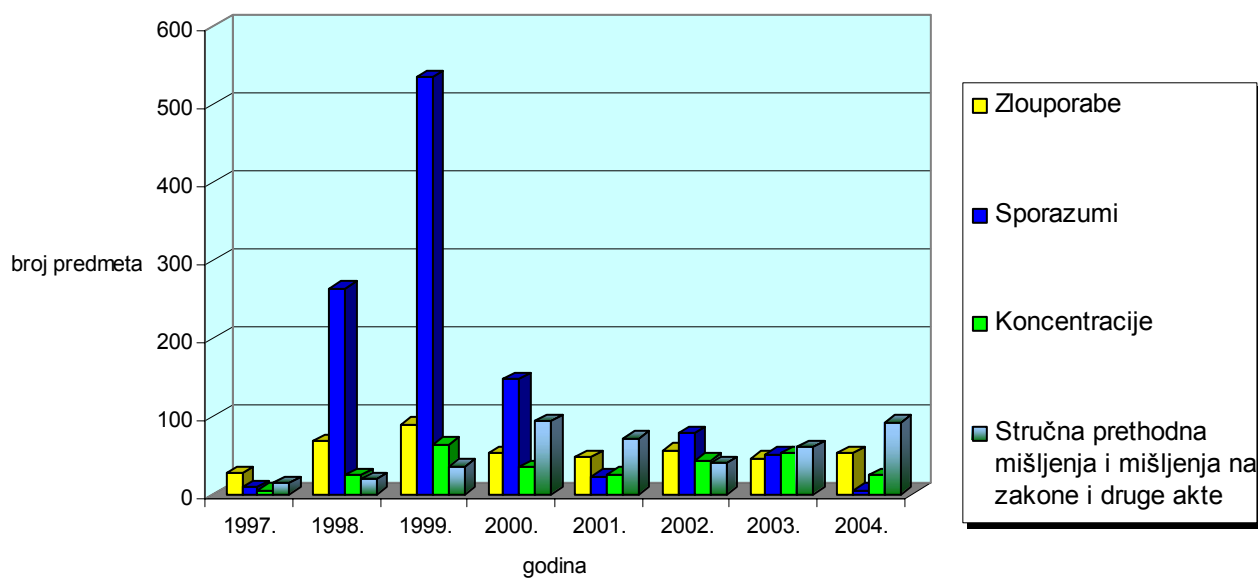

Slika 5. Broj pokrenutih predmeta po pojedinim godinama u razdoblju 1997. – 2004.

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 6. Struktura pokrenutih predmeta po pojedinim godinama u razdoblju 1997. – 2004.

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

2.2. Analiza predmeta prema njihovoj kvalifikaciji

Tablica 6. Pregled otvorenih predmeta prema kvalifikaciji predmeta u 2004. godini

Kvalifikacija predmeta	Broj predmeta	Struktura u %
ZLOUPORABE VLADAJUĆEG POLOŽAJA	50	16,72
SPORAZUMI	7	2,34
franchising	0	-
licence	0	-
isključiva/selektivna distribucija	3	1,00
ostalo (poslovna suradnja)	4	1,34
KONCENTRACIJE	25	8,36
stjecanja većinskog udjela i većinskog prava odlučivanja	24	8,03
pripajanja	1	0,33
spajanja	0	-
zajednički pothvat (engl. izvornik: "joint venture")	0	-
ostalo (zakup, vođenje poslova)	0	-
STRUČNA PRETHODNA MIŠLJENJA, TE MIŠLJENJA NA ZAKONE I OSTALE AKTE	92	30,77
stručna prethodna mišljenja	68	22,74
<ul style="list-style-type: none"> ■ o (ne)postojanju obveze prijave namjere provedbe koncentracije 	4	1,34
<ul style="list-style-type: none"> ■ ostala mišljenja (tumačenje odredaba ZZTN, pitanje javnih nabavki, ostalo) 	64	21,40
mišljenja na zakone/akte	24	8,03
OSTALI NEUPRAVNI PREDMETI (istraživanja tržišta, suradnja itd.)	65	21,74
MEĐUNARODNA SURADNJA	60	20,07
međunarodni seminari	29	9,70
ostali oblici suradnje s međunarodnim institucijama i tijelima za pravo konkurencije; CARDS i ostali projekti itd.	31	10,37
UKUPAN BROJ PREDMETA:	299	100,00

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

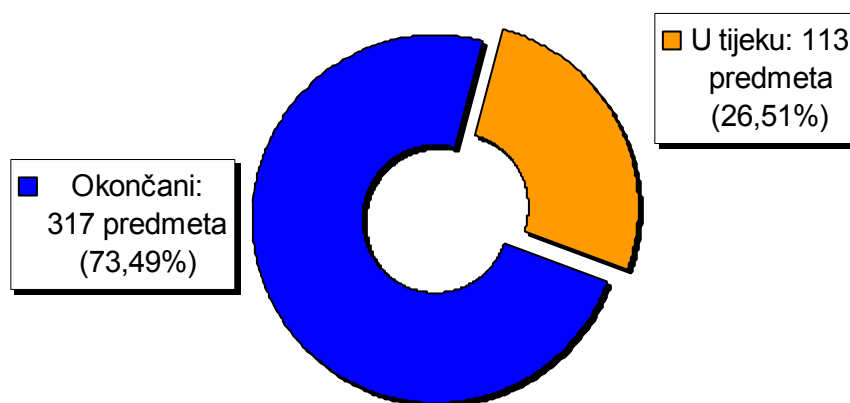
2.3. Analiza predmeta prema udjelu okončanih predmeta

Tablica 7. Broj okončanih predmeta i predmeta u tijeku od svih obrađivanih predmeta u 2004. godini

Opis	Okončani	U tijeku	Ukupno	Udio okončanih predmeta
Predmeti zaprimljeni u izvještajnom razdoblju	220	79	299	73,58 %
Predmeti zaprimljeni u prethodnim razdobljima koji su u tijeku ili okončani u ovom izvještajnom razdoblju	96	35	131	73,28 %
Ukupno	316	114	430	73,49 %

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 7. Struktura okončanih predmeta i predmeta u tijeku od sveukupnog broja obrađivanih predmeta u 2004. godini

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

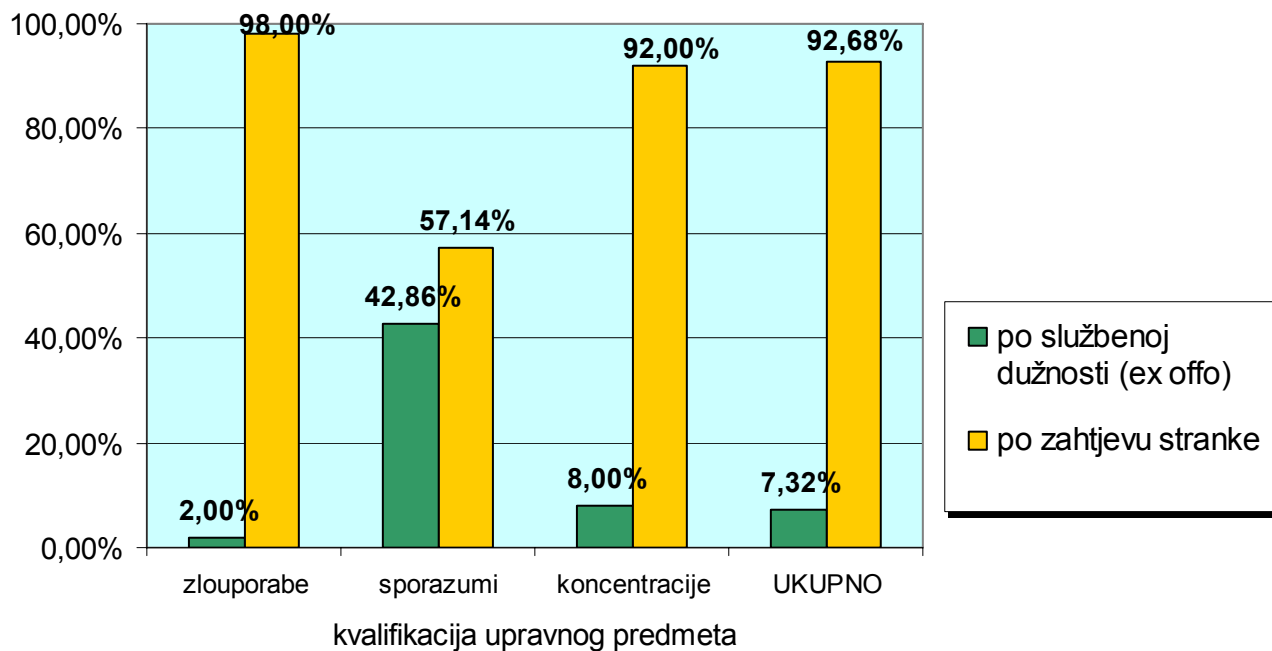
2.4. Analiza upravnih predmeta prema načinu pokretanja postupaka

Tablica 8. Broj upravnih predmeta prema načinu pokretanja postupka, a koji su otvoreni u 2004. godini

Kvalifikacija upravnog predmeta	Broj predmeta	Struktura u %	
ZLOUPORABE VLADAJUĆEG POLOŽAJA	50	100,00	
po službenoj dužnosti (ex offo)	1	2,00	
po zahtjevu stranke	49	98,00	
SPORAZUMI	7	100,00	
po službenoj dužnosti (ex offo)	3	42,86	
po zahtjevu stranke	4	57,14	
KONCENTRACIJE	25	100,00	
po službenoj dužnosti (ex offo)	2	8,00	
po zahtjevu stranke	23	92,00	
Σ	po službenoj dužnosti (ex offo)	6	7,32
	po zahtjevu stranke	76	92,68
UKUPNO UPRAVNIH PREDMETA:	82	100,00	

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 8. Struktura upravnih predmeta (u %) prema načinu pokretanja postupka, a koji su otvoreni u 2004. godini

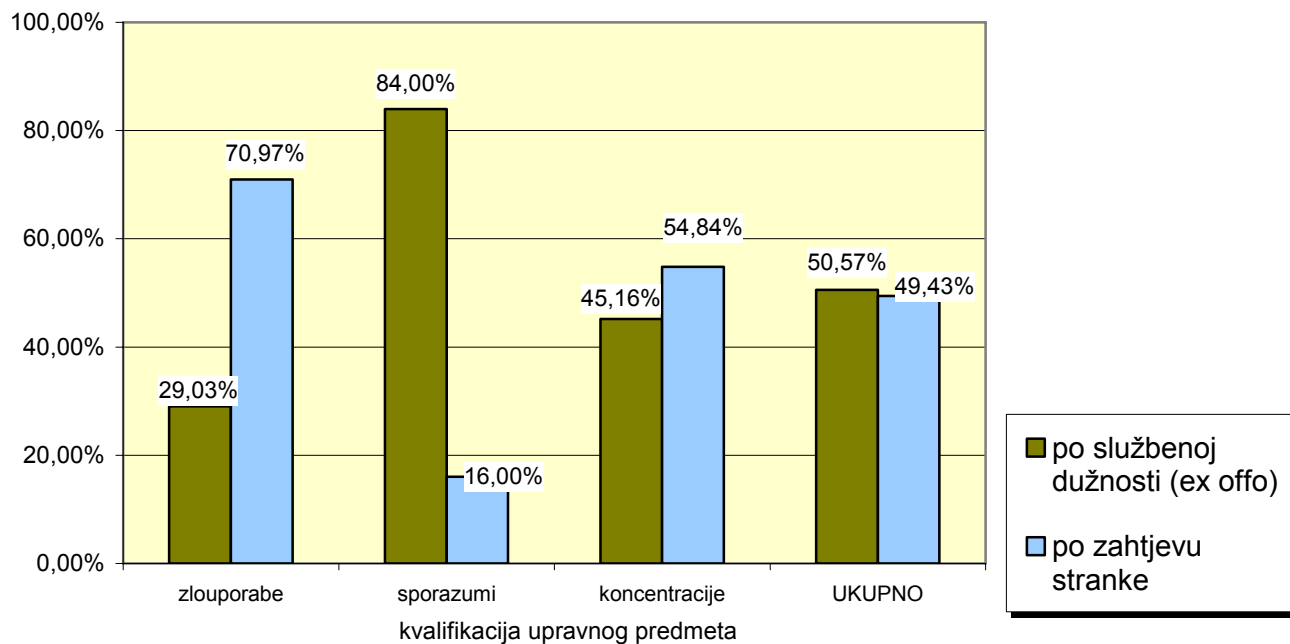
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 9. Struktura upravnih predmeta prema načinu pokretanja postupka otvorenih u *prethodnim* razdobljima, a koji su okončani ili u tijeku u ovom izvještajnom razdoblju

Kvalifikacija upravnog predmeta	Broj predmeta	Struktura u %	
ZLOUPORABE VLADAJUĆEG POLOŽAJA	31	100,00	
po službenoj dužnosti (ex offo)	9	29,03	
po zahtjevu stranke	22	70,97	
SPORAZUMI	25	100,00	
po službenoj dužnosti (ex offo)	21	84,00	
po zahtjevu stranke	4	16,00	
KONCENTRACIJE	31	100,00	
po službenoj dužnosti (ex offo)	14	45,16	
po zahtjevu stranke	17	54,84	
Σ	po službenoj dužnosti (ex offo)	44	50,57
	po zahtjevu stranke	43	49,43
UKUPNO UPRAVNIH PREDMETA:	87	100,00	

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 9. Struktura upravnih predmeta (u %) prema načinu pokretanja postupka otvorenih u *prethodnim* razdobljima, a koji su okončani ili u tijeku u ovom izvještajnom razdoblju

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

2.5. Analiza upravnih predmeta prema djelatnostima stranaka u postupku
(mjerodavna tržišta s proizvodne ili uslužne dimenzije)

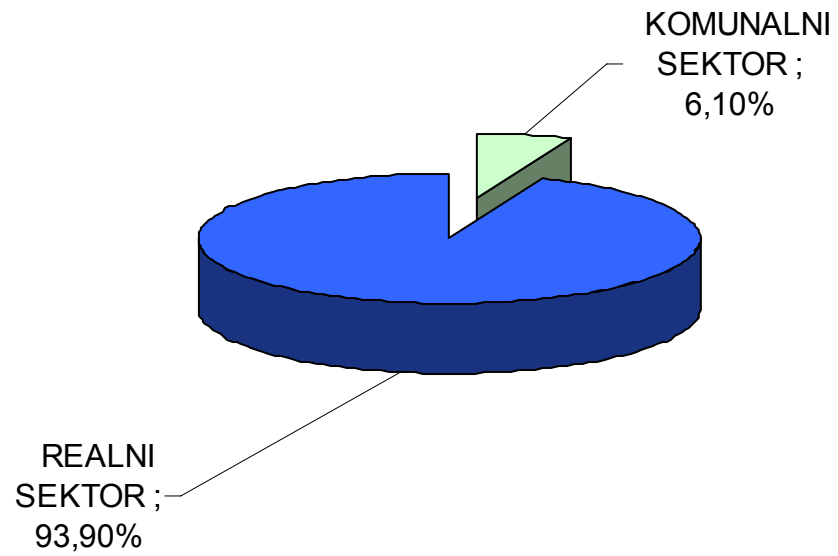
Tablica 10. Struktura mjerodavnih tržišta za postupke otvorene u 2004. godini

Mjerodavno tržište	Predmeti otvoreni u izvještajnom razdoblju (2004. godina)				Struktura
	Zlouporabe	Sporazumi	Koncentracije	Σ	
KOMUNALNI SEKTOR	5	0	0	5	6,10%
opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	1	0	0	1	1,22%
energenti i opskrba toplinskom energijom	0	0	0	0	-
prijevoz putnika u javnom prometu	1	0	0	1	1,22%
održavanje groblja i pogrebne usluge	1	0	0	1	1,22%
održavanje čistoće i odlaganje komunalnog otpada	2	0	0	2	2,44%
REALNI SEKTOR	45	7	25	77	93,90%
• prerađivačke djelatnosti	5	1	8	14	17,07%
• uslužne djelatnosti	40	6	17	63	76,83%
trgovina na malo i veliko	3	1	8	12	14,63%
financijske institucije i osiguranje	8	2	1	11	13,41%
ugostiteljstvo i turizam	2	0	1	3	3,66%
transport	0	0	1	1	1,22%
mediji	0	0	5	5	6,10%
telekomunikacije	0	0	0	0	0,00%
ostale uslužne djelatnosti	27	3	1	31	37,80%
UKUPAN BROJ MJERODAVNIH TRŽIŠTA	50	7	25	82	100,00%

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 9. Struktura mjerodavnih tržišta za postupke otvorene u 2004. godini

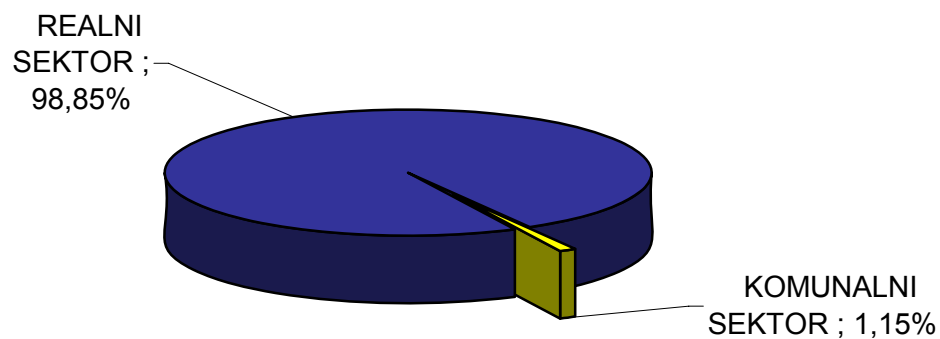
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 11. Struktura mjerodavnih tržišta za postupke otvorene u *prethodnim* razdobljima, a koji su okončani ili u tijeku u ovom izvještajnom razdoblju

Mjerodavno tržište	Predmeti otvoreni u <i>prethodnim</i> razdobljima				Struktura
	Zlouporebe	Sporazumi	Koncentracije	Σ	
KOMUNALNI SEKTOR	1	0	0	1	1,15%
opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	0	0	0	0	-
energenti i opskrba toplinskom energijom	0	0	0	0	-
prijevoz putnika u javnom prometu	0	0	0	0	-
održavanje groblja i pogrebne usluge	0	0	0	0	-
održavanje čistoće i odlaganje komunalnog otpada	1	0	0	1	1,15%
REALNI SEKTOR	31	22	33	86	98,85%
• prerađivačke djelatnosti	2	1	8	11	12,64%
• uslužne djelatnosti	29	21	25	75	86,21%
trgovina na malo i veliko	16	20	16	52	59,77%
financijske institucije i osiguranje	1	0	2	3	3,45%
ugostiteljstvo i turizam	0	0	1	1	1,15%
transport	1	1	0	2	2,30%
mediji	0	0	3	3	3,45%
telekomunikacije	0	0	1	1	1,15%
ostale uslužne djelatnosti	11	0	2	13	14,94%
UKUPAN BROJ MJERODAVNIH TRŽIŠTA	32	22	33	87	100,00%

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 10. Struktura mjerodavnih tržišta za postupke otvorene u *prethodnim* razdobljima, a koji su okončani ili u tijeku u ovom izvještajnom razdoblju

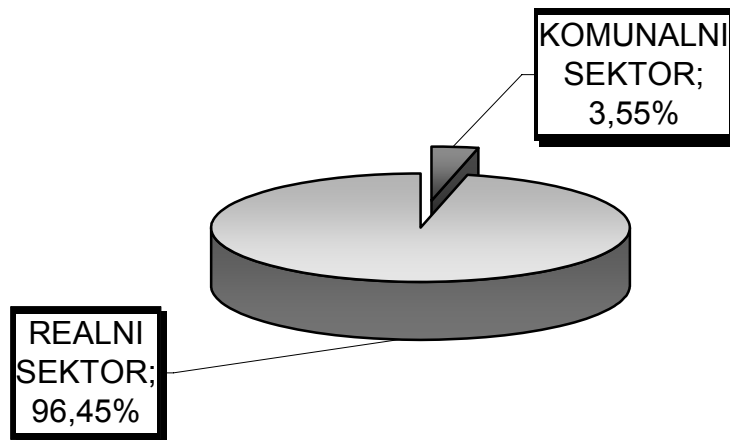
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 12. Struktura mjerodavnih tržišta za postupke otvorene u *izvještajnom* (2004. godina) i u *prethodnim* razdobljima, a koji su okončani ili u tijeku u ovom izvještajnom razdoblju

Mjerodavno tržište	Sveukupno mjerodavna tržišta svih obrađivanih predmeta, otvorenih u izvještajnom (2004. godina) ili u prethodnim razdobljima				Struktura
	Zlouporebe	Sporazumi	Koncentracije	Σ	
KOMUNALNI SEKTOR	6	0	0	6	3,55%
opskrba pitkom vodom, odvodnja i pročišćavanje otpadnih voda	1	0	0	1	0,59%
energenti i opskrba toplinskom energijom	0	0	0	0	-
prijevoz putnika u javnom prometu	1	0	0	1	0,59%
održavanje groblja i pogrebne usluge	1	0	0	1	0,59%
održavanje čistoće i odlaganje komunalnog otpada	3	0	0	3	1,78%
REALNI SEKTOR	76	29	58	163	96,45%
• prerađivačke djelatnosti	7	2	16	25	14,79%
• uslužne djelatnosti	69	27	42	138	81,66%
trgovina na malo i veliko	19	21	24	64	37,87%
financijske institucije i osiguranje	9	2	3	14	8,28%
ugostiteljstvo i turizam	2	0	2	4	2,37%
transport	1	1	1	3	1,78%
mediji	0	0	8	8	4,73%
telekomunikacije	0	0	1	1	0,59%
ostale uslužne djelatnosti	38	3	3	44	26,04%
UKUPAN BROJ MJERODAVNIH TRŽIŠTA	82	29	58	169	100,00%

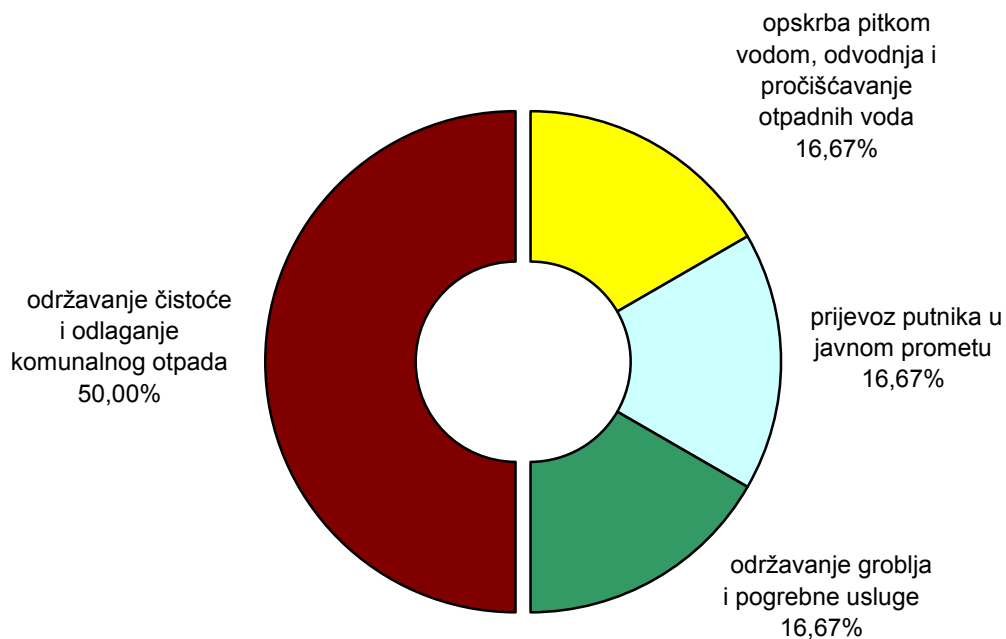
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 11. Struktura mjerodavnih tržišta za postupke otvorene u *izvještajnom* (2004. godina) i u *prethodnim* razdobljima, a koji su okončani ili u tijeku u ovom izvještajnom razdoblju

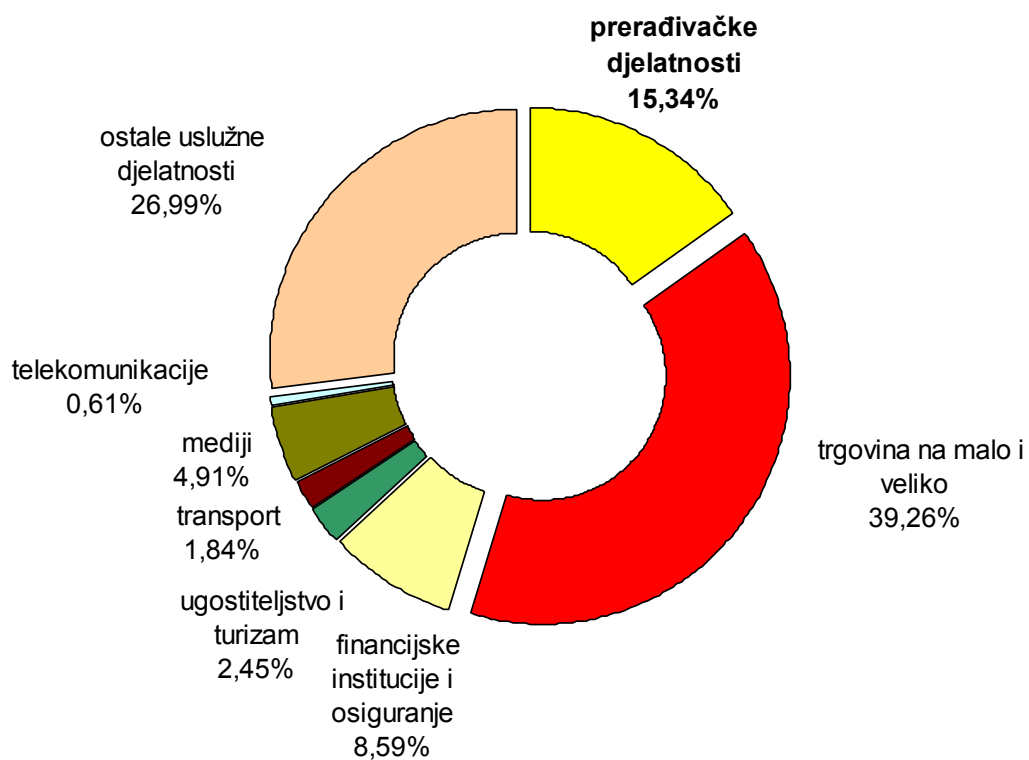
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 12. Struktura mjerodavnih tržišta – komunalni sektor

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 13. Struktura mjerodavnih tržišta – realni sektor

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

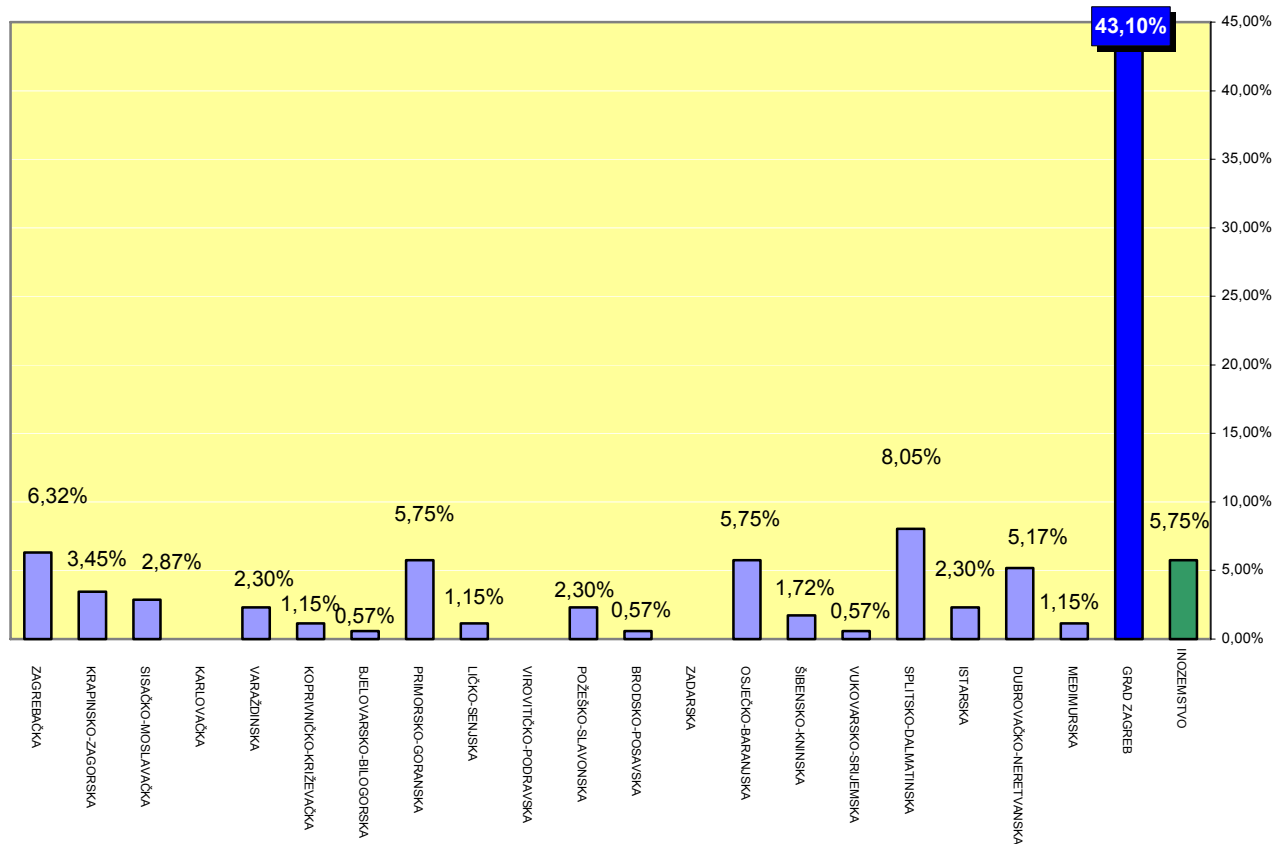
2.6. Analiza predmeta prema sjedištima stranaka u postupku

Tablica 13. Sjedišta stranaka u upravnim predmetima otvorenima u 2004. godini

Sjedište stranaka u postupku	Zlouporebe	Sporazumi	Koncentracije	Σ	Struktura
1. ŽUPANIJE U RH					
ZAGREBAČKA	3	6	2	11	6,32%
KRAPINSKO-ZAGORSKA	6	0	0	6	3,45%
SISAČKO-MOSLAVAČKA	4	1	0	5	2,87%
KARLOVAČKA	0	0	0	0	0,00%
VARAŽDINSKA	0	0	4	4	2,30%
KOPRIVNIČKO-KRIŽEVAČKA	1	0	1	2	1,15%
BJELOVARSKO-BILOGORSKA	0	1	0	1	0,57%
PRIMORSKO-GORANSKA	9	1	0	10	5,75%
LIČKO-SENJSKA	2	0	0	2	1,15%
VIROVITIČKO-PODRAVSKA	0	0	0	0	0,00%
POŽEŠKO-SLAVONSKA	3	0	1	4	2,30%
BRODSKO-POSAVSKA	1	0	0	1	0,57%
ZADARSKA	0	0	0	0	0,00%
OSJEČKO-BARANJSKA	1	2	7	10	5,75%
ŠIBENSKO-KNINSKA	3	0	0	3	1,72%
VUKOVARSKO-SRIJEMSKA	0	0	1	1	0,57%
SPLITSKO-DALMATINSKA	12	0	2	14	8,05%
ISTARSKA	1	1	2	4	2,30%
DUBROVAČKO-NERETVANSKA	6	0	3	9	5,17%
MEĐIMURSKA	2	0	0	2	1,15%
GRAD ZAGREB	44	12	19	75	43,10%
Ukupno:	98	24	42	164	94,25%
INOZEMSTVO					
NJEMAČKA	0	0	4	4	2,30%
LUKSEMBURG	0	0	1	1	0,57%
NIZOZEMSKA	0	0	1	1	0,57%
AUSTRIJA	0	0	1	1	0,57%
ŠVICARSKA	0	0	1	1	0,57%
SAD	0	0	1	1	0,57%
BOSNA I HERCEGOVINA	0	0	1	1	0,57%
Ukupno:	0	0	10	10	5,75%
SVEUKUPNO (1.+2.)	98	24	52	174	100,00%

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 14. Struktura sjedišta stranaka, upravni predmeti otvoreni u 2004. godini

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

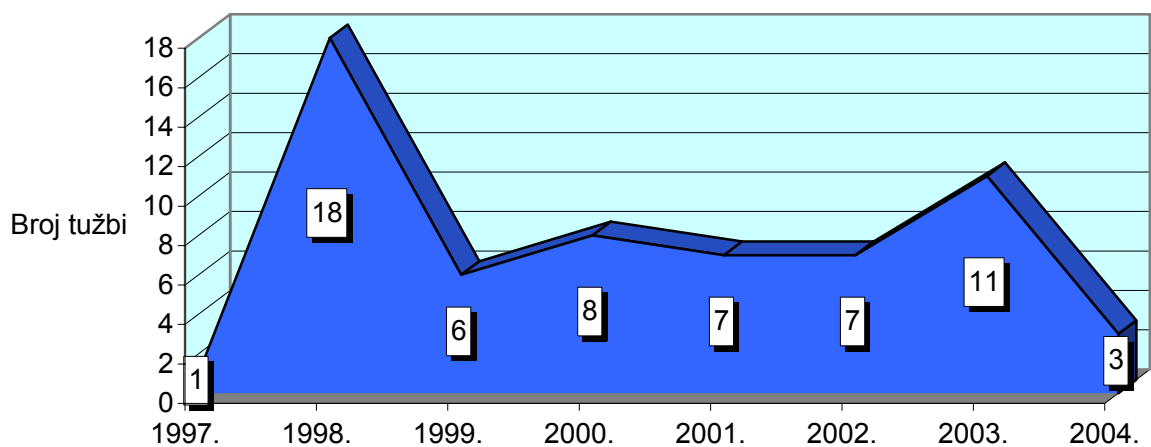
2.7. Analiza predmeta prema broju pokrenutih upravnih i prekršajnih postupaka

Tablica 14. Tužbe na odluke Agencije podnesene Upravnom sudu Republike Hrvatske, za razdoblje 1997. – 2004.

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Σ	Struktura
UKUPNO	1	18	6	8	7	7	11	3	61	100,00%
U tijeku	0	3	3	6	6	7	8	0	33	54,10%
Okončano	1	15	3	2	1	0	3	3	28	45,90%
Tužba uvažena	0	2	0	1	0	0	1	2	6	9,83%
Tužba odbijena	1	11	2	1	1	0	0	1	18	29,51%
Tužba odbačena	0	2	0	0	0	0	0	0	2	3,28%
Odustanak od tužbe	0	0	1	0	0	0	1	0	2	3,28%

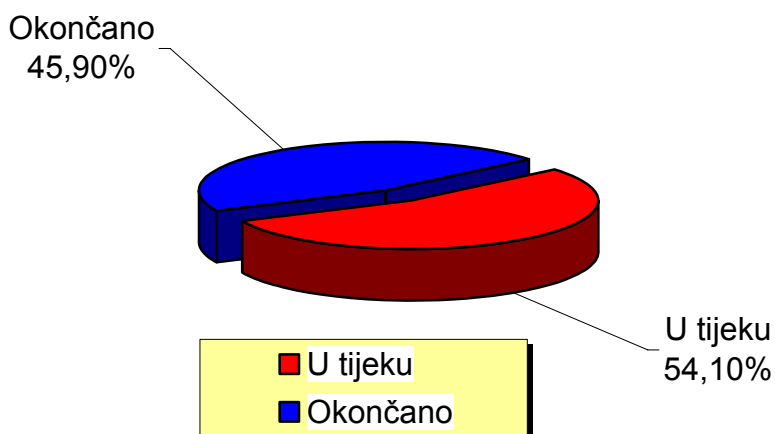
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 15. Broj tužbi na odluke Agencije podnesenih Upravnom sudu Republike Hrvatske, za razdoblje 1997. - 2004.

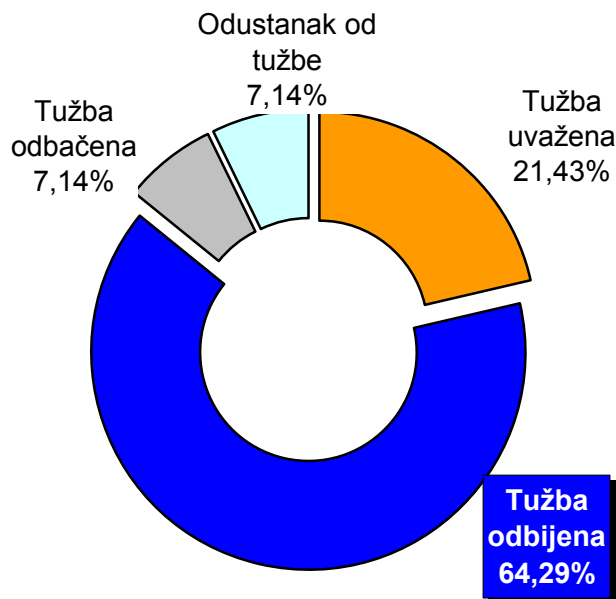
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 16. Udio okončanih postupaka u ukupnom broju tužbi na odluke Agencije podnesenih Upravnom sudu Republike Hrvatske, za razdoblje 1997. - 2004.

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 17. Struktura okončanih postupaka u svezi tužbi na odluke Agencije podnesenih Upravnom sudu Republike Hrvatske za razdoblje 1997. - 2004.

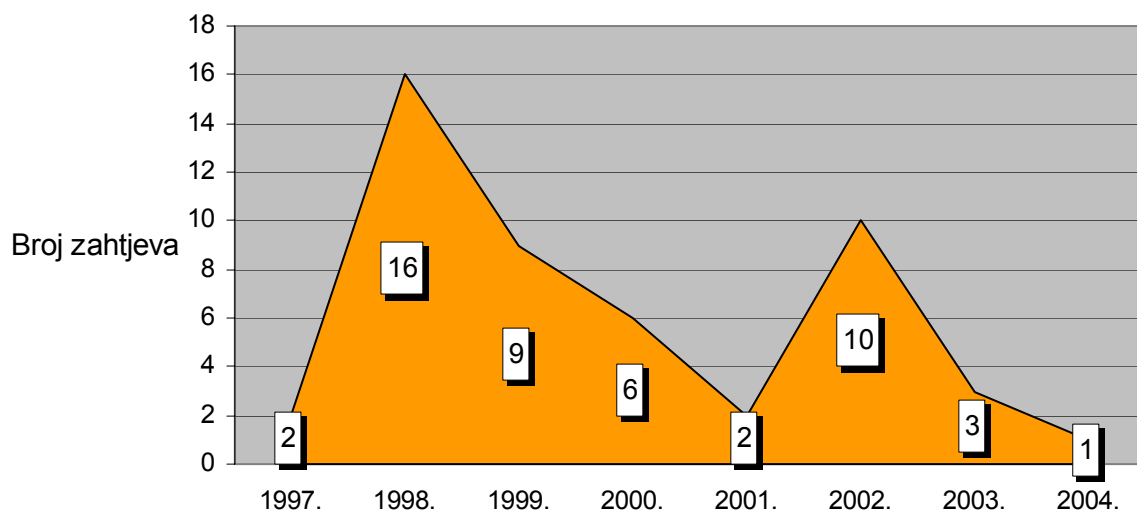
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 15. Podneseni zahtjevi od strane Agencije na prekršajnim sudovima za razdoblje 1997. - 2004.

	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Σ	Struktura
UKUPNO	2	16	9	6	2	10	3	1	49	100,00 %
U tijeku	0	4	0	0	2	5	0	1	12	24,49%
Okončano	2	12	9	6	0	5	3	0	37	75,51%
Kazna	0	2	1	1	0	0	0	0	4	8,16%
Zahtjev odbijen	0	0	2	0	0	0	0	0	2	4,08%
Zahtjev odbačen	0	2	2	2	0	0	0	0	6	12,24%
Zastara	0	7	2	1	0	0	0	0	10	20,14%
Odustanak	2	1	0	1	0	5	3	0	12	24,48%
Obustava postupka / odgađanje donošenja rješenja	0	0	2	1	0	0	0	0	3	6,12%

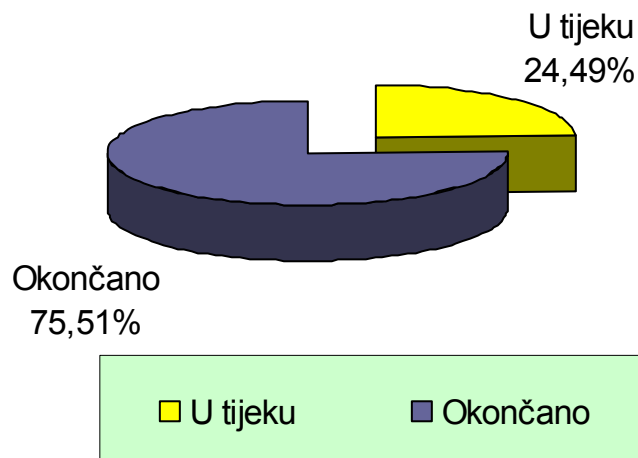
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 18. Broj podnesenih zahtjeva od strane Agencije na prekršajnim sudovima za razdoblje 1997. - 2004.

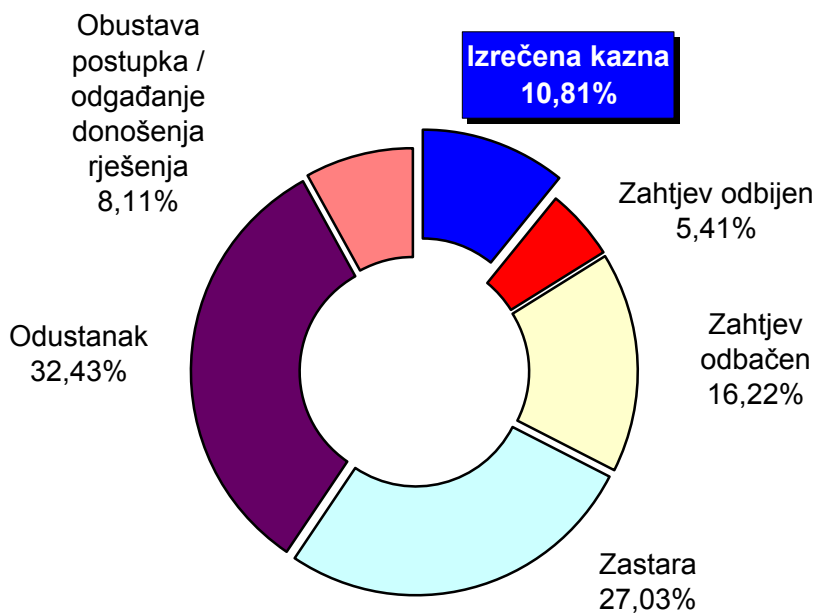
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 19. Udio okončanih postupaka u svezi podnesenih zahtjeva od strane Agencije na prekršajnim sudovima za razdoblje 1997. - 2004.

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 20. Struktura okončanih postupaka u svezi podnesenih zahtjeva od strane Agencije na prekršajnim sudovima za razdoblje 1997. - 2004.

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

2.8. Broj predmeta izlaganih na sjednicama Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja

U izvještajnom razdoblju održano je ukupno 24 sjednica Vijeća za zaštitu tržišnog natjecanja.

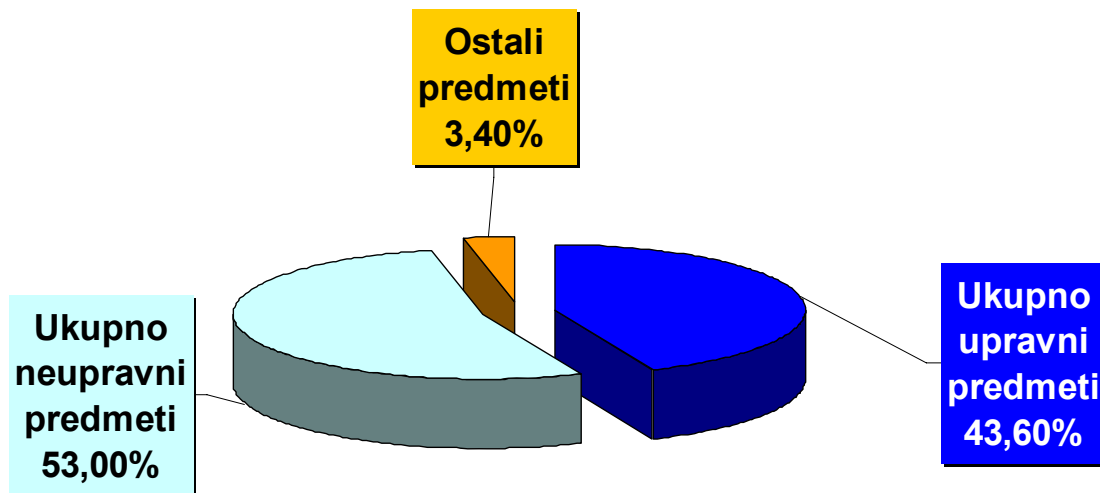
Važno je napomenuti da je broj ukupno izloženih predmeta na Vijeću uključuje sve predmete (upravni, neupravni, mišljenja na zakone i akte, ostalo), i to one koji su otvoreni u izvještajnom razdoblju (2004. godina), kao i predmete koji su otvoreni u ranijim prethodnim razdobljima.

Tablica 16. Broj predmeta izlaganih na sjednicama Vijeća u za zaštitu tržišnog natjecanja u izvještajnom razdoblju (2004. godina)

Kvalifikacija predmeta	Broj predmeta	Struktura
Zlouporebe	86	22,45%
Sporazumi	23	6,01%
Koncentracije	58	15,14%
Ukupno upravni predmeti	167	43,60%
Stručna prethodna mišljenja	129	33,68%
Ostali neupravni predmeti	46	12,01%
Mišljenja na zakone i druge akte	28	7,31%
Ukupno neupravni predmeti	203	53,00%
Ostali predmeti (međunarodna suradnja, interni akti itd.)	13	3,40%
Ukupan broj predmeta	383	100,00%

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 20. Struktura predmeta izlaganih na sjednicama Vijeća u za zaštitu tržišnog natjecanja u 2004. godini

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

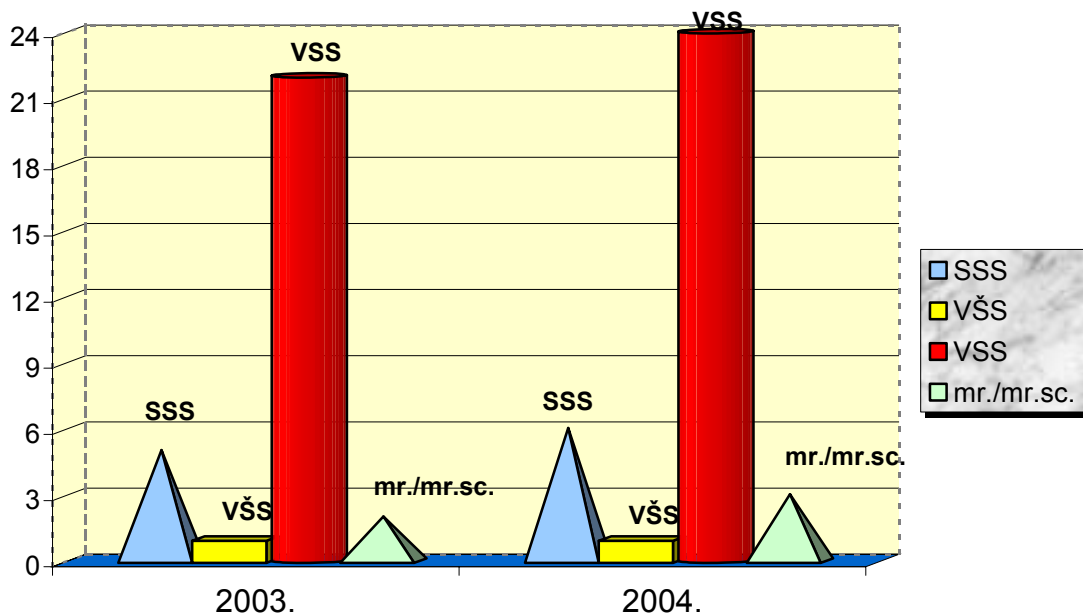
Prilog 2. Broj i struktura zaposlenika Agencije

Tablica 17. Usporedni prikaz broja zaposlenih u Agenciji za zaštitu tržišnog natjecanja

	2003.	2004.	Odnos u % 2004./2003.
SSS	5	6	+ 20,00%
VŠS	1	1	-
VSS	22	24	+ 8,33%
mr./mr.sc.	2	3	50,00%
Broj zaposlenih	30	34	+ 10,00%

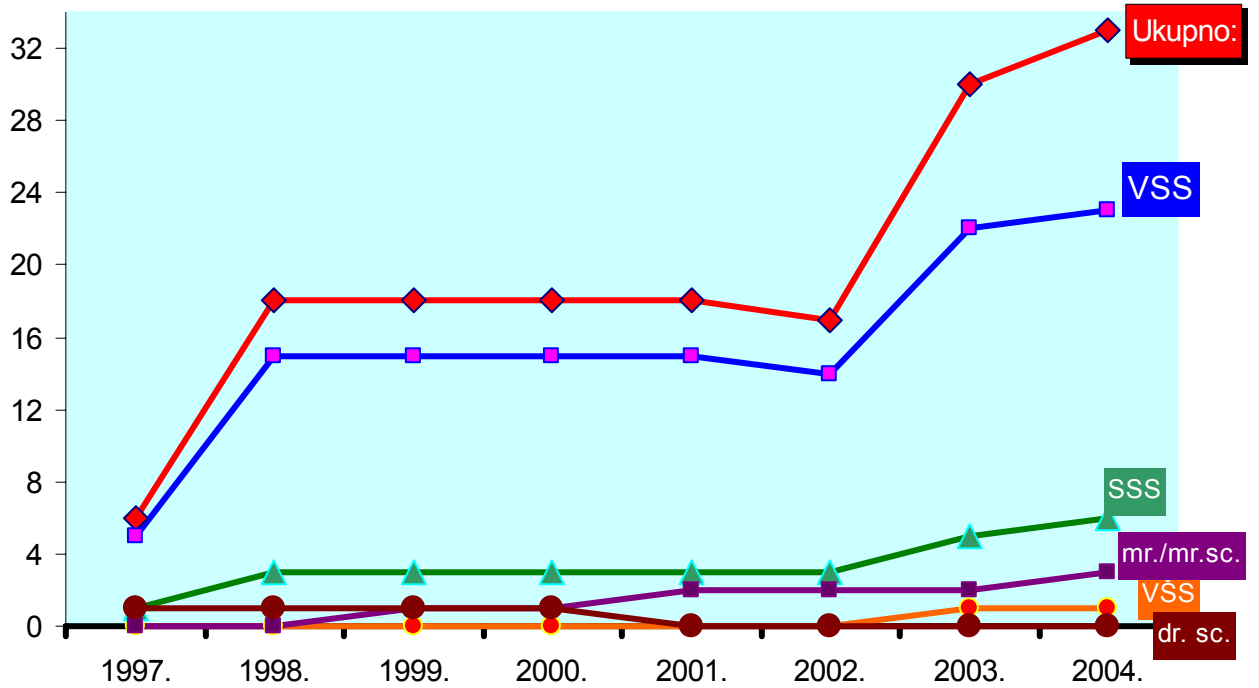
Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Slika 21. Struktura zaposlenika Agencije za 2003. i 2004. godinu

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

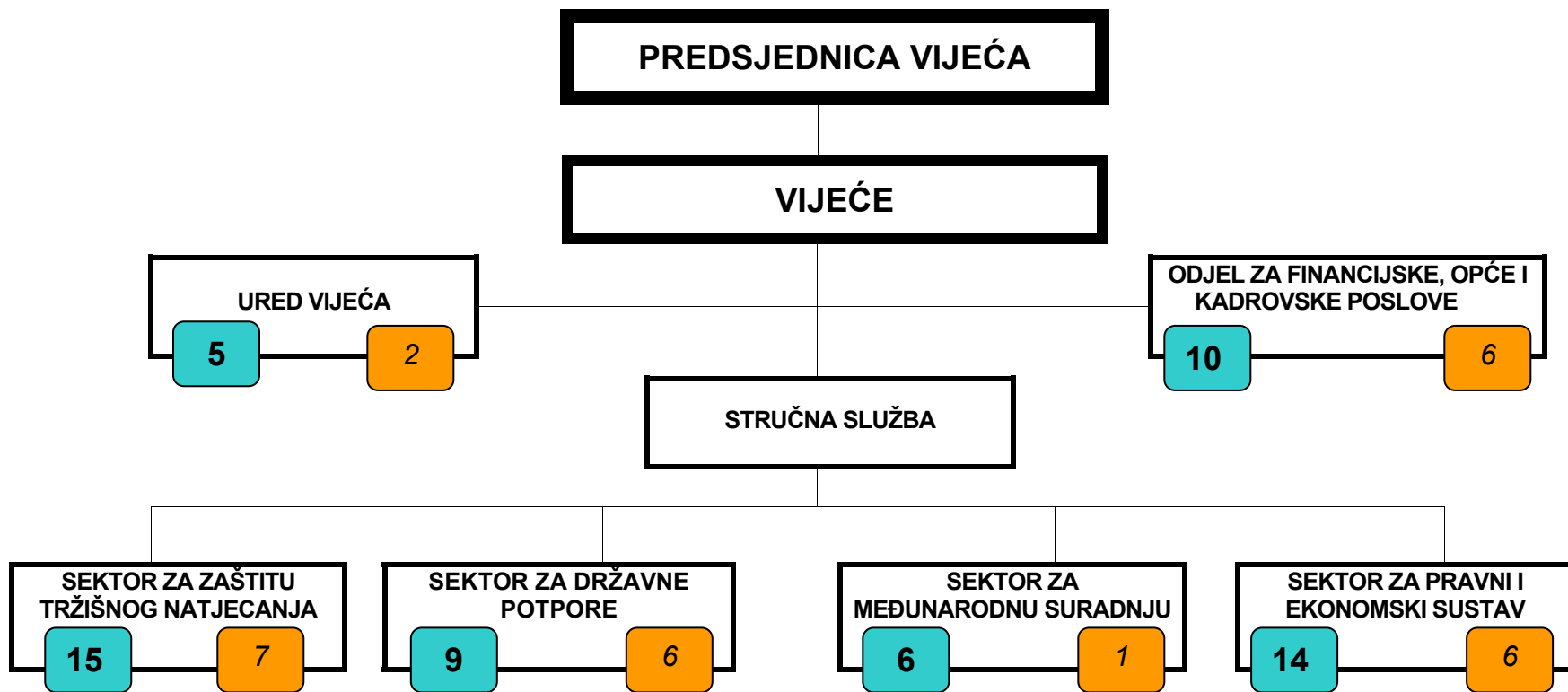
Slika 22. Kretanje broja zaposlenika u razdoblju 1997. –2004.

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

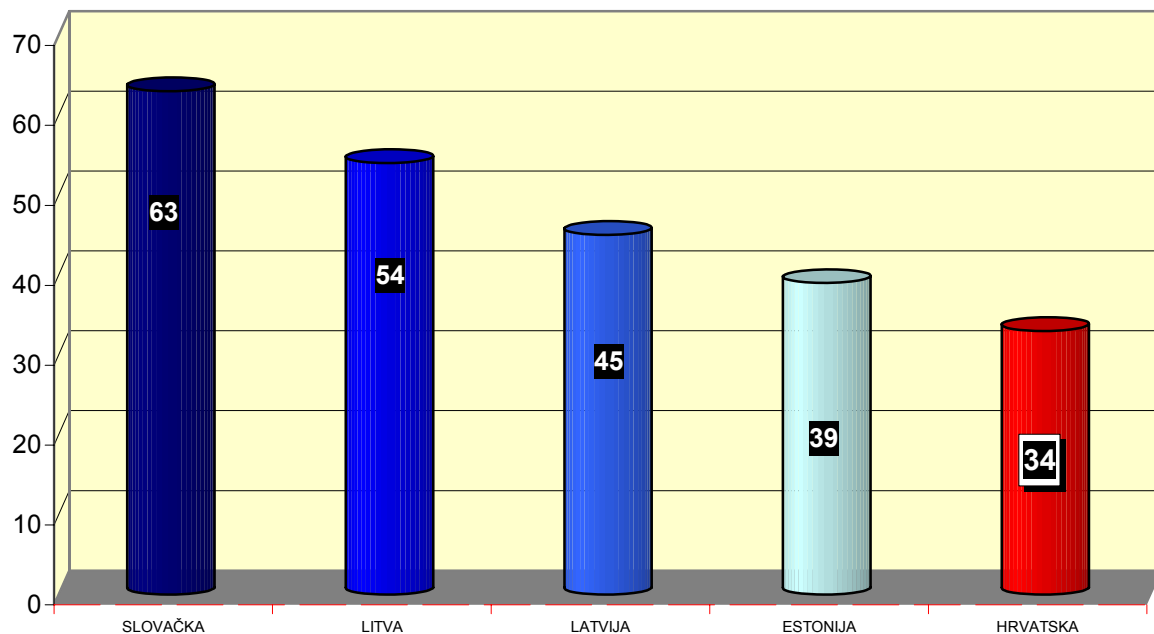
Slika 23. Stanje broja zaposlenika, stanje na 31. prosinca 2004., te neophodan broj zaposlenika za provedbu Zakona u nadležnosti Agencije, a prema sistematizaciji radnih mjesta prema Pravilniku o radu Agencije

Legenda: X – neophodan broj izvršitelja prema sistematizaciji radnih mjesta prema Pravilniku po pojedinim organizacijskim jedinicama

x – broj zaposlenika na dan 31. prosinca 2004.

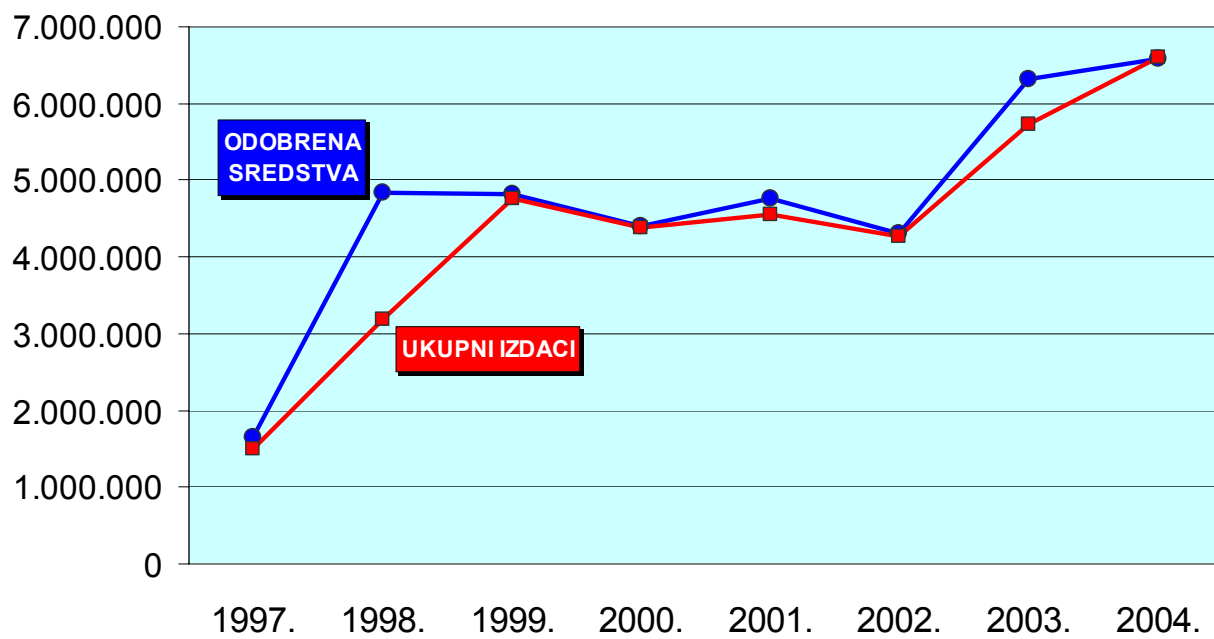
Slika 24. Broj zaposlenika u nacionalnim tijelima za pravo tržišnog natjecanja odabranih zemalja u 2004. godini

Izvor: publikacija «The 2004. Handbook of Competition Enforcement Agencies, Sixth edition», izdavač: Global Competition Review;
Obrada: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Prilog 3. Proračun Agencije i ispostavljene upravne pristojbe

Slika 25. Odobrena sredstva iz proračuna i ukupni izdaci Agencije za zaštitu tržišnog natjecanja u razdoblju 1997. - 2004.

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav

Tablica 18. Odobrena sredstva iz proračuna i ukupni izdaci Agencije (iznos nakon rebalansa) za razdoblje 1997. - 2004.

u HRK

Pozicija	1997.	1998.	1999.	2000.	2001.	2002.	2003.	2004.	Indeks 2004./ 2003.
1. ODOBRENA SREDSTVA IZ PRORAČUNA	1.648.361	4.846.365	4.826.278	4.406.499	4.760.692	4.314.820	6.317.499	6.583.685	104,21
1.1. Tekući izdaci	1.012.618	2.418.807	4.510.153	4.335.867	4.258.346	4.116.240	5.047.263	6.407.507	126,95
■ za zaposlene	287.941	1.270.458	2.981.755	2.940.875	2.598.930	2.489.800	3.099.483	4.578.383	147,71
■ za materijalne izdatke	724.677	1.148.349	1.528.398	1.394.992	1.659.416	1.626.440	1.947.780	1.829.124	93,91
1.2. Kapitalni Izdaci	476.943	755.898	253.211	50.328	297.640	157.170	682.615	192.073	28,14
2. UKUPNI IZDACI (1.1.+1.2.)	1.489.561	3.177.705	4.763.364	4.386.195	4.555.986	4.273.410	5.729.878	6.599.580	115,18
3. SALDO (1.–2.)	158.800	1.668.660	62.914	20.304	204.706	41.410	587.621	-15.895	-

Izvor: Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja; Sektor za pravni i ekonomski sustav